R. LUXEMBURG

Siyasal Yazılar

(1917 – 1918)

V YAYINLARI

V Yayınları

●

Birinci Basım : Şubat : 1989

VERSO A.Ş.
Konur Sok. No : 13/7
Kızılay/ANKARA
Tel : 125 71 80

Ofset Hazırlık : VMS
Kapak : VE Reklam
FERYAL matbaacılık san. ve tic. ltd. şti. - tel : 229 36 96 - 230 80 61 - ANKARA

ROSA LUXEMBURG
SİYASAL YAZILAR
(1917-1918)

Rosa Luxemburg
Oeuvres II
(écrits politiques 1917-1918)
petite collection maspero 41
Paris, 1971

ROSA LUXEMBURG

SİYASAL YAZILAR

Çeviren:
Zafer Üskül

İÇİNDEKİLER

Giriş

1. Rus Devrimi Üzerine 21
2. Rusya'da Devrim 24
3. Rus Sorunları 29
4. Yaşlı Köstebek 32
5. İki Paskalya Mesajı 41
6. Tarihsel Sorumluluk 46
7. Rus Trajedisi 52
8. Rus Devrimi 61
9. Savaş, ve Ulusal Sorun ve Devrim Üzerine Parça 97
10. Programımız ve Siyasal Durum 107
11. Berlin'de Düzen Hakim 134

Giriş

I

Rosa Luxemburg'un bu kitapta sunulan yazılarının seçimi tek ve aynı konuya yönelmektedir: Devrim. Derleme, uzunluğu eşit olmayan üç parçaya ayrılmaktadır; Rosa Luxemburg'un anlatmaya ve çözümlemeye çalıştığı olay - Rus Devrimi -, sonra devrim kuramını gözden geçirmesine, zenginleştirmesine uygun bu olay üzerine düşünceler ve son olarak - tüm bu çözümleyici uğraşların bağı - Alman Devrimi stratejisinin geliştirilmesi. Tarihsel kaynaklar oluşturan bu yazılar, her şeyden önce kuramsal değere sahiptir.

Elbette, yukarıda anılan bölümlemede tüm olarak gerçekten ayrı olmayan, birbirinin içine girmiş anlar vardır. Bununla birlikte, bir olgu, altı çizilmeye değer: Rosa Luxemburg'un Rus Devrimi üzerine yazdığı ilk makaleler Mart-Mayıs 1917 tarihleri arasında sıralanmaktadır. Sonra *Spartaküs'ün Mektupları*'nın (les Lettres de Spartakus) içinde, "Tarihi Sorumluluk" başlığını taşıyan ve Ocak 1918'de yayınlanan Alman-Rus Mütarekesi üzerine bir makale sunmaktadır. Makalenin başlığı, tarafı ve konuyu çok açık göstermektedir: Alman proletaryasının sorumluluğu. Rus Devrimi üzerine dikkatini bu türden yoğunlaştırmayı bıraktı. Çözümlemesine, bu kez açıkça eleştirel olmak üzere, Ekim 1918'de yayınlanan "Rus Trajedisi" ve o dönemde yayınlanmayan, tamamlanmamış ünlü *Rus Devrimi Üzerine* kitabıyla yeniden başladı. Neden bu bekleyiş? Onun için temel olan Şubat Devrimi'ydi ve Ekim Ayaklanması onun uzan-

tısı mıydı? Tüm dikkatini Almanya'nın hareketsizliğine ve daha genel olarak uluslararası duruma yoğunlaştırmışa benzemektedir. En azından, özkaynakçasından çıkan budur[1]. Bunun yanında, fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerine çok olumsuz etki eden hapsedilme koşullarında ortaya çıkan değişikliği de göz önünde tutmak gerekir. Gerçekten, Rosa Luxsemburg, Temmuz 1916'da "önlem" olarak, yani belirli bir salıverilme umudu olmaksızın, hapsedildi. İlk hapsedildiği Wronke'den başlayarak, dış dünyayla haberleşme konusunda güçlüklerle karşılaştı. Güçlükler iki yönde ortaya çıkmaktaydı: Kendisine gelen yazılar sansür edildiğinden bilgi cimrice veriliyordu; mektupları da denetim altında olduğundan yazdıklarını dışarıya çıkarmakta güçlüklerle karşılaşıyordu. Temmuz 1917'de Breslau'ya (Wroclaw) aktarıldıktan sonra bu durum daha da ağırlaştı, orada maddi koşullar daha az katlanılır türdendi. Rusya'dan gelen haberler kıtlaşmaktaydı, çünkü devrim salgını korkusu bilgi dolaşımında ortaya çıkıyordu.

Yılgınlık izleri taşısalar da, Rosa Luxemburg'un Rus Devrimi üzerine yazdığı yukarıda belirtilen son iki yazı, dostlarına yazdığı mektuplarda açıkladığı harekete geçme sabırsızlığını yine de göstermektedir. Rosa, Brest-Litovsk Barışı'na ek sözleşmeye karşı bir başka makale yazdı; ancak "Rus Trajedisi"nin özüne itirazlar ileri sürmüş olan *Spartaküs'ün Mektupları*'nın redaktörleri (Paul Levi, Meyer, Levine) bunu yayınlamayı reddettiler. Rus Devrimi üzerine yazıları yayınlamayı kabul etmelerinin nedeni bu fikir çalışmasının Alman Devrimi'ne hizmete yönelik olmasıydı.

Bu fikir, "Program Üzerine Söylev"de (Discours sur le programme) biçimlenir, somutlaşır. Bu çalışmada "Doğu"da ne olduğunu çözümlemez artık, eylemine, Alman Devrimi'ne anlam kazandıran şeyi çözümler. Derleme, Rosa'nın yazdığı ve tamamlanan eylemin bilançosunu çıkaran makalesiyle son bulmaktadır.

(1) Jadviga Kaczanowska, "Bibliografia pierwodrukow Rozy Luxemburg", *Z Pola Walki*, 1962, No: 3, 161-226.

Sonuçta, bu basımın amacı, Rosa Luxemburg'un 1917-1919 yılları arasında yazmış olduğu yazıların yayınlanması değildir. Söz konusu olan daha çok iki parçadan - Rus Devrimi, Alman Devrimi - oluşan bir eserdir. Bu derlemede yer alan yazıların büyük bölümü Fransızca'da daha önce yayınlandı. Ancak bunlar bazıları tamamlanmayan birçok broşüre dağılmıştı. Sözcüklerin anlamı işçi hareketi tarihinin gelişimiyle belirlendiğinden, terminoloji değişikliklerini de dikkate almak gerekir. Bu nedenle, elinizdeki kitapta yer alan yazılar, Gilbert Badia'nın çevirdiği son yazı dışında, orijinal metinlerden yeniden çevirilmiştir.

Fransız okuyucunun artık iyi tanıdığı önemli metinlerden birisine özgü güçlükleri gösteren ve üzerinde durulması gereken bir nokta var: *Rus Devrimi*[2] yazısının ve bunun eki olarak yer alan parçanın tarihi. Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un öldürülmesinden sonra Alman Komünist Partisi'nin yöneticisi olan Paul Levi 1922'de yukarıda belirtilen parçanın ilk baskısını *Rus Devrimi* adıyla yayınladı. 1927-1928'de Francfort-sur-le-Main Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Enstitüsü, Berlin'de, eski militanlar arasında, Spartakist Devrim'i izleyen baskı döneminde saklanmış olabilecek belgeleri bulmak için bir soruşturma yaptı. Bu soruşturmanın sonuçlarından birisi Rosa Luxemburg'un 104 sayfa elyazmasının bulunması oldu. Bu elyazmaları, Paul Levi'nin yayınladığından daha tam ve daha gerçek olan *Rus Devrimi* ve *Savaş, Ulusal Sorun ve Devrim Üzerine Parça* idi. Bu durumda, bu parçanın yerinin neresi olduğu sorusu ortaya çıkıyordu.Bu parça, Rosa'nın hapishanedeyken yazmayı tasarladığı, savaşan ülkelerin sosyal demokrasisi üzerine bir kitabın bir bölümü müydü yoksa *Spartaküs'ün Mektupları* için yazılmış bir makale miydi? Metnin tonu ikinci varsayımı zayıflatmaktadır. Ernst Meyer'in varsaydığı gibi, 1915'de, savaş sırasında, ilk hapsedildiğinde *Juniusbroschüre*'ün yeni baskısı için yazdığı bir ek miydi, yoksa *Rus Devrimi*'nin ulusal

(2) *La Révolution Russe*'ün önceki baskısına Robert Paris'nin yazdığı önsöz büyük bir ilgiyle okunabilir. Paris, Maspero, 1964.

sorun bölümüne bir ek miydi? Daha gerçek olarak kabul edilen bu ikinci varsayımdır.

Levi niçin parçanın yalnızca bir bölümünü yayınladı? Parçayı çoğaltmayı üstlenen kişide yazının bir nüshası vardı ve Levi bu nüshayı denetlemeden aldı. Gerçekten, Rosa Luxemburg parçayı dostu ve sekreteri Mathilde Jacob'a emanet etmişti, o da dostlarına vermişti ve parça bunların evinde bulunamamıştı[3].

Georg Lukacs'a göre, Levi yayına açıkça elverişli olmayan bu metni, AKP'ye ve 3. Enternasyonal'e karşı mücadelede bir araç olarak kullanmak için yayınlamıştır. Mart 1921 eyleminin başarısızlığından sonra AKP'nin yönetiminden uzaklaştırılan Levi, "bolşevizmin temellerini sarsmak"[4] için, Rosa Luxemburg'un kuramsal otoritesine sarılmak istiyordu. Bu yayın geniş bir polemik başlattı. Clara Zetkin ve Warski, Rosa Luxemburg'un hapisten çıktıktan ve Alman Devrimi'ne daldıktan sonra Rus Devrimi'ndekine göre tavrını değiştirdiğini ileri sürdüler. Bu görüş artık 3. Enternasyonal'de hakim olan görüş oldu. Ancak tartışma sonuca ulaşmadı: Rosa'nın en yetkili biyografı Nettl, Rosa'nın yalnızca ayrıntıya ilişkin sorunlarda görüş değiştirdiğini belirtti[5].

Gerçekte, Rosa gibi Lenin'in de her yazısı karma bir bütündür; yazı bir yergi ise içinde kuram eksik değildir, söz konusu olan kuramsal bir yapıtsa polemik bir boyutu vardır. Rosa, çalışmalarına ve özellikle de üslubuna özen gösterme alışkanlığına sahipti. Konumuzda bu özeni gösteremedi, çünkü Alman Devrimi ona başka yükümlülükler getirdi. Sonuc olarak. isa-

(3) Bütün bu bilgiler Felix Weil'den alınmıştır: "Einige unveröffentlichte Manuskripte", *Archiv für die Geschichte des Socialismus und der Arbeiterbewegung*, 1928,s.285-298.

(4) Georg Lukacs, *Histoire et conscience de classe*, Paris, Edition de Minuit, 1960.

(5) Peter Nettl, *Rosa Luxemburg*, Paris, Maspero, 1969. Ayrıca, Rosa Luxemburg'un eski mücadele arkadaşlarından birisi olan Paul Frölich'in *Rosa Luxemburg* adlı eserine bakınız (Paris, Maspero, 1965).

retler, geliştirilmemiş paragraf başlıkları vb. içeren bu metni yayınlamayı uygun bulmadı. Metnin bu durumu çevirisini son derece zorlaştırmaktadır. Kelime kelime çeviri doyurucu değildir, yorum ise kabul edilebilir değil. Metnin yayını, yazarının ölümünden sonra, yazarına bir tür empoze edildi ve böylece tüm gönüllü olma niteliğini, tüm polemik değerini yitirdi; çünkü Rosa Luxemburg'un metne yüklediği işlev bu değildi. Alman Devrimi'nde kazandığı deneyler polemik eğilimlerini, yani broşürün tarihini, yayınlanma olasılığını, hatta içeriğini değiştirecek nitelikte miydi? Bu sorun çözülmeye çalışıldı ama çözüm asla bulanamadı. Belki de yanlış bir sorun söz konusudur.

II

Kuşkusuz olan bir şey varsa o da Rosa Luxemburg'un Rus Devrimi'ne gösterdiği tutkulu ilgidir. Rusya'ya gitmek için serbest bıraktırılmasını reddetmesine karşın, Rosa Luxemburg, içinden Rus Devrimi'ni tüm militan yaşamı boyunca katılmış olduğu bir başka devrimci eylemin mantıki uzantısı olarak değerlendirdi. Alman işçi hareketi için ilk kez stratejik ve taktik sonuçlar çıkardığı 1905 Devrimi'ne eylemli olarak katılan Rosa, Rus işçi hareketinin organik bir parçası oldu. Çünkü, daha 1906'da, Rosa Luxemburg ve Leo Jogiches-Tyszka tarafından kurulan Polonya ve Litvanya Sosyal Demokrat Partisi (SDKIL), özerk bir parti olarak Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ne (POSDR) katılmıştı ve Menşevikler'le Bolşevikler arasında kesin bölünmeyi açığa çıkaran 1912 Prag Konferansı'na kadar da POSDR içinde kalmıştı.

Hem Batı'da hem de Doğu'da mücadele eden Rosa, Rusya'da olanları çok iyi izliyordu ve SPD'nin bilgi kaynağı oldu. Alman sosyal demokratların Rus arkadaşlarına karşı duydukları üstünlük duygusunu, Rusya işçi hareketinin Batı'da tasarlanan başlangıç çabalarının çok ötesine gittiğini göstererek yok etmeyi kıyasıya denedi. Rosa, göçmen Rus sosyal demokratları karşı karşıya getiren kavga ve uyuşmazlıklarda yadsınamaz bir pay aldı. Herkesten daha iyi tanıdığı Bolşevikler'le ilişkileri, 1917

Devrimi'nden çok önce bir dizi değişikliğe uğradı. 1904'de, Lenin'in *Ne Yapmalı*'da açıkladığı örgütlenme ilkelerine, parti anlayışına karşı şiddetli bir polemik başlattı. Bu, Rus sosyal demokrasisinin iç mücadelelerinde ifadesini bulan derin siyasal ve kuramsal ayrılıkların başlangıç noktası oldu. Lenin ile Rosa Luxemburg arasındaki uyuşmazlıklar 1907'de Stuttgart Sosyalist Enternasyonal Kongresi'nden sonra dinginleşti. Bu kongrede Lenin Rosa'ya, savaş halinde alınacak önlemler alt komisyonunda Rusya'yı temsil yetkisini verdi. Bu, karşılıklı güvenin güzel bir örneğiydi. Bu güven 1911'e kadar sürdü ve Enternasyonal'de solun birliği denemeleriyle canlı tutuldu. Rosa Alman solunu temsil ediyordu ve Enternasyonal'de saldırıya geçen "reformist" akıma karşı bir uzlaşma alanı bulmak her iki öndere gerekli görünüyordu.

Ancak, taktik uyuşma kuramsal ayrılıkları ortadan kaldırmıyordu: Ulusal sorunda, sermaye birikimi konusunda, örgütlenmede kuramsal ayrılıklar sürüyordu. Bu ayrılıklar 1911'den sonra, Lenin'le Rosa Luxemburg ve özellikle de Jogiches arasında kişisel çatışma biçimini alarak, bütün şiddetiyle yeniden ortaya çıktı. Ancak, "yalnızca öfke ne kullanılan tonu ne de Rosa Luxemburg'un tepkilerinin şiddetini haklı çıkarıyordu"[6]. Her iki yandan küfürleşmeler çoğaldı. Rosa, "köklü bölücü" olarak suçlayarak, Lenin'i tüm Enternasyonal'e mahkûm ettirmenin yolunu aradı. Savaş bu ağız dalaşına son verdi, ancak kuramsal alanda tartışma Lenin'in Luxemburggil ulusal sorun anlayışının önemli eleştirel çözümlemesinde alevlenmeden önce, belirgin olarak ortaya çıkmıştı.

III

Lenin ile Rosa Luxemburg'un kuramsal ve siyasal alandaki ayrılıkları savaşla birlikte yok olmamıştı. Gösterilmek istendiği gibi kişisel nitelikte olmaktan uzak olan ayrılıklar temelliydi

(6) Bkz.: G. Haupt, "Lénine, les bolchéviks et la IIe Internationale", *Cahiers du Monde Russe et Soviétiques*. 1966, vol. VII. No: 3.s.378-407.

ve iki ayrı devrim anlayışında cisimleşecekti. Bununla birlikte, Rosa Luxemburg'un Rus Devrimi'ne karşı yönelttiği eleştiriler anlaşılmak istenirse, çözümü zirvedeki tartışmalarda değil, daha çok bir kuramın bu türdeki ilk pratik deneyle karşılaştırılmasında aramak gerekir.

Rosa Luxemburg için Rus Devrimi nedir? Bu, her şeyden önce "Doğu'ya moral ışık kaynağı", bir proletarya devriminin olanaklılığının kanıtlanmasıdır, ancak kelime kelime alınacak, kopya edilecek bir model değildir. Bununla birlikte, Rus Devrimi'ni "yıkma" niyeti asla yoktu; Ekim Devrimi'nin yöneticileri gibi enternasyonalist olan Rosa, Sovyet Rusya'yı tehdit eden tehlikelerden kurtuluşu Avrupa proletaryasının, özellikle de Alman proletaryasının bilincinin uyanmasında görüyordu. Rosa'ya göre Sovyet Rusya hatalar üzerine kurulduysa, istendiği gibi tamamlanmış bir model olarak ortaya çıkmadıysa, bunun nedeni az gelişmişliği, daha da önemlisi yalnızlığıdır. Rus Devrimi'nin ötesinde, Rosa Luxemburg'un eleştirisine anlamını veren dünya devriminin perspektifleriydi.

Bu eleştiri hangi belirgin noktalara ilişkindi?

- Barış sloganı devrimciydi, çünkü kapitalizmle sosyalizm arasındaki sınırı çizecek nitelikteydi. Gerçekten, Rusya'da olduğu gibi Almanya'da da savaştan yorgun düşmüş kitlelerin özlemlerine denk düşüyordu ve Avrupa'da 1917-1918'de yayılan başkaldırmaların hareket noktası oldu. Ancak, Rosa Luxemburg için barış, uluslararası proletaryanın eseri olmalıydı. Rosa, Alman emperyalizminin durumunu güçlendiren ve Almanya'da devrimin başarı şanslarını tehlikeye sokan Almanya ile Rusya arasındaki mütarekeye şiddetle karşı çıktı. Dünya devrimi stratejisinde, ayrı barış büyük bir hataydı ve bunun sorumluluğu Bolşevikler'den çok Alman proletaryasına düşüyordu.

- Ulusların kaderlerini tayin hakkı ve ulusal sorun: *Sermaye Birikimi*nde Rosa Luxemburg kapitalizmin en ileri aşamasında ulusal savaşlar olasılığını yadsımaya kadar giderken, Lenin, ilk aşamada bağımsızlık mücadelelerinin ilerici bir nitelik alacağını düşünüyor ve bundan orta sınıflarla (ulusal burjuvazi ve köy-

lülük) bir ittifakın gerekliliği sonucunu çıkarırken Rosa Luxemburg bunu kabul etmiyordu. Rus Devrimi'nde, Leningil kuramın uygulaması Rosa'ya göre yalnızca Almanlar'ın durumunun artan ölçüde güçlenmesini ve "Rus devrimi topraklarının" sarılması sonucunu doğuruyordu. Ulusların kaderlerini tayin hakkı sloganı, iktidarı kullanma özlemlerinde yerel burjuvazinin çıkarlarına denk düşüyordu ve proletaryanın durumunu zayıflatıyordu.

- Tarım sorunu: Rosa Luxemburg'a göre, kentle kır ve proletarya ile köylüler arasındaki zıtlığı ortadan kaldırmak gerekiyorsa, bu, üretimdeki yerlerinin tekbiçimlendirilmesini, yeni bir küçük burjuvalar sınıfını yaratmak değil kolektif mülkiyetin yaratılmasını gerektiriyordu. Rosa, Bolşevik Hükümet'in köylü kitlelerin kendiliğinden hareketini onaylamaktan başka bir şey yapmadığını düşünüyordu ve daha sonra Georg Lukacs başka bir yolun olasılığını kabul etmedi. Kitlelerin hareketlerini engellemek - bunların içinde kendisine göre aşırı olanları - Lenin'in başta gelen uğraşlarından birisiydi; tarihçi Arthur Rosenberg[7], işçilerin Lenin'in öne sürdüğü millileştirme sloganının daha ötesine gitmek istedikleri sanayi ile bir paralel çizmektedir. Lenin, ilk aşamada, ekonomiyi toplumsallaştırmaya değil istikrarını sağlamaya, sınai gelişminin zayıflığının - buna bir de Dünya Savaşı eklenmişti - içine düşürdüğü durgunluktan çıkarmaya çalışıyordu. Rosa Luxemburg'un Lenin'e temel eleştirisi, tarımda gelecekteki sosyalizme açık yapılar kurmamış olmasıydı.

Çoğunluktaki Alman Sosyal - Demokratlar'ın Bolşevikler'e karşı sürekli öne sürdükleri kurucu meclisin feshi, demokrasi sorununu ortaya koyuyordu. Rosa Luxemburg bu feshi daha az reddediyor değildi. Çünkü, ona göre sovyetler, aslında ifadesini seçilmiş kurumlarda bulan demokrasinin denetim organlarından başka bir şey değildi. Georg Lukacs, daha sonra, kurucu meclisin feshi ile burjuva devrimleri sırasında İngiliz ve

(7) Bkz.: Arthur Rosenberg, *Histoire du Bolchérisme*. Paris, Grasset. 1969.

Fransız parlamentolarının radikalleşmeleri arasındaki benzerliği farketmediği için onu eleştirdi. Ancak, Alman Devrimi sırasında Rosa, bir kurucu meclis ilkesine karşı mesafeli durmak zorunda kaldı. Bolşevikler'in, iktidarın kullanımında aldıkları yer ona demokrasinin geleceği için çok daha ürkütücü görünüyordu. Proletarya diktatörlüğü bir partinin diktatörlüğüne dönüşüyordu ve bu da, Rosa Luxemburg'un gözünde bir burjuva diktatörlüğünden, özellikle de teröre dayalı bir diktatörlükten farklı değildi. Terör, tüm öbür mücadele biçimleri olanaksızlaştığında son silah olmalıydı ancak[8]. Etkili bir azınlık, ne proletarya diktatörlüğüne ne de olgunluğa ulaşmış uzun bir devrimci sürecin sonucu olması gereken sosyalizme karar vermeye yetkiliydi.

Bu eleştirilerin keskinliği gene de Rosa Luxemburg'un iktidarın Bolşevikler'ce alınmasına katıldığını unutturamaz.

Bu Rus Devrimi çözümlemesinden Alman Devrimi için hangi pratik sonuçları çıkarıyordu? Biyograf Nettl. Rosa'nın muhakemesinin tümevarımcı değil tümdengelimci olduğunu; olayların, kuramını oluşturmasını değil denetlemesine yaradığını belirtmektedir. Başka bir tarihçi, taktik esneklikten yoksun oluşunun üzerinde durmaktadır[9]. Bu tavır, Rus Devrimi'nin Rosa'nın Alman Devrimi'ne bakışı üzerinde yapabileceği etkiyi önemli ölçüde sınırlamış olmalıdır. Rosa'ya göre, Alman Devrimi yalnızca "Doğu'da parlayan kıvılcımı" korumak için değil, aynı zamanda başka yerlerde olduğu gibi Almanya'da da kitleler barış sloganıyla ya da daha doğrusu savaş bıkkınlığı nedeniyle ayağa kalktığı için de hemen gerekliydi. Bu hareketlenme hiçbir siyasal içeriğe sahip değildi, Almanya'da kendiliğin-

(8) 1926'da *Krasnaia Nov* için yazdığı bir makalede Radek, Rosa Luxemburg'un, Polonya partisinden eski arkadaşı Cerjinski'nin Çeka'nın başında olmasına katlanamadığını yazdı. Bkz.: G. Badia, *Le Spartakisme*, Paris, L'Arche, 1967, s. 401-402.

(9) Bkz.: Peter Lösche, *Der Bolschewismus im Urteil der deutschen Sozialdemorkatie*, Berlin, Colloquium Verlag, 1967. (Veröffentlichungen der Historischen Kommission zu Berlin).

den oluşan kurullar bunun kanıtını oluşturacaktı. Bu boşluğu kitlelerin eğitimiyle doldurmak gerekiyordu ve Rosa Luxemburg'un hep sahip olduğu anlayışa göre bu görev partiye düşmekteydi. Bu eğitim sürecinde kurullar, aracı konumunda olmalıydı. BunlarSpartakist davaya kazanıldıktan sonra iktidarı kullanmaya çağrılacaklardı; pratik onlara bunun bilimini kazandıracaktı. Ancak, sanayileşmiş bir ülke olan Almanya'da, parti ile demokrasiyi yok edebilecek kitleler arasında aşılmaz bir boşluk yaratmamak için, Rusya'da olduğu gibi gelişmenin aşamalarını atlamayı önlemek gerekiyordu. Parti ve kurullar, ilkesi eylemde yatan eğitimin ancak sürükleyicisi olmalıydı: Tarihsel gelişmenin mantığı gereği, çoğunluktaki sosyal - demokratların hükümetinin düşüşüne neden olacak hatalar yapması ölçüsünde, koşullar buna elverişliydi.

Ancak bu eylem hangi biçimi almalıydı? Rosa Luxemburg'a göre devrimin siyasal aşaması 24 Aralık'ta, donanma halkçı tümeninin saldırısıyla tamamlandı. Devrim artık ekonomik aşamasına giriyordu ve proletaryanın en üstün silahı olan kitle grevi dünya savaşının yarattığı koşullardan doğmuş olan yıkımı hızlandırma olanağını sağlayacaktı. Proletaryanın, özellikle kırsal alana karşı yönetici rolünün bilincine varması gerekiyordu. Asker konseyleri kırsal alanların eğitimini kolaylaştıracak nitelikteydi; çünkü hem izlenecek bir örnek oluşturuyor hem de devrimci düşüncelere kazanılan askerler kırsal alana dönüyorlardı. Rosa Luxemburg kırsal alanda gerçekleştirilecek çalışmanın uzun soluklu bir görev olduğunu, bunun sonucunun kentle kır arasındaki ayrımın sonu olacağını; böylece, Rusya'da olduğu gibi, köylülüğün kendiliğinden hareketiyle ortaya çıkacak taşkınlığının önleneceğini düşünüyordu.

Alman Devrimi'nin "ilk aşaması"nın sonu başka bir öneme sahipti: Bağımsız Sosyal Demokrat Parti içindeki eğilimlerin iç içe girmişliğinden kaynaklanan karışıklığa bir son vermek amacıyla, Spartakistler'in öbür sosyalist akımlar karşısında kendilerini açıkça tanımlamaları gerekliliği. Bununla birlikte, yeni partide Rosa Luxemburg, devrim stratejisini kabul ettirmek için mücadele etmek zorunda kaldı. Komünist adlandırmasının Rus-

ya'da olanların bayağı bir kopyasının belirtisi olmasından kaygı duyduğu için Rosa'nın hâlâ sosyalist parti adı altında göstermek istediği partinin içine gerçekten heterojen akımlar karışıyordu. Haklı çıkmadı. Brême'in aşırı-solu sınırsız bir Bolşevizm hayranıydı, bazı devrimci delegeler Arthur Rosenberg'in "ütopik aşırılar" olarak adlandırdıklarının kendiliğinden hareketinin darbeci eğilimini yansıtıyordu: Bunlar yandaşlarını Dünya Savaşı'nın yarattığı yeni bir toplumsal kümeden, Dünya Savaşı'nın yıktığı ve durumu biraz daha iyi olan herkese karşı acı bir kinle beslenen, bir tür lumpen proletarya sınırındaki kişiler arasından seçiyorlardı. Peter Löscbe, Alman Komünist Partisi'nin 1919 Ocak ayındaki durumunu şöyle niteliyordu: "Alman Devrimi'nin akışını Rus Devrimi'nin evrelerinin paralelline yerleştirerek, aşırı solcular, kendilerini eyleme iten iradeciliklerine engel oluşturan bir tarihi determinizme dayanamadılar". Bu iradeciliğe karşı savaşan Rosa Luxemburg, devrimci koşulların olgunlaşmasının beklenmesi için umutsuzca dayattı. Karl Liebknecht'i ılımlılaştırmak için onun nezdinde giriştiği tüm çabalara karşın, denetlenemeyen öğelerin iradeciliği üstün geldi ve kuramı uygulamayla karşılaştırma olanağından trajik biçimde yoksun kaldı.

Rosa Luxemburg'un kuramları, çoğu kez partizan ideolojileri bozan bir prizmadan incelenmiştir. Kuramlarının sürekli öğelerini çıkartabilmek için, tarihin onu haklı mı haksız mı çıkardığına bakmak yerine, ortaya çıktıkları koşullarda değerlendirmek yerinde olur. Ancak, Rosa Luxemburg'un eserlerinin tümü hiçbir dilde yayınlanmadı. Oysa, bu, Rosa'nın düşüncesinin anlaşılmasında kayda değer ilerlemelere olanak sağlardı.

Paris, Aralık 1968
Claudie Weill

1. Rus Devrimi Üzerine

Şimdiye dek dışarıdan gelen haberlerin belirsizliği ve karışıklığı karşısında, özellikle olayların görünümünün her gün daha yeni haberlerle sınırlanabileceği ya da zayıflayabileceği bir haftalık gazetede, Rus Devrimi'nden söz etmek oldukça zor.

Bununla birlikte, bugün, yarından sonra değersiz görülmeyecek ve bu Devrim'in tarihsel anlamı açısından belirleyici olan bazı yönleri çekinmeden ortaya konulabilir. Rus Devrimi'nin Çar Hanedanı'na sırf hanedan olduğu için çatmak gibi bir sorununun olmadığı görüldükten sonra, Çar ve ailesinin nerede olduğunu, Çar ailesinden kimin Rus Devrimi'yle uyuşmayı tasarladığını vb. bilmek dar kafalıların büyük ilgisini çekebilir, ama politikacıları hiç ilgilendirmez.

Tarihsel özünde bu Devrim, Dünya Savaşı'nı zafere ulaştıramayan Çarlığın yetersizliğine karşı burjuvazinin başkaldırmasıdır. Rus burjuvazisinin dünya savaşını nasıl tutkuyla istediği ve savaşı nasıl kışkırttığı biliniyor. Ruslar'ın savaşım, çoktandır kullanımdan kalkmış eski tarz bir dil kullanarak barbar göçebelerin Batı uygarlığı üzerine yağmacı dalgaları olarak sunması, yönetimdeki Alman sosyalistlerinin en kötü aldatmalarından birisi oldu. Savaşın başlamasından kısa süre önce, Alman Üniversitelerinde yetişmiş ve açıkça pro-Alman olan ünlü tarihçi Profesör Mitrofanov, Rusya'da "mülkiyet ve kültür"ün, yani açıkçası Rus burjuvazisinin her yerde karşısına çıkan Almanya ile bir savaşı hararetle istediğini çok inandırıcı bir bi-

çimde ortaya koyuyordu.

Rus Devrimi'nde bir barış belirtisini selamlama girişiminin geçersizliğini açıklayan buydu. Tersine, bu onlara bağlı olduğu sürece, Rusya'da iktidarı ellerinde tutanlar savaşı daha büyük bir enerjiyle ve iki kat daha fazla başarıyla - bunu umuyorlar - sürdürecekler; evet birden fazla belirti, Çar'ın Almanya ile ayrı bir barış imzalamaya karar verdiğini görme korkusunun müdahalelerinin hızlılığına en küçük bir etkide bulunmadığına inandırıyor. Aristokrasinin ve özellikle silahlı kuvvetlerin bir bölümünün Rus Devrimi'ne katılmasının açıklaması da burada yatıyor.

Böylece, bu Devrim Lassalle'in ünlü formülünü doğruluyor: Burjuvaziyi özgürlük, eşitlik, kardeşlik idealleri için eylemin ateşine yöneltmek olanaksızdır; ama kapitalist çıkarlarını savunmak için pençelerini çıkarmaya ve dişlerini göstermeye hâlâ yeteneklidir. Hatta, Rus burjuvazisi, daha Batı'da yer alan, bazılarından daha önemli güçlerin saygıdeğer hizmetkarlarına ilk adımı attırmayı bilebildiği için kutlanabilir. Ancak sonuçta burjuvazi burjuvazi olarak kalmaktadır ve devrimci gücü sefaletin ve açlığın sert okuluyla ıslatılmış halk kitlelerine dayanmaksızın bir devrim yapamaz. 1789'da Fransa'da, 1848'de Fransa'da ve Almanya'da ve 1917'de Rusya'da bu böyle oldu.

Bu nedenle, Romen ozanın formülü her başarılı devrime uygulanabilir: Kara kaygı, savaştan şanla süslenmiş olarak dönen süvarinin terkisine binmiş olarak gider. 1789 ve 1848 burjuvazisinin bu kaygıdan nasıl kurtulduğu çok iyi biliniyor. Zaferin hemen ertesinde, bu zaferi kanlarıyla ve bilekleriyle kazanmış olan savaşçılara en aşağılık nankörlüğü etti. Rus burjuvazisinin kanıtlanmış bu yöntemle yetinmeyeceğinden kuşkulanmanın nedeni yok. Kuşkusuz, programı oldukça ileri giden bir dizi hak talebini içeriyor, ama elbette siyasal alanda, toplumsal alanda değil; eşit ve gizli genel oyla seçilen ve imparatorluğun yeni anayasasını tartışabilecek olan bir ulusal meclisin toplanmasıyla olabilecek şey 1848 Alman örneğinde yaşandı. 1848'de Berlinli işçilerin kazandığı "başarı"nın aynısıdır bu, ama hâlâ

kendimizi kurtarmayı başaramadığımız vergi veren üç sınıfa seçme seçilme hakkı tanıyan seçim sistemi hemen bir yıl sonra kabul edildi.

Rus işçileri aldatmacalara hâlâ kanacaklar mı? Temel ve karar verici Rus Devrimi sorunu Alman işçileri içindir. Biz, tersine, korkmuyoruz, güvenimiz var: Kendi öz ve acı sınıf deneyleri, bizzat kendilerinin kazandığı zaferin meyvelerini, bu meyveleri elde tutmak için gerekecek mücadelelerin şiddeti ve süresi ne olursa olsun, burjuvaziye bırakmamak için Rus işçilerini yeterince eğitmiş olacaktır. Rus Devrimi'nin şimdiki balayında, hâlâ yalnızca alayın görünümüne benzeyen *Freiligrath*'ımızın kehaneti ancak o zaman gerçekleşmiş olacaktır:

Öyleyse Batı'ya bakınız!
Dünyada bir halk kaldı
Sert, eli
Demirden, başkaldırmada direnen!
Doğu'da, uzak ve vahşi,
Özgürlüğün ileri karakolu,
Başlıyor savaş
Dalga yakan,
Tüm zincirleri eriten,
Sizlerden de özgür insanlar yapacak!

Der Kampf Sozialdemokratisches propaganda. Organ, Duisburg, 24. III. 1916, s. 1-2.

2. Rusya'da Devrim

Savaş, patlamadan önce sağırken de hissedilen şeyi - Rus Devrimi'nin ortaya çıkışını - birkaç yıl geciktirdi ama önleyemedi. 1911'den itibaren karşı devrimci dönemin ağır yükünü atmayı başaran ve yıldan yıla, kitle mücadelelerinde ve iktisadi ve siyasi gösterilerde 1905 devrimci bayrağını daha da yukarıya yeniden kaldıran Rus proletaryası, savaşın kendisini dağıtmasına, kılıç diktatörlüğünün susturmasına, milliyetçiliğin doğru yoldan çıkarmasına yalnızca iki buçuk yıl izin verdi. Mutlakiyetçiliğin boyunduruğunu sarsmak için ayağa kalktı ve burjuvaziyi geçici olarak önden gitmeye zorladı.

Bugün eğer Rus Devrimi, neredeyse birkaç günde, hızla başarıya ulaştıysa, bunun tek nedeni, yalnızca tarihsel özünde büyük 1905-1907 Devrimi'nin devamı olmasıdır. Karşı-devrim 1905-1907 Devrimi'ni ezmeyi ancak çok kısa bir süre için başarabildi, ne ki, yarım kalmış devrim, merhametsizce tamamlanmayı gerektiriyordu ve Rus proletaryasının tükenmez sınıf enerjisi, bugünkü kadar zor koşullarda bile alevlendi. Burjuvazinin böylesi şaşırtıcı bir hızla hareketin başını alma kararı vermesini sağlayan 1905-1906 yıllarının yakın anıları, Rusya'da proletaryanın kısmen sınırsız siyasal iktidarı, yiğit saldırıları, radikal devrimci programıydı. Rodziankolar'ın, Miliukovlar'ın ve Guçkovlar'ın[1] Devrim'in yanında yer almalarına ve, kendi

(1) MİLİUKOV, Pavel Nikolayeviç (1859-1943). Tarihçi, Moskova Üniver-

açılarından, açıkça liberal bir program sunmalarına karar verdiren, burjuvazinin sınıf hegemonyasına denizanası başını göstermiş olan 1905-1907'deki gibi bir halk devriminin engel tanımayan gelişmesinin korkusu oldu. Burada söz konusu olan, on yıl önce hayal kırıklığına uğramış olan Rusya'nın zengin burjuvazisinin halk hareketini ele geçirme, aşırı toplumsal ve demokratik eğilimlerini saf dışı etmek amacıyla liberal burjuva biçimler altında siyasal görevlerini yerine getirme girişimidir.

Her şeyi herkesten daha iyi bilenlere karşın, burada ihtiyat öneren kurnazlar ve az inançlı karamsarlar çok iyi görülüyor. 1905 Devrimi'nin ürünü yitirilmedi, fedakarlıklar boşuna olmadı, sosyalist işçilerin ileri sürdüğü taleplerin devrimci ütopyası çok "pratik" bir politika oluşturuyordu. Rus liberal burjuvazisinin şimdiki cesaret ve enerjisi 1905-1907 yangınının solgun bir yansımasından başka bir şey değildir. Proletaryanın, burjuvaziyi 1905'de karşı-devrimin kollarına atan kuvvet gösterisi, bu kez onu, daha başlangıçta, benzer bir kuvvet gösterisinin yeniden ortaya çıkmasını engellemek için, hareketin başına itti.

Bugün, Rusya'da devrim bürokratik mutlakiyetçiliği hemen yendi, ancak bu zafer bir son değil, yalnızca çekingen bir başlangıç. Bir yandan, genel olarak gerici niteliği ve proletaryaya sınıfsal karşıtlığı nedeniyle, burjuvazi, önlenemez bir mantıkla, gözüpek liberalizmin ileri durumlarını bir gün tekedecektir. Öte yandan, bir kez harekete geçtikten sonra, Rus proletaryasının devrimci enerjisi, aynı tarihsel önlenemez mantıkla, radikal bir demokratik ve toplumsal eylemin yolunu alacak ve 1905 programını yeniden gündeme getirecektir: Demokratik cumhu-

sitesi'nde profesör, Kadet Partisi'nin yöneticisi, III. ve IV. Duma'da milletvekili. Mart'tan Mayıs'a kadar geçici hükümetin dış işleri bakanı olan Miliukov, iç savaş sırasında antibolşevik güçler içinde yer aldı. 1921'de Batı Avrupa'ya göç etti.

RODZİANKA, Mikail Vladimiroviç (1869-1952). Oktobrist Parti'nin yöneticisi, 1907'den itibaren Duma'da milletvekili, 1912-1917 arasında Duma başkanı. Bolşevik Devrim'den sonra göç etti.

GUÇKOV, A. L. (1862-1928). Moskova bölgesinde büyük toprak sahibi. 1905'de "17 Ekim Ligi"ni (oktobrist) kurdu. III. Duma'nın başka-

riyet, sekiz saatlik iş günü, büyük toprakların kamulaştırılması. Ancak, bundan, Rusya sosyalist proletaryası için her şeyden önce, tüm öbürlerine sıkı sıkıya bağlı olan en ivedi slogan ortaya çıkıyor: Emperyalist savaşa son.

İşte bu noktada devrimci proletarya programıyla, İstanbul'a heveslenen ve savaştan yararlanan Rus emperyalist burjuvasisine açıkça karşıttır. Başka yerlerde olduğu gibi, Rusya'da barış için eylem yalnızca tek bir biçim alabilir: Kendi burjuvazisine karşı bir devrimci sınıf savaşı, devlet içinde iktidarın ele geçirilmesi için bir savaş.

Bunlar Rus Devrimi'nin gelecekteki gelişiminin kaçınılmaz perspektifleri. Eserini tamamlamış olmaktan uzak bulunan Rus Devrimi yalnızca ilk adımları atmıştır, bunları barış ve proletaryanın radikal programı için dizginsiz sınıf savaşları izleyecektir.

Neva üzerine oynanan büyük tarihsel drama satirik Spree dramı denk düşüyor. Belleğimiz bizi yanıltmıyorsa, 1914[2] sloganı şuydu: Rusya'yı Çarlık despotizminden kurtaralım. Bu, jenosidin yüce bahanesiydi ve "Marx ve Engels'in eski iyi programı" adına sosyal-demokrat fraksiyonun tebası savaşı desteklemeye karar verdi.

Alman askeri stratejisinin amacına ulaştığı şu sıra neşe nerede? Hükümet yanlısı zafer nerede? Hurra! Başardık! Yenilmiş Alman "kurtarıcılar" Rus Devrimi'nin eserini hayranlıkla seyrediyor. Yüzünü uygun bir biçimde buruşturmaya başlamayı, talihsizliğe cesaretle göğüs germeyi başaramadı. Kitlelere her istediğini yaptırmak amacıyla Alman sosyal-demokrasisi *için* Alman sosyal-demokrasisince sahneye konulan savaşın ilk ayları komedisi; fars öylesine unutuldu ki oyuncular, kötü niyetlerini yarı yarıya saklamak için tozlu maskeleri çıkarmayı denemiyorlar bile.

nu, savaş sırasında savaş endüstrisi merkez komitesi başkanı, geçici hükümette savaş ve donanma bakanı oldu. Ekim Devrimi'nden sonra göç etti.

(2) 4 Ağustos 1914'de, sosyal-demokrat fraksiyon, mecliste, bir bütün olarak, savaş kredileri lehinde oy kullandı.

Rusya'nın bir iç canlanmayla güçlenmesi korkusu, göze batan ve insanla alay eden, Devrim'le bizzat kendi kendisini kurtaran Rusya ile Almanlar'ca "silah zoruyla" kurtarılan "bağımsız Polonya" arasında karşılaştırma yapma korkusu, özellikle, Alman proletaryasının iyi geleneklerini bozma tehlikesini taşıyan, Rusya'nın oluşturabileceği kötü örnek korkusu her yerde şeytan ayağını gösteriyor. Mosse'un[3] aydınlık yayın organında bile, Alman liberalizminin zeka nuru, ünlü "Rusya'nın kurtuluşu"nun, savaşın asil amacının, iç güçlüklere takılacağını ve anarşiye batacağını, rahatlatıcı ve avutucu biçimde belirtmeyi denemektedir.

Ancak, Alman proletaryası da, Rusya'daki olaylar tarafından şerefi ve kaderi sorunuvla karşı karşıya getirildi.

Savaş halindeki ülkelerde mezarlıkların barışı ve kadavraların tâbiiyeti hüküm sürdükçe, proletaryanın el ayak çekmesi, sorumluluğunu eşitsiz de olsa herkesin paylaştığı uluslararası zincirleme bir hata, ortak bir dünya felaketidir. Ancak, Rusya proletaryası açık bir devrimle "kutsal birliği" bozduğu anda Alman proletaryası, savaşı desteklemeye devam ederek onu açıkça sırtından bıçaklar. Şimdi, Doğu cephesindeki Alman birlikleri artık Çarlığa değil Devrim'e karşı savaşıyorlar. Ve Rus proletaryası kendi ülkesinde barış için savaşı geliştirirken - bu daha şimdiden başladı ve giderek daha gelişecek - ölüme giden uysal asker davranışındaki Alman proletaryasının direnmesi Rus kardeşlerine karşı açık bir ihanet oluşturuyor.

"İlk kurşun Rusya'da sıkıldı..." Rusya kendi kendisine kurtuluyor. Almanya'yı kılıcın diktatörlüğünden, doğu Elbe'nin tepkisinden ve emperyalist jenosidden kim kurtaracak?

Spartakusbriefe (Lettres de Spartacus) Neudruck, Herausgegeben van der Kommunistichen partei Deutschlands (spartakusbund), No 4, avril 1917, pp. 70-77.

(3) MOSSE Rudolf (1843-1920). Messageries'nin yöneticisi. Başka yayınlar yanında *Berliner Tageblatt*'ı (günlük) yayınladı. Berlin dışında turnedeyken 1904'de onun hakkında Rosa Luxemburg şunları yazıyordu: "Bura-

da, Mosse'un gazetesinde, edebiyat sütununda, tiyatro eleştirilerinde vb., en küçük yaşam yansımasını, en küçük ışıltıyı, en küçük sesi iştahla yutuyorum". Bkz.: Rosa Luxemburg, *Listy do Leona Jogichesa-Tyszki*, Varsovie, Ksazka i Wiezda. 1968, C. II. s. 229.

3. Rus Sorunları

İlgili burjuva yorumcuların alaycı yazılarına karşın, Rus Devrimi'nin ve özellikle devrimin ürününün görünümünün açık ve belirli olarak ortaya çıktığı şu sıra, ayrıntı yığınının içinden bu olağanüstü olayların bazı temel çizgileri belirlenebilir.

Şu sırada, Rusya, eski tarihsel deneyi bir kez daha doğruluyor: En inanılmaz, en olanaksız, en hayalci görünen şey, patlak vermesinden bir saat önceki bir devrimdir; en basit, en doğal, en apaçık olan şey, ilk savaşına giriştiği ve ilk zaferini kazandığı zamanki devrimdir. Özellikle Alman basınında, Çar'ın imparatorluğundaki iç karışıklıklardan, bunalımlardan, kaynaşmalardan gün be gün söz etmekten bıkılmadı, ama şu anda bile Alman ve dünya kamuoyunun ani ve olağanüstü Rus Devrimi gösterisi karşısında şaşkınlıktan açıkça nefesleri kesildi. Devrim patlamadan bir hafta önce bile, devrimin olanaksızlığını kanıtlayan yüz neden öne sürülebilirdi: Halkın korkunç bir savaştan, ihtiyaçtan ve sefaletten bunalmış olması; burjuva sınıfların on yıl öncesinin devrim anılarıyla özgürlük hayalinden tümüyle iyileşmiş, üstelik emperyalist fetih planlarıyla Çarlığa kenetlenmiş olması; işçi sınıfının geniş tabakalarının, savaşın iyice açığa çıkardığı milliyetçi çılgınlık nedeniyle içine düştüğü moral bozukluğu; sosyalist elit birliklerinin savaşın kan alıcılığıyla öldürülmüş, kılıcın diktatörlüğünce dağıtılmış, örgütünden, basınından, önderinden yoksun kılınmış olması... Rusya'da umutsuzluğun ve anarşinin patlamasının bugün olanaklı oldu-

ğu, ama modern, belirli amaçlı, bir idealin yönlendirdiği bir siyasal devrimin tümüyle düşünülemez olduğu kesinlikle kanıtlanabilirdi. Ya şimdi? Bütün bunlar yalnızca yalan, yüksekten konuşma, gevezelikti. Devrim, tarihte her hareketin başvurduğu tek gerekli yolla meşrulaştı: Mücadele ve zaferle.

Avrupalı kamuoyu, Rus olaylarının özellikle iki yönüne şaşıyor: Zaferin hızlılığı ve ilk andan itibaren ortaya çıkan aşırılık; ılımlı burjuva bir kalabalıktan oluşan geçici hükümet şimdiden demokratik bir cumhuriyetten yana yer almadı mı? Ancak, bu iki yön, yalnızca, dün ile bugün arasındaki derin tarihsel ilişkileri asla ayırdetmeyen dar kafalıların yüzeysel bakışını şaşırtabilir. Buna karşılık, Mart 1917'nin karşı devrimce ve sonra da dünya savaşınca engellenen 1905-1907 Devrimi'nin yalnızca bir devamı olduğunu gözden kaçırmayanlar, devrimin ne hızlı zaferine ne de kararlı gelişimine şaşabilirler. Son on yılın çabalarının, mücadelelerinin ve fedakarlıklarının olgun meyvası olan devrim Rus toplumunun bağrından çıkıyor ve Rus kardeşlerimizin bu korkunç on yıl boyunca özgürlük davası için akıttıkları kanın bir damlasının, bir çok Rus yoldaşın yaşadığı hapsedilme ve tutuklanmaların bir gününün boşuna bir fedakarlık olmadığının güçlü kanıtını oluşturuyor. Şimdi sahip oldukları özgürlüğü büyük ölçüde hak ettiler ve bedelini ödediler.

Rus liberalleri, çarpıcı bir radikalizmle, köhne bir anayasal programı terkederek, cumhuriyet için tutumunu aniden tümüyle değiştirdi; üstüne üstlük, Rus milliyetçi liberalleri ve hatta neredeyse tutucular bu güçlü sola itişe katıldılar; bütün bunlar bir kez daha ancak parlamento günlüğündeki parolaları, programları, fizyonomileri ebedi gerçekler olarak kabul eden dar kafalıları şaşırtabilir. Buna karşılık, tarihi incelemiş olanlar İngiliz, Fransız ve Alman devrimlerinin sadık tekrarını gülümseyerek gözlemlemekle yetinirler; gerçekten, toplumların alt-üst olduğu dönemlerde tüm sınıfların ve tüm partilerin tavrı en ileri sınıfın tavır ve gücüne bağlıdır: İşçi sınıfı. İşçi sınıfı amaçlarını cüretle belirlesin ve tüm gücünü bu amaçlar için kullanmaya hazır olsun, tüm burjuva güruhu, sola doğru göreli bir kayma içinde işçi sınıfını izleyecektir.

Kuşkusuz, Rus işçilerinin örgütü, seçim birlikleri, neredeyse sendikaları, basını yok. Ama iktidarı ve etkileyici gücü için kesin kozları var: Yepyeni bir kavgacılık, sosyalizm idealleri için kararlı bir istek ve fedakarlık anlayışı; işte bu niteliklere sahipler ve bu nitelikler olmaksızın en güzel örgütsel araç yalnızca yararsız bir hurda, proleter kitlenin ayak bağıdır. Kuşkusuz, işçi sınıfı, örgütsüz, tüm bu eylem niteliklerini uzun süre koruyamaz. İşte bu nedenle, şu anda Petersburg'da, Moskova'da, tüm Rusya'da, işçilerin heyecanla örgüt, siyasal örgütler, sendikalar, kültürel kuruluşlar, tüm bir aygıt kurmaya giriştiklerini göstermeye hazırız. On yıl önceki gibi, Rus devrimci proletaryasının ilk eylemi, elden geldiğince hızla örgütlenmedeki boşlukları doldurmak olacaktır. Ve, mücadeleden doğan ve bu ateşle tavlanan bu örgüt, kuşkusuz gücü için otantik bir zırh oluşturacaktır, güçsüzlüğünün ayak bağı değil.

Şimdiki durumda, Rus proletaryasının yolu açıkça çizilmiştir. Kuşkusuz, güçsüzleşmeden ve uzlaşmadan toplumsal ve siyasal haklarını talep edecektir; bununla birlikte, bu hak taleplerinin her biri, bütünü içinde devrimin sonucu, her şeyden önce şu parolaya bağlıdır: Savaşa son. Rus işçileri, barışın öncelikle kazanılmasını uyumlu bir biçimde eylemlerinin tümüyle birleştirmek zorundadır, şimdiden buna giriştiler. Böylece, kendi öz burjuvazisiyle ilk büyük çarpışmaya, iç düşmana karşı sert bir mücadeleye atılıyor.

Kuşkusuz hiçbir fedakarlıktan kaçınmayacak olan Rus proletaryasının bu mücadelede tek başına tükenip tükenmeyeceği, hatta uluslararası sosyalizmin de davası olan barış davası için sıfırı tüketip tüketmeyeceği elbette görülecek.

Gracchus, Der Kampf, 7.IV.1917, s.1-2.

4. Yaşlı Köstebek

Rusya'da devrimin patlamasıyla birlikte, savaşın sürdürülmesi ve buna koşut olarak proletarya sınıf mücadelesinden vazgeçme sonucu tarihsel durumun durgunlaştığı ölü nokta aşıldı. Neredeyse üç yıldır havasızlıktan boğulunan, tümüyle küf kokan bir Avrupa'da, taze bir soluk havayı içeri alan ve herkesin derin bir iç çekmeyle yöneldiği diriltici bir pencere aniden açıldı sanki. Özellikle Alman "kurtarıcılar" bugün gözlerini Rus Devrimi'ne diktiler. Alman ve Avusturya-Macar hükümetlerinin "dilencilere ve fesatçılar"a duydukları sızlanıcı saygıları ve Çedze[1] ile işçi ve asker kurullarının savaş ve barış konusundaki en küçük açıklamasının burada karşılandığı ortamın kaygılı gerilimi, *Arbeitsgemeinschaft*[2] muhalif sosyalistlerinin bile daha dün anlayamadıkları bir olgunun gerçekliğinin kanıtını sağlıyor. Bu olgu, hiçbir "diplomatik uzlaştırma"nın, hiçbir Wilson elçisinin değil, yalnızca ama yalnızca proletaryanın devrimci eyleminin dünya savaşı çıkmazına bir çıkış yolu sunuyor olması olgusu. Şimdi, Tannenberg ve Varşova galipleri, kendilerini savaşın mengenesinden kurtarmasını yalnız Rus proleterlerden, "sokak"tan, titreyerek bekliyorlar!...

(1) TCHEIDZE, Nikolai Semionovitch (1864-1926). Gürcistan'da POSDR'nin militanı olan menşevik Çedze III. ve IV. Duma'da milletvekili oldu ve sosyal-demokrat grubun başkanlığını yaptı. 1917'de Devlet Duması'nın geçici komitesinin üyesi ve Petrograd Sovyeti'nin ilk başkanı oldu; 1918'de Gürcistan Kurucu Meclisi'nin başkanı olan Çedze 1921'de ülkevi terketti

Tek bir ülkenin proletaryası, kendisini yüreklendiren kahramanlığı ne olursa olsun, doğrusu bu mengeneyi gevşetmeyi başaramayacaktır. Rus Devrimi kendiliğinden uluslararası bir sorun olma önemini kazanıyor. Gerçekten, barışçı özlemleriyle Rus işçileri, kavgaya, yalnızca, yola getirmeyi şimdiden öğrendikleri kendi öz burjuvazisiyle sert bir kavgaya girmekle kalmamakta ama İngiliz, Fransız ve İtalyan burjuvazileriyle de kavgaya girmektedir. İtilaf Devletleri ülkelerinin burjuva basınının, *Themis*'lerin, *Matin*'lerin, *Corriere della Sera*'ların açıklamalarının homurdanıcı tonundan, Batılı kapitalistlerin, "demokrasi"nin ve "küçük uluslar"ın haklarının bu yiğit şampiyonlarının, Avrupa'da emperyalizmin tatlı tam egemenliği döneminin sonunu belirleyen proletarya devriminin durmaksızın artan gelişmelerini diş gıcırtısıyla gözlemledikleri açıkça görülüyor. Bu İtilaf Devletleri kapitalistleri, barış için savaşımında Rus proletaryasının karşısına dikildiği Rus burjuvazisi için desteklerin en güçlüsünü oluşturuyor. Bunlar diplomatik, mali, siyasal - ekonomik tüm araçlarla Rusya üzerine çok büyük baskı yapabilirler, şimdiden yapmaktadırlar da. Liberal devrim? Burjuvazinin geçici hükümeti? Çok iyi! Bunlar resmi olarak hemen tanındı ve onların şahsında Rusya'da askeri güçlenmenin güvenceleri, uluslararası emperyalizmin uysal araçları selamlandı. Ama bir adım daha ileri değil? Devrim gerçek proletaryacı yüzünü göstersin, tüm mantıklılığıyla savaşa ve emperyalizme yönelsin, bu değerli müttefikleri hemen dişlerini gösterecek ve tüm araçlarla onu susturmanın yollarını arayacaktır. Sonuç olarak, Rus devrimci proletaryasına alçakça ihanet etmek istemiyorlarsa, Rus proyetaryasını yalnızca kendi burjuvazisine değil Batı burjuvazisine karşı da esitsiz bir mücadelede vok olmaya

ve 1926'da intihar etti.

(2) *Arbeistgemeinschaft (Sozialdemokratische).* 24 Mart 1916'da, Haasse'nin çevresinde, savaşa karşı oldukları için Raystag'da sosyal demokrat fraksiyondan ihraç edilen 18 milletvekilince kuruldu. Bir yıl sonra USPD'ye (Bağımsız Sosyal Demokrat Parti) dönüştü. Berlin'de *Mitteilungsblatt*'ı yayınlıyordu.

bırakmak istemiyorlarsa, İngiltere, Fransa ve İtalya sosyalist proleterlerine düşen görev, kendi ülkelerinde kendi öz yönetici sınıflarına karşı, enerjik kitle eylemleriyle savaşa karşı isyan bayrağını şimdi açmaktır. İtilaf Devletleri güçleri Rus Devrimi'nin iç sorunlarına daha şimdiden burunlarını soktular, demek ki bu ülkelerin işçileri bakımından Rus Devrimi'ni korumak ve kendi öz yönetici sınıflarına karşı doğrudan bir devrimci saldırıyla barışı kabul ettirmek onur kaynağıdır.

Ya Alman burjuvazisi? Bir gözüyle isteksizce gülüyor; öbür gözüyle, Rus proletaryasının güç durumunu ve eylemini gözledikçe, acı acı ağlıyor. Özellikle bozulmuş olan Alman burjuvazisi, kendi ülkesinde, işçi kitleleri yalnızca askeri ve siyasal fedailer olarak görme alışkanlığını kazandı ve savaştan bir an önce kurtulmak için Rus proletaryasını kullanmayı çok ister. Batı'da olduğu kadar küçük Asya'da da tam şu anda batağa girmiş durumda olan ve içerde donanım sorunlarının içinden nasıl çıkacağını bilemeyen umutsuz durumdaki Alman emperyalizmi, büyük bir iç huzuruyla güçlerini onarabilmek ve yeni savaşlar için silahlanabilmek için elden geldiğince hızla işin içinden sıyrılmak isteyecektir. Sosyalist-proleter barışçı eğilimiyle Rus Devrimi buna yaramalıdır. Burada, itilaf güçlerindekinin aynısı olan emperyalist spekülasyon söz konusudur, ama tersine: Şimdi Rus Devrimi'nden iş yapmak için yararlanmak. Batılı güçler, savaşı Alman rakibi ezinceye kadar sürdürmek için, devrimin liberal-burjuva eğilimini emperyalizm arabasına bağlamanın yollarını arıyorlar. Alman emperyalizmi, devrimin proleter eğiliminden, yakın askeri yenilgiden kurtulmak için yararlanmak isteyecektir. Eh! Neden olmasın beyler? Alman sosyal demokrasisi jenosidin zincirlerinden boşanmasının Rus Çarlığı'na karşı "kurtuluş kampanyası" biçiminde gizlenmesine kibarca izin vermişti; işte Rus sosyal demokrasisisinin "kurtarıcıları", kötüye giden bir savaşın içine düşürdüğü zor durumundan kurtarmaya hizmet etmesi gerekiyor. Alman işçileri, emperyalizmin işine geldiği sırada savaşa katıldılar, Ruslar emperyalizmin işine geldiği zaman barış yapmak zorundalar.

Bununla birlikte, Çedze ile senli benli olmak küçük Scheide-

mann'la senli benli olmaktan çok daha az çocukça görünmektedir[3]. *Norddeutsche Allgemeine*'da[4] acele bir "bildiri" yayınlamak, küçük Scheidemann'ı aceleyle Stokolm'a[5] "görüşmek" üzere yollamak Rus sosyalistlerden tüm ayrıntılarıyla kıçına bir tekme yemeyi sağlar yalnızca. Zor durumdaki Alman "kurtarıcılar"ın özleyecekleri gibi, Rusya ile ayrı bir barışın "hileli sonucunu" çabucak bağlamak için yapacak gerçekten hiçbir şey yok. Barışçı eğilimini zafere ulaştırabilmek için, Rus proletaryası durumunu ülkede büyük ölçüde güçlendirmek, dev boyutlara ulaşıncaya dek sınıf eyleminin yaygınlığını, derinliğini ve radikalizmini arttırmak zorundadır; sosyal demokrasi, burjuva ulusçuluğunun aldattığı hâlâ ikircikli tüm tabakaları ikna etmek ya da yıkmak zorundadır. Alman "kurtarıcılar" Rusya'daki barışçı eğilimin açık ve kaçınılmaz ama iğrendirici öbür yüzünü gördüklerinde yüzlerinde beliren dehşeti iyi gizleyemiyorlar. Alman "köle"nin tersine Rus kölenin görevini tamamladıktan sonra "gitmeyi" reddetmesinden - doğru olarak - kor-

(3) SCHEIDEMANN, Philip (1865-1939). SPD'nin önde gelen önderlerinden birisi. 1912'de Yürütme Kuruluna girdi. 1903-1918 ve 1920-1933 yılları arasında milletvekili oldu. Savaş sırasında çoğunluktaki sosyalistlerin yöneticilerinden birisi oldu. Max de Bade Hükümeti'nde bakanlık müsteşarı, 1919'da Alman Cumhuriyeti'nin birinci şansölyesi oldu, Versay Antlaşmasını imzalamayı reddetti ve partideki tüm faaliyetlerine son verdi. 1933'de göç etti.

(4) *Norddeutsche Allgemeine Zeitung:* 1861'de Berlin'de kurulan günlük gazete. 1962'de Prusya yanlısı oldu. Başlıca yöneticileri: A. Brass, Emil Pindter, Griesemann, W. Lanser ve Otto Rühle. 18 Kasım 1918'de *Die Internationale*'ce işgal edildi. 1918'de *Deutsche Allgemeine Zeitung*'a dönüştü. 1926'dan sonraki başlıca yöneticileri: Fritz Klein, Karl Silex.

(5) Stokolm: C. Huysmans'ın girişimi üzerine, II. Enternasyonalin Bürosu işlevini gören Hollanda-İskandinavya Komitesi ile Petrograd Sovyeti 1917'de, Stokolm'da, barış için bir uluslararası konferans toplanmasını önerdiler. Merkezi imparatorlukların hükümetleri olayı çok yakından izlediler ama konferans uzun süre sürüncemede kaldı, çünkü İtilaf Devletleri'nin sosyalist delegeleri vize alamıyorlardı. Bolşevikler aniden girişime karşı tavır aldılar. Böylece, III. Zimmerwald Konferansı 5-13 Eylül 1917 tarihlerinde Stokolm'da toplandı.

kuyorlar, kıvılcımların komşu yangını Batı Elbe ambarlarına sıçratmasından çekiniyorlar. Rusya'da siyasal iktidar için toptan bir sınıf mücadelesi içinde yalnızca doruğuna çıkmış bir devrimci enerjinin barışçı eylemi başarıya ulaştırabileceğinin çok iyi farkındalar, ama aynı zamanda, Çarlığın evine bağlılığına, "onları Doğu komşularına bağlayan sadık ve yüzyıllık dostluğa, Romanovlar'ın mutlakiyetçiliğine de acıyorlar. *Tua res agitur*! Sen ilgilisin. Prusyalı bir bakanın Rus Devrimi'ne karşı bu uyarısı Alman yönetici sınıfların ruhunda oturuyor ve tüm Koenigsberg[6] davası kahramanları hâlâ "en güzel gün kadar şerefli"dirler. Bir cumhuriyetin, özellikle devrimci sosyalist proletaryanın henüz sağlamlaştırdığı ve egemen olduğu bir cumhuriyetin yanında yer almak, Doğu Elbe askeri ve polisiye devletinin sabrından istenebilecek bir şey değildir. Ve, üstüne üstlük, Doğu Elbe'ye özgü polisiye ruhu gizli korkusunu açıkça tanımak zorunda kaldı. Bugün Alman "kurtarıcılar" ne devrimi önleme ne de çarların tahtına burnu havada bu sevgili Nikola'yı çıkarma niyeti taşıdıklarına tüm büyük tanrıları adına yemin etmek zorundalar. Alman "kurtarıcılar"ı tüm dünyanın önünde bu sert tokadı kendisine mal etmek zorunda bırakan Rus Devrimi'dir ve aynı zamanda Alman sosyal demokrasisinin ve Alman militarizminin resmi mitolojisinin üç yıl boyunca yaşadığı tüm alçak yalanı aniden tarihten silmiştir. Bir devrim dalgası işte böyle yalanları temizler, mikroplarından arındırır, yok eder, dünya savaşı patladığından beri ve Avrupa'da sınıf kavgasının ölümünden beri resmi ikiyüzlülüğün biriktirdiği tüm çirkefleri demirle aniden işte böyle süpürür. Rus Devrimi, İtilaf burjuvazisinin yüzünü örttüğü demokrasi maskesini yırttı, Alman militarizminin kendi despotizmini gizlediği Çarlık despotizminin kurtarıcısı maskesini düşürdü.

(6) Königsberg Davası (12-25 Temmuz 1904): Dokuz sosyal demokrat Alman, Rus sosyalistlerine yasa dışı yayınları Rusya'ya sokmakta yardım etmekten hapis cezasına çarptırıldılar. Bu davanın avukatları: Karl Liebknecht ve Haase.

Bununla birlikte, barış sorunu, Rus proleterleri için bile, Hindenburg ve Bethmann[7] için olduğu kadar basit değildir. Devrimin zaferi ve tamamlaması gereken görevler, onun için gelecek için geçmişini sağlamlaştırmaya zorlayan şeyleri oluşturuyor. Rus Devrimi'nin patlaması ve proletaryanın kategorik durumu Rusya'da emperyalist savaşı, tüm ülkede yönetici sınıfların yalan formülüne göre, toprakların savunulması savaşına indirgedi. İşçi ve asker kitlesi, bu Miliukov ve ortakları beyleri güzel İstanbul rüyalarını ve dünyanın mutluluğu için "ulusal-demokratik" paylaşma planlarını yutmak zorunda bıraktı, ve o andan sonra toprakların savunulması parolası ciddiye alındı. Eserleri, devrimin kazanımları ve gelecekte engelsiz sürmesi güvence altına alınır alınmaz yalnız Rus proleterleri gönül rahatlığıyla savaşa son verebilecekler ve barış yapabileceklerdir. Onlar, Rus proleterleri bugün özgürlük, gelişme ve demokrasi davasını gerçekten savunacak tek gruptur. Tüm bunlar bugün, yalnızca İtilaf burjuvazisinin mızıkçılıklarına, baskılarına ve kavgacı çılgınlıklarına karşı değil, aynı zamanda yarın Alman "kurtarıcılar"ın "yumrukları"na karşı da güvence altına alınmak zorundadır. Yarı mutlakiyetçi bir askeri ve polisiye devlet iç kavgalarla sarsılmış bir genç cumhuriyet için iyi komşu değildir ve kadavra itaatine alışmış bir başıboş asker, görülmemiş cürette, öngörülemez değer ve süreli bir sınıf savaşına atılmış olan bir devrimci proletarya için iyi komşu değildir.

Daha şimdiden, zavallı "Bağımsız Polonya"nın Almanlar'ca işgali Rus Devrimi'ne ağır bir darbe vuruyor. Devrimin harekât temeli, her zaman devrimci hareketin en ateşli ocaklarından birisi olan ve 1905'de Rus Devrimi'nin siyasal öncüsüne katılan, şimdi toplumsal olarak bir mezarlığa, siyasal olarak Alman garnizonuna dönüşmüş olan bir ülkeden yoksun kaldı. Barış imzalandığında ve Alman militarizmi demir pençelerini serbest bıraktığında, Alman yarı mutlakiyetçiliğinin tehlikeli bir biçimde sarsılmasını önlemek amacıyla Rus proletaryasına he-

(7) BETHMANN-HOLLWEG, Theodor von (1856-1921). İmparatorluğun şansölyesi ve 1909'dan 1917'ye kadar Prusya Başbakanı.

men bir saldırıda bulunmayacağını bize kim temin edebilir?

Bu konuda sakin olabilmek için, dün Koenigsberg Davası'nın kahramanı olanların kısık sesle açıkladıkları "güvenceler" yeterli değildir. Paris Komünü'nün anısı daha çok taze. Özellikle - yerliyi kovunuz, dört nala geri geliyor. Özellikle Almanya'da, Dünya Savaşı aşırı gericiliğin dizginlerini boşalttı, militarizmin tam güçlülüğünü ortaya çıkardı, Alman işçi sınıfının görünen gücünü açığa çıkardı, sözde "siyasal özgürlük"ün temelinin zayıflığını ve hiçliğini gösterdi; öyle ki bu tarafın kaygı verici ve trajik perspektiflerini gösterdi. Kuşkusuz, emperyalist İngiltere ve Fransa için "Alman militarizmi tehlikesi" boş sözlerden, kavgacı mitolojiden, rekabetçi göstergeden ibarettir. Buna karşılık, devrimci Rusya ve cumhuriyet için Alman militarizmi tehlikesi tam bir gerçektir. Rus proleterleri şu soruyu sormazlarsa çok hafif politikacılardır: Tüm savaş alanlarında emperyalizmin bugün kasaba gitmeye bıraktığı Alman ölüm mangaları yarın kendisine verilecek Rus Devrimi üzerine yürüme emirlerine uymayacaklar mı? Scheidemann, Heilmann ve Lensch[8] buna izin verecek herhangi bir "Marksist" kuram bulacaklar elbette, Legien[9] ve Schicke, tebaasını ölüm mangası olarak yabancıya satan Alman prenslerinin yurtseverlik geleneklerine uygun olarak bu esir teslimatının sözleşmesini geliştirecektir.

Rus Devrimi'nin geleceği üzerindeki bu kaygıyı gidermek için yalnızca tek bir güvence vardır: Alman proletaryasının uyanması, Alman "işçi ve askerlerin" kendi ülkelerindeki güç du-

(8) HEILMANN, Ernst: SPD üyesi, reformist. Savaştan önce Chemnitz'de bir gazete yayınlama konusunda Noske ile işbirliği yaptı, sonra Sendikalar Genel Komisyonu adına *Internationale Korrespondenz*'i yönetti. Savaştan sonra Prusya'da Landtag'da sosyal-demokrat fraksiyonun dirlitici oldu.

LENSCH, Paul (1873-1926): SPD'nin sol kanat militanı Lensch 1905-1913 arasında *Leipziger Volkszeitung*'u yönetti. Savaşın başlangıcından sonra, partinin aşırı sağına geçti ve *Deutsche Allgemeine Zeitung*'u yönetti. 1922'de partiden ihraç edildi.

(9) LEGIEN, Karl (1861-1890): 1890'dan itibaren Alman Sendikalar Federasyonunun yöneticisi, SPD milletvekili, savaş sırasında aşırı sağ sosyalist, 1919-1929 arasında Millet Meclisinde milletvekili.

rumu, Alman halkının barış için devrimci eylemi. Bethmann ve Hinderburg ile barış yapmak Rus Devrim askerleri için çok karmaşık bir bahis ve anlamı belirsiz bir zorunluluk oluşturur. Alman "işçi ve askerler"le yapılırsa barış hemen ve kaya gibi sağlam bir temel üzerine yapılmış olurdu.

Görülüyor ki, barış sorunu Rus Devrimi'nin kesintisiz ve sınırsız gelişmesine bağlıdır; oysa Rus Devrimi, İngiliz, Fransız ve İtalyan proletaryaları kadar özellikle de Alman proletaryasının barış için paralel devrimci eylemine bağlıdır.

Uluslararası proletarya Avrupa burjuvazisiyle çatışmanın tüm ağırlığını yalnız ve yalnız Rus işçilerinin üzerine yıkacak mı, onları İtalyan-Fransız-İngiliz burjuvazisinin emperyalist öfkesine, Alman burjuvazisinin gizli ve tehdit edici tepkisine teslim edecek mi? Şimdi, barış sorununu bu terimlerle ifade etmek gerekiyor.

Böylece, uluslararası burjuvaziyle Rus proletaryası arasındaki çatışma dünyanın içinde bulunduğu son evrenin ikilemini ortaya çıkarıyor: Ya Dünya Savaşı'nın genel katliama kadar sürmesi ya da proletarya devrimi - emperyalizm ya da sosyalizm.

İhanete uğramış eski sloganımız "devrim ve sosyalizm"le işte yine karşı karşıyayız. Uğruna bin kez kampanya yaptığımız, ama Dünya Savaşı çıktığında önemli bir rol oynayabileceği halde ciddiye almayı ihmal ettiğimiz sloganımız. Bu slogan, yeniden, düşünen her sosyalist için, jenosidin umutsuz ve bitmez süresinin mantığının sonucudur. Daha önce, diplomatik görüşme girişimlerinin ve burjuva barışçılığının acınacak fiyaskosunun olumsuz biçimde gerçek sonucu oldu. Bugün, olumlu bir biçimde karşımıza çıkıyor, Rus Devrimi'nin geleceğinde, alın yazısında, ürününde vücut buldu. İhanete karşın, işçi kitlelerinin başarısızlığına karşın, Sosyalist Enternasyonal'in yıkılmasına karşın, büyük tarihsel yasa; alışılmış yatağı doldurulan ve derinliklere gömüldükten sonra ışık saçarak yeniden ortaya çıkan sel gibi, kendisine bir yol açtı.

Tarih, yaşlı köstebek, iyi iş yaptın. Şu anda, uluslararası pro-

letaryaya, Alman proletaryasına, yalnızca dünyanın dönüm noktasının ulu anının fışkırtabileceği çağrı, slogan yankılanıyor: Emperyalizm ya da sosyalizm. Savaş ya da devrim, başka alternatif yok!

Spartakusbriefe, No: 5, Mayıs 1917, s.85-90.

5. İki Paskalya Mesajı

Neva kıyılarında oynanan dünya çapında büyük tarihsel drama Spree kıyılarında oynanan gülünç ve eğlendirici oyun denk düşüyor. Rus Devrimi'nin etkisi altında Prusya Almanyası "modernleşmeye" girişiyor. Bu "yeni yönelim" nedir? Cizvitler'e karşı bir yasa kalıntısı ve Dernekler Yasası'ndaki dille ilgili ünlü fıkra yürürlükten kaldırılıyor! Yani merhum Bismark döneminin 1872 olağandışı yasalarının[1] kalıntısı ve Hottentots ve Bülow[2] blokunun tatlı döneminin bir başka kalıntısı; Almanya'nın bugün gururla tasfiye ettiği işte bu! Kayzer'in paskalya mesajındaki vaadleri de unutmaksızın: Tanrı isterse ve Alman halkı iyi davranmayı sürdürürse, Prusya Millet Meclisi için çoğulcu bir seçim sistemi armağan edecek ve Prusya Ayan Meclisi'ni yeniden düzenleyecek. Brasig Amca[3] bu duruma, bocalamak söz konusu değil, derdi. İşte, Almanya'nın Rus Devrimi'nin etkisi altında güçlerini adadığı reformlar. Jenosidin ma-

(1) Sosyalistlere karşı olağandışı yasa Reichstag'da ikibuçuk yıl için 1878'de (1872'de değil; bkz.: Mehring, *Geschichte der deutschen Sozialdemokratie*) kabul edildi. Yenilemelerle yasaklama süresi 12 yıla uzadı. Sosyal demokrat milletvekilleri Reichstag toplantılarına katılmayı yine de sürdürüyorlardı, ancak parti gizliliğe sığınmak zorunda kaldı.

(2) Hottentots Bloku: Reichstag, Hereros ve Hottentotslar'a karşı kampanya için gerekli ek kredileri kabul etmediğinden Bülow'ca feshedildi. 25 Ocak 1907'de yeni seçimler yapıldı. Sonuçta istenen kredileri kabul eden liberal-tutucu blok, Hottentots Bloku güçlendi.

BÜLOW, Bernhard von (1849-1929). Prens. 1900-1909 sırasında İmpa-

lolduğu iki milyon insan yaşamından, kitlelerin sefalet ve açlığından, bizi tehdit ederek bekleyen ezici vergilerin ağırlığından, üç yıldır sabırla katlandığımız sıkıyönetim ve kılıç diktatörlüğünden geniş ölçüde zarara uğramadık mı? Alman halkı yönetici sınıflar olan ayıcılara itaat etme ve çenesini kapama üstünlüğüne sahip değil mi? Bunu hâlâ anlamayan bir rezildir.

Ama şakayı burada bırakalım. Almanya'nın içine düştüğü korkunç ve katılaşmış gericiliğe Rus yangınının yansımasında bu gülünç "reform" girişimleri kadar hiçbir şey bu denli parlak bir ışık tutmadı. Dünyayla kuyruklu yıldız arasında yakın bir çarpışma haberi üzerine konsolundan güvelerini silkelemek üzere yıllanmış eşarplarını çıkarmakta acele eden bir yaşlı kadını düşünmekten alamıyor insan kendisini. Eskiden üç levanten kralın İsa'nın beşiği Bethleem'e hareket etmesi gibi, dün "Kazaklar'ın ülkesi" olan Rusya'ya doğru bugün genel bir hac ziyaretine tanık olunuyor; bu arada, "anayasal özgürlükler" ülkesi Almanya, henüz ortaya çıkardığı Doğu Erbe Çirkef yığınını biraz karıştırıyor ve bundan çıkan dayanılmaz koku da Orta Çağ korkuluğu rolü oynuyor. Dünyanın siyasal yüzünü bu denli değiştirmek için devrimci volkanik püskürmeye 24 saatten fazla zaman gerekmiyor!

Ama Alman proletaryası hâlâ neredeyse şaşkın duruyor; ona göre devrim Rusya'da oluyor ve bu devrim komşu için güç verici ve öğretici bir gösteriden başka bir şey değil. Orada söz konusu olanın *kendi öz davası*, tek ve bölünmez uluslararası proletaryanın davası olduğunu, orada sermayenin sınıf hegemonyasına karşı dünyasal tarihsel kavganın birinci bölümünün oynandığını anlamıyor. Alman proletaryasının genç "şefleri" bunu daha da az anlıyorlar, ne yazık ki eski Alman sosyal demokrasisi okulunda yetiştiler ya da daha doğrusu alçaldılar. *Arbeitsgemeinschaft* (A.G.) Rus Devrimi'ne yepyeni bir "eylem

ratorluğun Başbakanı. 1914-1915'de İtalya'da elçi. İtalya'yı merkezi imparatorluklar safında savaşa sokmayı denedi. Başaramadı ve siyasal yaşamdan çekildi.

(3) Brasig Amca, romancı Fritz Reuter'in başlıca kişilerinden birisidir.

programı" yaparak tepki gösterdi; bundan anladığı da *Reichstag*'a sunmayı düşündüğü korkunç ilerici uzun bir değişiklik listesi. İçinde her şey var! Partinin programı listeye neredeyse tümüyle yazıldı ve şimdi Meclis bürosuna verilecek. Bu gençlik ateşi karşısında soluksuz kalıyoruz. Demek ki şimdi asıl olan bu: *Reichstag*'a önerge vermek! Memlukların emperyalist bekçisi olan *bu Reichstag*'a! Alman kitlelere parlamentarizmden bekleyecek hiçbir şeyleri olmadığını ama her şeyin kendi enerjilerine, girişimlerine, eylem kapasitelerine bağlı olduğunu anlatmanın dünyada her şeyden daha önemli olduğu tam şu anda, Rusya'nın en kalın kafalılara bir "eylem programı"nın ve bir "eylem"in açık anlamını tam ortaya çıkardığı anda A.G. Reichstag'a bir araba dolusu çok ilerici talep götürüyor ve bu önergelerle ilgili ince düşünüş bir "eylem" oluşturuyor diye kabul ediliyor!

Ama sakin olun! Belki yanılıyoruz. A.G.'nin "eylem programı" belki ciddi bir parlamenter eylem olarak düşünülmemiştir; belki de kitlelere sosyal demokrat programı hatırlatmak ve Reichstag kürsüsünden Reichtag'dan hiçbir şey elde edilemeyeceğini ve her şeyin "sokakta" edileceğini açıklamak için alışılmış bir çözüm söz konusudur yalnızca? Ancak, A.G.'nin bu konudaki gerçek düşüncesi konusunda elimizde *Mitteilungsblatt*'ın 8 Nisan tarihli sayısında yayınlanan A.G.'nin paskalya makalesinde yer alan açık bir yorum var:

"Yapay olarak bir devrim yapılamaz, bu çok eski bir gerçektir. Çağımızda daha önce hiç olmadığı kadar gerçektir. Kuşkusuz darbeler sahneye konulabilir, *ama şimdiki askeri devletin çok iyi örgütlenmiş baskı güçleri karşısında bu darbeler başarısızlığa mahkumdur; aynı şekilde kendiliğinden ortaya çıkan açların isyanları da çabucak bastırılabilir.* Modern bir savaşta olduğu gibi, tüm bir halkın güçlü kaynaşmalarla harekete geçirilmeden önce birçok etmen bir araya gelmelidir. Bu nedenle, *ekonomik temelleri, siyasal ve toplumsal durumu, tarihsel gelişimi ve halkının karakteri vb. farklı olan bir ülkede, başka bir ülkenin devrimci yöntemlerini şematik olarak uygulamayı istemek* yanlıştır...".

"Karşı karşıya bulunduğumuz koşullar Rusya'nın koşullarından farklıdır, demek ki iç özgürlüğümüz için mücadele başka biçimler almak zorundadır. Rusya olaylarının manevi etkisi altında bu savaş bu günlerde parlamenter alanda başladı".

Demek ki, hiçbir belirsizlik olmaksızın, bilgelik dolu bir formül doğrultusunda bir düşünce ve inanç açıklaması söz konusu: Rusya'da devrimler yapılır, buna karşılık Almanya'da parlamentoda "mücadele" edilir. Mosse'un liberal yayın organında Theodor Wolf ve ihtiraslı avukat W. Heine'nin[4] överek ileri sürdükleri kelimesi kelimesine budur. İşte, bir kez daha,düzeltmelerin en sertini hakeden içten, el değmemiş, el değiştiremez, düzeltilemez bir klasik parlamenter salaklık örneği. Almanya'da bir kitle devriminin olanaksızlığı orada vazediliyor, "modern bir devletin çok iyi örgütlenmiş baskı araçları" üzerine yavan gevezelikler orada geveleniyor. Rus işçi ve asker kurulları, eğer evet eğer proletarya devrimciyse, bu araçların halkın gücüne hizmet edebileceğini kanıtlasa bile!...

Oysa Almanya'da A.G. proleter kitlelere başka bir görev veriyor: Aynı makalede, birkaç satır sonra "parlamenterlerimiz tek başlarına hâlâ çok zayıf olduğundan kitlelerle sıkı bir ilişki kurmak ve temsilcilerin *Reichstag*'daki parlamenter eylemine katkılarını sağlamayı gözetmek zorundadırlar" deniliyor. Parlamenterlerimiz, onların özgürlük isteklerini yalnızca bu koşul yerine gelince sonuçlandırabileceklerdir. *Mitteilungsblatt*'ın Rusya deneylerinden, kitlelerin yalnızca mutlakiyetçiliğe değil ama gerici ve monarşist bir parlamentoya da karşı apansız, kendiliğinden ve devrimci bir eylem sonucunda bir cumhuriyet kurdukları aynı Rusya'nın deneylerinden çıkarmayı düşündüğü derin ders işte burada. Rusya'da kitleler, "özgürlük isteklerini sonuçlandırmak için" bu parlamentoyu tam olarak denetim altına almak, hatta ortadan kaldırmak zorunda kaldılar! İşte olup

(4) HEINE, Wolfgang. Avukat, SPD üyesi, revizyonist, Rosa'nın eskiden beri hasmı. Savaş sırasında çoğunlaktaki sosyalistlerle işbirliği yaptı. 1918'den sonra Prusya hükümetinde yer aldı.

bitenleri görmenin tuhaf bir biçimi! Almanya'da kitleler, *Reichstag*'da milletvekillerinin başarılarına "ortak" bir koro olarak katılmaya henüz yetkili oldular. Eylem ayrıcalığı her zaman olduğu gibi parlamenterelere ait, yani "özgürlük isteklerini sonuçlandırmak" onların işi ve emperyalizmin bekçisi *Reichstag* Alman özgürlüğünün doğacağı özel alan! - Böylece, A.G.'nin "eylem programı", yukarıda anılan Alman-Prusya "reformları"na değer bir başka kanat olarak ortaya çıkıyor: Rus Devrimi'nin oluşturduğu dünyanın alt üst olması konusunda iki harika münasebetsizlik. Ama *Mitteilungsblatt*'ın güzel düşünce ve inanç açıklamasının en ilginç öğesi Rus olaylarına ilişkin temel anlayışıdır.

Küçük burjuva liberalizminin geleneğini izleyerek "Arbeits gemeinschaft"ın yöneticileri Rus Devrimi'nde yalnızca modası geçmiş çarlığın liberal-burjuva iyileştirilmesini algılıyorlar. Tüm kapitalist ülkeleri etkileyecek dünya ölçüsünde tarihsel önem taşıyan bir ilk proletarya devriminin söz konusu olabileceğinin, sonuç olarak iktidar için bu sosyalist proletergil mücadelenin başka yerlere olduğu gibi Almanya'ya ancak devrimci yollar gösterebileceğinin bir an bile farkına varmıyorlar! Ve bu "devletin harika baskı araçları" ve devrimin yerine parlamenter "mücadele"nin konulmasına ilişkin astımlı kuram, Alman işçilerine tam da uluslararası sosyalizmin Alman işçi sınıfının resmi Alman sosyal demokrasisinin onyıllardan beri içine daldırdığı uğursuz körlükten sonunda çıkmasına bağlı olduğu bir sırada öğütleniyor. Körlük: Başka yerlerde devrimci yollarla sağlanan her şeyin Almanya'da milletvekillerinin atıp tutmalarıyla "parlamenter alanda" elde edilebileceği boş inancı!.. Gerçekte, Berlin A.G.'sinin paskalya mesajı Prusya seçim reformu konusunda Kayzer'in mesajıyla hayran olunacak kadar iyi uyuşuyor. Her ikisi de, Dünya Savaşı'na ve dünyanın alt üst olmasına karşın hiçbir şey öğrenmeksizin hiçbir şey unutmamaktan tam anlamışla kibirlenen kokmuş ve küflü bir siyasal bilgeliğin ürünü.

Spartakusbriefe, No 5, Mayıs 1917, s.104-107.

6. Tarihsel Sorumluluk

Mütarekeden sonra Almanya ile Rusya arasında ayrı barış artık yalnızca bir zaman sorunudur. Dünya Savaşı'nın fotoğrafları arasında, geleceğin tarihi, Alman yarı-mutlakiyetçiliğin "dilencileri ve fesatçıları" "yasal hükümdarlar" olarak tanıdığı, yabancı bir devletin işlerine karışmama ilkesini gösterişle açıkladığı, Neva asilerini "itilafın iftiraları"na karşı korumayı üstlendiği andaki yüz buruşturmasını elbette saptayacaktır. *Koenigsberg* Davası, Ruslar'ın peşinden salınan kışkırtıcı ajanlar, Çarlığa sunulan ücretli hizmetler, hepsi unutuldu. Neden olmasın? Alman sosyal demokrasisi *Erfurt* Programı'nı[1] unuttuysa Alman Hükümeti *Koenigsberg* Davası gibi saçmalıkları neden unutmasın? Birisi öbürünü getiriyor.

Yalnız Alman halk kitlelerinin sarsılmaz aptallıklarındaki kaya kadar sağlam güven Alman gericiliğine gözüpek bir deneye girişme olanağı sağlıyor: Monarşiyi, kiliseyi, dış borçlara faiz ödemesini,sosyal statüleri, ünvanları ve çeşitli çok kutsal başka şeyleri terkeden, inatçı başkomutanları demiryolu vagonlarının pencerelerine asan ve can sıkıcı kan prenslerini zindana sokan Petersburg'un "cani kundakçıları" ile el sıkışma deneyi. Bu "cani" eli sıkma olanağını onlara yalnızca bu güven sağlıyor.

(1) Alman sosyal demokrasisinin 1891'de kabul edilen programı.

Alman-Prusya yarı-mutlakiyetçiliği, birkaç yıl önce Berlin Polis Müdürlüğü'nün önünden geçmemek için yolunu değiştirmek zorunda kalan Lenin'lerle ve Troçki'lerle samimi görüşmeler yapıyorlar!.. Bu durumda Benjamin Amcam'ın[2] boğazına kılçık kaçmış olan gururlu ve kibirli kontun hor gördüğü burjuva doktoru yalnızca kurtarıcı yardımını elde edebilmek amacıyla öptüğü hoş sahneyi kim anımsamaz. İmparatorluk şansölyesi Bethmann-Hollweg, zorunluluk yasa yapar diyordu. Hindenburglar ve Lutendorflar şişko Bertaları'nın Petersburg "çete" siyle konuşmasını ne kadar yeğlerlerdi! Hem de ne kadar!... Ama sükunet! Candan dilekleri daha sonraki bir fırsat için saklamalı. Geçici olarak, Petersburg "çete"si zamanında geliyor, barış yıkıcı İncili Alman emperyalizminin kulaklarında ilahi bir müzik gibi duyuluyor.

Basında yeralan yorumlara göre Troçki Sovyetler Merkez Komisyonu'nda birçok kez konuştu ve Rus barış armağanının tüm ülkeler üzerindeki etkisini en yumuşak renklerle anlattı. Ona göre, Batı Avrupa, Sovyetler'in "en cesur umutları" gerçekleştirdiğini ve genel barışın çok iyi gerçekleşme yolunda olduğunu kanıtlıyor.

Bu basın yorumları doğruysa Troçki'nin köpüklü şarabına bol su eklemek gerekecek. Bolşevikler'in, içinde bulundukları durumda, politikalarının barış sorunu konusunda başarı kazandığını düşünme ve Rus halkına bunu böyle anlatma ihtiyacını duymaları psikolojik bakımdan anlaşılabilir. İyi bir gözlemle olaylar farklı biçimde aydınlanıyor.

Mütarekenin Doğu'da ilk sonucu: Alman birlikleri yalnızca Doğu'dan Batı'ya aktarılmış olacak. Daha fazlasını söyleyeceğim: Bu yapıldı bile. Troçki ve dostları mütareke koşulu olarak Batılı güçlere arkadan saldırmamak için birliklerin yerlerinin değiştirilmesi yasağını elde etme istekleri düşüncesiyle avu-

(2) Benjamin Amcam, liberal yergi yazarı Claude Tillier'nin 1841'de yayınlanan romanıdır.

nabilirler ve sovyeti de avutabilirler. Alman askerleri bu istek karşısında kuşkusuz bıyık altından gülmüşlerdir, çünkü ne olduklarını çok iyi biliyorlar. Daha mütareke imzalanmadan Alman birlikleri, yüzbinlerce Alman askeri Rusya'dan İtalya'ya ve Hollanda'ya taşındı. Almanlar'ın Cambrai yakınındaki ve Güney'deki son kanlı ilerlemeleri ve İtalya'daki son ve "parlak" başarılar Petersburg'da Bolşevikler'in Kasım Ayaklanması'nın sonuçlarıdır.

Devrimci Rus askerleriyle kardeşlik sahneleri, ortak grup fotoğrafları Enternasyonal şerefine şarkılar ve "yaşa, varol" sesleriyle yürekleri hâlâ sıcak Alman "yoldaşlar", en şiddetli biçimde, Fransız, İtalyan ve İngiliz proleterleri kendi hesaplarına öldürmek için kahramanca kitle eylemlerinin ateşine dalıyorlar. Alman taze ölüm mangası kitlelerinin katkısı Batı ve Güney cephelerinde katliamın şiddetini on kat artırdı. Fransa, İngiltere ve Amerika'nın son ve umutsuz çabalarda bulunacakları açıktır. Böylece, Rus mütarekesi ve bunu yakında izleyecek Doğu'da ayrı barış ilk sonuç olarak genel barışın hızlanmasını değil her şeyden önce jenosidin uzaması ve kanlı niteliğinin korkunç derecede artması sonucunu doğuracaktır; her iki tarafa malolacak fedakarlıklara bakınca, daha önce rıza gösterilen şeylerin değersizliği ortaya çıkacaktır. Almanya'nın askeri durumunun ve bu yolla iştahının ve en pervasız ilhak tasarılarının önemli ölçüde güçlendirilmesi ikinci sonuç olacaktır.

Doğu'da Polonya'nın, Litvanya'nın ve Courland'ın ilhakı, açıkça ya da gizli olarak, en azından şu an için merkezi imparatorluklar arasında kararlaştırıldı; ve Rusya'daki fiili durumu dikkate alarak, Alman emperyalizmi, aynı barış görüşmeleri sırasında herhangi bir direnme ile karşılaşmayı elbette beklemiyor.

Ama Doğu'da tüm kaygılarından kurtarıldığı ve taze yedeklerle donatıldığı şu anda Batı'da oyunun kuralını değiştirmeyi tasarlıyor. Önce, şimdiye dek içinde bulunduğu nazik durumun kabul ettirdiği erdemli ölçülülük maskesini alay ederek Scheidemann'ın sakalına atacak, ve eğer tanrı isterse, (çünkü tanrı, bilindiği gibi en güçlü savaşçıların yanındadır) bir "Alman ba-

rışı''nı kabul ettirecek. Czernin[3] ve ortaklarının son söylevleri kilisenin barış notası zamanında olduğundan tümüyle farklı bir çan sesi çıkarıyorlar.

İşte durum bu; ve ayrı barışların ışığında viyolonsellerin şarkı söyleyeceği genel barış semasının belirmesini göreceklerini sanıyorlarsa Bolşevikler de yanılıyorlar. Rus Devrimi'nde "son gülenler" şimdiye dek yalnızca Hindenburglar ve Panalmancılar oldular.

Olaylar ve sonuçlar olması gerekenin tersi olursa bunun günahı en başta Ruslar'ın değildir. Onlar daha ilk anda iki tür darbe arasında seçim yapmak durumunda kaldılar: Ya İtilaf'a ya da Alman emperyalizmine destek olmak. Birisi barış yapılmasını, öbürü savaşın uzatılmasını gerektiriyordu. Birinci çözümü seçtilerse bu bir mucize midir?

Ruslar'ın barış için savaş hesabının tümü gerçekte Rus Devrimi'nin Batı'da proletaryanın devrimci ayaklanmasının işareti olacağı postülasına dayanıyordu: Fransa'da, İngiltere'de, İtalya'da ama özellikle Almanya'da. Yalnız bu durumda hiç kuşkusuz Rus Devrimi genel barışın hareket noktasını oluşturacaktı. Bu olmadı. İtalyan proletaryasının cesur birkaç çabası bir yana, tüm ülkelerin proleterleri Rus Devrimi'nin benzerini denemediler. Ancak, niteliği gereği ve derin özünde enternasyonal olan proletaryanın sınıf siyaseti yalnızca uluslararası düzeyde gerçekleştirilebilir. Öbür ülkelerin işçileri burjuva siyaseti uygularken, proletaryanın sınıf siyaseti bir ülkeyle sınırlanırsa devrimci öncünün eylemi, daha sonraki sonuçlarında görüleceği gibi, yolundan sapmıştır. İşte bu yüzden Rus Devrimi'nin şimdiye dek doğurduğu tek uluslararası sonuç Alman emperyalizminin gücünün önemli ölçüde artması ve Dünya Savaşı'nın genel

(3) Kont Ottokar Czernin von und zu Chudenitz (1872-1932). Aralık 1916'da Avusturya-Macaristan Dışişleri Bakanı oldu. 1917'de, bazı toprakları (Alsace-Lorraine) vererek Fransa'yı barışa kazanmayı önerdi. 1918 ilkbaharında Brest-Litovsk Barış Antlaşması'nın imzalanmasına katıldı.

tehlikelerinin ağırlaşması oldu. Bu trajik tarihsel yanlışlığın sorumlusu en başta *Alman* proletaryasıdır. Şimdi akıtılan kanların ve Batılı devletlerin muzaffer Alman emperyalizmince olası yenilgisinin toplumsal ve siyasal sonuçlarının sorumluluğu tarih önünde Alman proletaryasına düşecektir. Çünkü tek başına ölü taklidi yapmayı sürdüren Alman proletaryası Rus devrimcilerini Almanya'da tek egemen güç olan Alman emperyalizmiyle barış imzalamaya tek başına zorladı. Ve tek başına bu kadavra davranışı Alman emperyalizmine Rus Devrimi'ni kendi öz amaçları için kullanma *olanağı sağladı.*

Alman işçileri yüzlerine vurulan tokadı hissetmiyorlar mı? Yöneticileri -deyimi bağışlayınız - kulübesindeki bir köpek gibi Alman "halk temsili"ni reddettiği ve Alman halkının çenesini bir kerte daha kapadığı sırada Petersburg'un frig usulü kırmızı başlığı önünde utanmadan hazırola geçiyorlar. Alman "işçi yöneticileri" bu okşamayı farketmemişe benziyorlar. Onlar hâlâ - hatta "bağımsızlar" da - Alman Hükümeti'ni fırsatı kaçırmamaya, ürkek görünmemeye, "Ruslar'ın kendisine uzattığı barışçı eli" geri çevirmemeye bütün gücüyle inandırmaya uğraşmadalar. Korkmayın, sayın baylar, Alman emperyalizmi kestaneleri ateşten Petersburg jakobenlerine aldırma fırsatını elbette kaçırmayacak. "İşçilerin yöneticileri"nin fazladan masrafa girmeye hiç ihtiyaçları yok.

Bu dönüşü dikkate alarak - barış yapılmasının sonucu savaşın uzaması, Rus proletaryasının devrimci zaferinin sonucu Alman yarı - mutlakiyetçiliğinin gücünün aşırı artmasıdır - "Arbeitsgemeinschaft"çılar bile, Alman Hükümeti'nden "savaş hedefleri"ni açıklamasını istemekten başka yapacak daha acil birşey bulamıyorlar! *Leipziger Volkszeitungs*[5] "Alman savaşının hedefleri nelerdir? diye yazmaktadır. "Bağımsız" gramofon-

(5) *Leipziger Volkszeitung:* Alman sosyal demokrasisinin, Rosa Luxemburg ve Franz Mehring'in katkıda bulunduğu, sol kanat yayın organı. 1894'den 1933'e dek günlük yayınlanan gazete 1917'den 1922'ye dek USPD'nin organı oldu. 1922'den sonra çoğunlukçu sosyal demokrat oldu.

ların çalacak yalnızca bu plağı var artık ve durmaksızın bunu yineliyorlar. "Alman hükümeti şimdiye dek uyguladığı siyaseti sürdürürse, bizim için bir tehlike var: Savaşın ortalığı kan gölüne çevirmesine, Avrupa'nın tam felaketine dek - Ruslar'ın barış isteklerine karşın - sürdürülmesi"! Partinin Leipzig yayın organı, Alman Hükümeti'ne tekditkâr yüzüncü uyarısını işte böyle yapmaktadır.

Ulu tanrılar! Alman Hükümeti "şimdiye dek uyguladığı siyaseti" elbette sürdürecek. "Yönetici sınıfların işlerini yürütme kurulu" olarak Alman Hükümeti'nin bildiğim kadarıyla siyasetini değiştirmek için hiçbir nedeni yok. Şimdiye dek uygulanan siyaseti değiştirmek için tüm nedenlere sahip olan Alman *işçi sınıfı*dır. Savaşın genel yıkımla ya da en kara Alman gericiliğinin zaferiyle sonuçlanması istenmiyorsa, "şimdiye dek uygulanan siyaseti", yani ölüm mangası siyasetini ve emperyalizme karşı "savaş hedeflerinin" kamuoyuna açıklanması siyasetini devirmek Alman işçi sınıfına düşüyor.

Genel barış Almanya'da yönetici sınıf devrilmeden sağlanamaz. Jenosid ateşinin geri gelmesini ve Alman ilhakçıların Doğu'da ve Batı'da zafer kazanmasını yalnız devrim meşalesi, yalnız siyasal iktidar, halkın egemenliği ve Almanya'da cumhuriyet için açık kitle savaşı engelleyebilecektir. Alman işçileri şimdi Doğu'dan Batı'ya devrim ve barış mesajını taşımakla görevliler. Dudak bükmek hiçbir işe yaramaz, gitmek gerek.

Spartakusbriefe, No: 8, Ocak 1918, s.148-151.

7. Rus Trajedisi[1]

Brest-Litovsk Barışı'ndan beri, Rus Devrimi kötü durumda. Bolşeviklere yol gösteren siyaset açık: Biraz soluk almak için zaman kazanmak, bu arada Rusya'da proletarya diktatörlüğünü kurmak ve sağlamlaştırmak, sosyalizm yönünde elden geldiğince çok sayıda reformu gerçekleştirmek ve böylece uluslararası proletarya devriminin patlamasını beklemek, Rus örneğine göre uluslararası devrimin gelişini hızlandırmak için ne pahasına olursa olsun barış. Rus halk kitleleri savaştan bıkmıştı, Çarlık ardında dağınık bir ordu bırakmıştı, savaşın sürdürülmesi kuşkusuz Rusya'nın boşuna katledilmesiyle sonuçlanacağa benziyordu ve barışın hızla gerçekleştirilmesinden başka çıkar yol yoktu. Lenin ve dostları bilançoyu işte böyle çıkarıyorlardı.

Bu bilançoyu salt devrimci iki kanıya dayanarak çıkarıyorlardı: Onlar için Dünya Savaşı'nın tek çıkışını ve kaçınılmaz sonucunu oluşturan Avrupa proletarya devrimine sarsılmaz bir inanç ve Rusya'da kazandıkları iktidarı devrimlerin en radikalini ve enerjiğini tamamlamak amacıyla aynı ölçüde sonuna ka-

(1) Bu makale bizim ortamımızda oldukça yaygın kaygılar yaratıyor - Bolşevikler'in *öznel tavırlarının* değil *nesnel durumunun* ortaya çıkardığı kaygılar. Bu makaleyi esas olarak sonucu için yayınlıyoruz: Alman devrimi olmaksızın Rus Devrimi'ne selam yok, bu dünya savaşında sosyalizm için umut yok. Yalnızca bir çözüm kalıyor: Alman proletarya kitlesinin ayaklanması. (*Lettres de Spartacus yazı kurulunun notu*).

dar sarsılmaz savunma kararı.

Ama bu büyük ölçüde proletaryanın bilgisi olmaksızın, başka bir deyimle Rusya'nın aynı barışla eli kolu bağlı teslim olduğu Alman militarizmi olmaksızın çıkarılan bir bilançodur. Gerçekte, Brest Barışı Rus devrimci proletaryasının Alman emperyalizmine teslim antlaşmasından başka bir şey değildir. Kuşkusuz, Lenin ve dostları olaylar konusunda yanılmadılar, başkalarını da yanıltmadılar. Uzlaşmayı içtenlikle kabul ettiler. Ne yazık ki, bu uzlaşma pahasına gerçek bir solukluk zaman satın alabilme, ayrı bir barışla Dünya Savaşı cehenneminden gerçekten kurtulabilme umudunda yanıldılar. Rusya'nın Brest-Litovsk'da[2] uzlaşmasının emperyalist Alman birliği siyasetini çok güçlendirebileceğini ve bu yüzden Almanya'da devrimci ayaklanma şanslarının azalabileceğini, Almanya'yla düşmanlığı hiç de sona erdirmeyeceğini ama tersine bu savaşa yeni bir bölüm ekleyeceğini dikkate almadılar.

Gerçekten, Brest-Litovsk "barışı" bir kuruntudur. Rusya ile Almanya arasında barış bir an bile hüküm sürmedi. Brest-Litovsk'dan beri ve bugüne dek savaş sürdü, özel ve tek yanlı bir savaş: Almanlar'ın sistemli ilerleyişi ve Bolşevikler'in sessiz, adım adım gerileyişi! Ukrayna'nın, Finlandiya'nın, Livonya'nın, Estonya'nın, Kırım'ın, Kafkaslar'ın, Rusya'nın güneyinde durmaksızın artan sayıda yerin ilhakı - işte Brest-Litovsk'dan beri hüküm süren "barış durumu"nun sonucu.

Bu, şu demekti: İlk olarak, devrimci Rusya'nın tüm etki alanlarında devrimin ezilmesi ve karşı-devrimin zaferi. Çünkü, Finlandiya, Baltık ülkeleri, Ukrayna, Kafkasya, Karadeniz toprakları - tüm bunlar Rusya'dır, yani Rus Devrimi'nin alanıdır; "ulusların kaderlerini tayin hakkı" üzerine boşboğazlık eden boş kafa ve küçük burjuva lafazanların hoşuna gitmese de.

(2) Brest-Litovsk: 3 Mart 1918'de, Brest-Litovsk'da Rusya ile Almanya, Macaristan, Türkiye ve Bulgaristan arasında barış antlaşması imzalandı. Alman birlikleri işgal ettikleri topraklarda kalırken Sovyet Rusya küçültülmeye razı oluyordu. Bu antlaşma Almanya'da Kasım devriminden sonra iptal edildi.

İkincisi, bu devrimci alanın Büyük Rusya yanının buğday, kömür, maden,petrol bölgelerinden, yani devrimin temel yaşam kaynaklarından kopmuş olması demektir.

Üçüncüsü: Rusya'nın içindeki tüm karşı-devrimci öğeler Bolşevikler'e ve bolşeviklerin aldıkları önlemlere karşı amansız bir direniş için cesaret ve destek bulmaktadırlar.

Dördüncüsü: Almanya kendisinde Rusya ile Rusya'nın ön taşrası - Finlandiya, Polonya, Litvanya, Ukrayna, Kafkasya - ve komşuları - Romanya - arasında hakemlik rolü görmektedir.

Almanya'nın Rusya'nın iç işlerine bu sınırsız karışmasının genel sonucu Alman emperyalizminin içerde ve dışarda açıkça korkunç boyutlarda güçlenmesidir; bu da İtilaf Devletleri'nin savaşma isteğini ve direnci kırıyor ve Dünya Savaşı'nın sertleşmesi ve uzaması anlamına geliyor. Dahası var: Alman işgalinin engelsiz ilerlemesinin gösterdiği gibi, Rusya'nın direnmemesi İtilaf ve Japonya'ya, Almanya yararına önemli bir dengesizliği önlemek ve savunmasız bir devin zararına emperyalist iştihaları birlikte doyurmak amacıyla Rusya toprağında bir karşı saldırı olanağı yaratıyor. Şimdi, Rusya'nın elinden Avrupa Rusyası'nın kuzeyi ve doğusu ile tüm Sibirya alınıyor, böylece Bolşevikler'in son yaşamsal kaynakları ortadan kaldırılıyor.

Böylece, sonuç olarak Brest Barışı yüzünden, Rus Devrimi her yandan sarıldı, aç bırakıldı, hırpalandı.

Ama içerde, Almanya'nın Bolşevikler'e bıraktığı topraklarda bile devrimin iktidarı ve siyaseti doğru yoldan çıkmaya zorlandı. Mirbach ve Eichhorn'a[3] karşı suikastler Alman emperyalizminin Rusya'da sürdürdüğü terör rejimine çok anlaşılır bir yanıttır. Kuşkusuz sosyal demokrasi bireysel terörü her zaman reddetti, ama bunun tek nedeni bireysel teröre karşı daha etkili bir aracı, kitle mücadelesini ortaya koymasıydı, yoksa bireysel

(3) 6 Temmuz 1918'de, Almanya elçisi Kont Mirbach-Harff Moskova'da bir sol sosyalist devrimci tarafından öldürüldü. 30 Temmuz 1918'de, Ukrayna Birlikleri Komutanı Mareşal von Eichhorn Kiev'de aynı sonla karşılaştı.

terör yerine gerici dikdatörlüğü edilgen bir biçimde kabullenmiş olması değil. Sol Devrimci Sosyalistler'in bu suikastleri İtilaf'ın kışkırtmasıyla ya da onun hesabına gerçekleştirdiğini ileri sürmek elbette W.T.B.'nin[4] yarı resmi aldatmacalarından birisidir. Bu suikastler ya Alman hegemonyasına karşı bir kitle ayaklanmasının işaretini vermeliydi ya da Almanya'nın sürdürdüğü kanlı rejimin umutsuzluğunun ve kininin doğurduğu düşünülmeden girişilen öç alma eylemleri söz konusuydu. Bunun altında yatan niyetler ne olursa olsun, Rusya'da devrim davası için büyük bir tehlike taşıyordu; şimdiye dek oluşmuş sosyalist birliğin içinde bir bölünme tehlikesi. Bolşevikler'le sol devrimci sosyalistler arasında gedik açtılar ya da dahası devrim ordusunun iki kanadı arasında çukur açtılar, ölümüne bir düşmanlık yarattılar.

Kuşkusuz, toplumsal farklılıklar - öbürlerinin yanında mülk sahibi köylülükle kırsal proletarya arasındaki karşıtlık - er ya da geç Bolşevikler'le Sol Devrimci Sosyalistler arasında kopmayı getirebilecekti. Ancak, Mirbach'a yapılan suikaste dek işler bu noktaya gelmiş görünmüyordu. Her durumda, Sol Devrimci Sosyalistler'in Bolşevikler'i desteklediklerı doğrudur. Bolşevikler'i çizgiye kadar getiren Kasım Devrimi[5]'ni Kurucu Meclis'in feshi, Bolşevikler'in şimdiye dek gerçekleştirdikleri reformlar Sol Devrimci Sosyalistler'in işbirliği olmadan zor gerçekleşebilirdi. Brest-Litovsk ve sonuçları iki akım arasında ilk gediği açtı. Alman emperyalizmi bugün Bolşevikler'in devrim sırasında ittifak içinde olduğu devletlerle ilişkilerinde hakem rolü oynuyor, Bolşevikler'in Rusya'yı çevreleyen bölgeler ve komşu ülkelerle ilişkilerinde de hakem rolü oynuyor. Tüm bunlar, Bolşevikler'in reform çabalarına ve iktidarına zaten var olan muhalefeti artırmaktan başka, Bolşevikler'in iktidarının dayandığı temeli daraltmaktan başka bir işe yaramıyor elbette. İç çatışma ve devrimin heterojen öğeleri arasında bölünme, süren

(4) W.T.B.: Wolffs Telegraphisches Büro, Basın Ajansı.
(5) Bizim takvimimize göre, Ekim Devrimi 7 Kasım'da oldu.

bir devrimin tüm radikalleşme süreçlerinde kaçınılmaz olduğu gibi, doğası gereği kuşkusuz kaçınılmazdı. Ancak *şimdi* çatışma Almanya'nın Rus Devrimi üzerine uyguladığı kılıç dikdatörlüğü nedeniyle ortaya çıktı. Alman emperyalizmi Rus Devrimi'nin yüreğine sokulan bıçaktır.

Ancak, bütün tehlikeler burada değil! Doğu'da kırıldığı sanılan Dünya Savaşı'nın top çemberi Rusya'nın çevresini sarıyor ve eksiksiz tüm dünya bu çemberde yerini almış: İtilaf Çekoslovaklar ve Japonlar'la[6] Kuzey'de ve Doğu'da ilerliyor-Almanya'nın Batı'da ve Güney'de ilerlemesinin kaçınılmaz ve doğal sonucu. Dünya Savaşı'nın alevleri şimdiden Rus toprağını yalıyor ve kısa süre sonra Rus Devrimi üzerine yönelecek. Sonuç olarak, Rusya'nın, en büyük özveriler pahasına da olsa, Dünya Savaşı'ndan tek başına kendisini kurtarmasının olanaksızlığı ortaya çıktı.

Ve şimdi, acılı yollarının sonunda, tehditlerin en berbatı Bolşevikler'e pusu kuruyor: Bolşevikler'le Almanya arasında bir ittifakın uğursuz korkunç hayalinin yaklaştığı görülüyor! Bu, hiç kuşku yok, Dünya Savaşı'nın Rus Devrimi'nin boynuna doladığı uğursuz zincirin son halkası olur. Önce geri çekilme, sonra uzlaşma ve sonunda Alman emperyalizmiyle ittifak. Böylece, ne pahasına olursa olsun kurtulmak istediği Dünya Savaşı Rus Devrimi'ni ters yöne doğru hızlandıracak: Çarlık döneminde İtilaf kampından Bolşevikler yönetiminde Almanya kampına.

Devrimin patlamasından sonra Rus devrimci proletaryasının ilk jestinin Fransız-İngiliz emperyalizmini terkedişi olması az şeref değildir. Ancak, uluslararası durum dikkate alındığında, Alman emperyalizminin yanına geçmesi Fransız-İngiliz emperyalizmiyle birlikte olmaktan daha da kötüdür.

Troçki, Rusya'nın Alman işgali ile Japon işgali arasında seç-

(6) Çekoslovak ve Japon askeri birliklerinin müdahalesi söz konusu. Ekim Devrimi'nden sonra Sovyet Hükümeti eski tutsaklardan oluşan Çekoslovak birliğinin Vladivostok yoluyla ülkesine dönmesine izin verdi. Bu birlik Sovyet Hükümeti'ne karşı ayaklandı. 1919'da yenildi.

me şansı olsaydı Alman işgalini yeğlerdi, çünkü Almanya Japonya'ya göre devrim için çok daha olgundur, diyesiymiş. Bu düşünce açıkça saçmalıktır. Çünkü Japonya Almanya'nın hasmı olarak tek başına değil, İngiltere ve Fransa da var, ve hiç kimse bu ülkelerde iç koşulların proletarya devrimi için Almanya'dan daha az ya da daha fazla elverişli olduğunu söyleyemez. Alman militarizminin her zaferinin ve güçlenmesinin Almanya'da bir devrimin perspektiflerini ve olabilirliğini sarsması ölçüsünde Troçki'nin düşüncesi a piori yanlıştır.

Ancak, sözde gerçekçi olan bu kanıtlar dışında dikkate alınması gereken başka kanıtlar da var. Bolşevikler'in Alman emperyalizmi ile ittifakı uluslararası sosyalizme vurulabilecek en korkunç moral darbeyi vuracaktır. Rusya, devrimci sosyalizmin, ilkelerin saflığının, ideallerinin hâlâ geçerli olduğu son sığınaktı; Almanya'da ve tüm Avrupa'da gerçekten sosyalist öğeler, Batı Avrupa işçi hareketi uygulamasının sıkıntısından kurtulmak, ideal eserlere, kutsal sözlere inanmak ve dayanmak için yüreklenmek amacıyla bakışlarını Rusya'ya çeviriyorlardı. Lenin ve Hindenburg'un garip "birleşmesi" Doğu'da moral ışık kaynağını söndürürdü. Açıktır ki Alman yöneticiler bıçağı Sovyet Hükümeti'nin boğazına dayıyorlar ve doğaya karşı bu ittifakı dayatmak için umutsuz durumundan yararlanıyorlar. Ancak, umuyoruz ki Lenin ve dostları hiçbir fiyata boyun eğmeyecekler, bu kışkırtmaya verecekleri yanıt konusunda kararlı olacaklar: Buraya kadar ve daha öteye değil!

Alman süngülerine oturmuş bir sosyalist devrim, Alman emperyalizminin koruyucu yargılama alanı içinde bir proletarya diktatörlüğü - işte bu bizim için eşitsiz bir gudubetlik gösterisi olurdu. Ve üstelik bu *yalnızca ve basitçe bir ütopya* olurdu. Kendi ülkelerinde Bolşevikler'in prestijinin yok olacağı bir yana, tüm eylem özgürlüklerini, tüm bağımsızlıklarını (hatta iç bağımsızlıklarını) yitirirlerdi, çok kısa bir süre sonra sahneden tümüyle silinirlerdi. Almanya'nın yalnızca tereddütlü olduğunu ama Miliukovlar'ın, her hangi bir atamanın ve tanrı bilir hangi karanlık şerefli ve ciğeri beş para etmez adamların yardımıyla Bolşevik iktidara son vermeyi, Ukraynalılar'a, Lubinskiler'e

ve ortaklarına yaptıkları gibi "Truva Atı" rolünü oynattıktan sonra Lenin ve dostlarını bu iktidarı kendi elleriyle boğmaya zorlamayı sağlayacak fırsatı kolladığını bir çocuk bile farkedebilirdi.

İşte yalnızca *o zamandır* ki, şimdiye dek katlanılan tüm özveriler, büyük Brest Barışı özverisi boşuna olurdu; çünkü sonuç olarak ahlaki iflas pahasına satın alınmış olurdu. Çok güçlü kuvvetlere ve tarihsel durumun olumsuzluğuna karşı dürüst bir savaşta Bolşevikler'in herhangi bir siyasal gerilemesi bu ahlaki gerilemeye yeğlenirdi.

Bolşevikler siyasetlerinde elbette birden fazla yanlış yaptılar ve kuşkusuz hâlâ yapıyorlar - hiç yanlış yapılmayan devrim var mı! Özellikle öncesi olmayan bu durumda kusursuz bir devrimci siyaset düşüncesi, bir Alman okul öğretmenine yaraşacak denli saçmadır. Olağanüstü bir dönemde, sosyalizmin abc si yolu açıkça çizmişken Reichstag'daki basit bir oylama Alman sosyalizminin "önder"lerine "kafa"yı kaybettiriyorsa, o vakit ödleri kopuyorsa ve tüm sosyalizmlerini kötü öğrenilmiş bir ders gibi yitiriyorlarsa tüm dünya için yeni yollar açmak istediği gerçekten dikenli ve yeni bir tarihsel durum karşısında kalan bir partiden yanlış yapmaması nasıl istenir?

Bununla birlikte, Bolşevikler'in bugün içinde bulunduğu mukadder durum ve yanlışlarının çoğunluğu uluslararası proletaryanın ve özellikle Alman proletaryasının onları karşı karşıya bıraktığı sorunun temelden çözümsüz niteliğinin sonucudur. Emperyalist gericiliğin katı hegemonyası ile çevrilmiş ve insanlık tarihinin en kanlı savaşı olan Dünya Savaşı'nın saldırısına uğramış tek bir ülkede bir proletarya diktatörlüğü kurmak ve sosyalist değişmeyi tamamlamak olmayacak iştir. Siyasetinde, önderi, kazanma isteği ve uluslararası sosyalizme inancı da olsa, kendisini feda etme de olsa, *her* sosyalist parti bu görev karşısında başarısızlığa ve mahvolmaya mahkumdu. Ağızlarında salya, Bolşevikler'i kınayan ve Ströbel, Bernstein ve Kautsky'-

ninkiler[7] gibi acıyan yürekler bularak - nasıl yani! - sefaletlerini yabancı ülkelere yayan bu ağlamaklı suratları, Axelrodlar'ı, Danlar'ı, Grigoriantslar'ı[8] iş başında görmek isterdik, bu Almanlar'ı Bolşevikler'in yerinde görmek isterdik. Tüm ince bilgelikleri içerde Miliukovlar'la, dışarda İtilaf'la ittifak yapmakla sınırlanırdı. Ayrıca içerde en küçük sosyalist reformu tamamlamak bir yana, Rusya'nın kapitalizmin henüz olgunlaşmadığı bir tarım ülkesi olduğuna ilişkin ünlü verimsiz temkinlilik gereği en küçük reforma başlamazlardı.

İşte nesnel durumun yanlış mantığı: Rusya'da bugün iktidara gelen *her* sosyalist parti, kendisinin de içinde bulunduğu uluslararası proletarya ordusunun önemli bölümünün yanlış adım attırdığı sürece yanlış bir taktik uygulamaya mahkumdur.

Bolşevikler'in yanlışlarındaki sorumluluk en başta uluslararası proletaryanın, özellikle de Alman sosyal demokrasisinin hiç görülmedik ve sürekli alçaklığındadır. Alman Sosyal Demokrat Partisi ki barış döneminde dünya proletaryasının önünden gittiğini iddia ediyordu, herkesi yönetme ve herkese öğretme ayrıcalığını kendisine malediyordu, ülkede erkek kadın en azından on milyon yandaşı olduğunu söylüyordu ve şimdi yönetici sınıfların emri üzerine, Orta Çağ'ın ücretli uşakları gibi, sosya-

(7) STRÖBEL, Heinrich. SPD militanı. Savaş sırasında bir ara Enternasyonalistler'in yanına geçer göründüyse de hızla Kautsky'nin eğilimine girdi ve daha sonra da Partinin sağına doğru kaydı.

BERNSTEIN, Eduard (1850-1932). "Revizyonizm"in babası. Birçok kez Reichstag üyesi oldu. Dünya Savaşı sırasında merkezci barışçı olan Bernstein "Arbeitsgemeinschaft"ın kurucularından birisi oldu. 1919'da çoğunluk sosyal demokrat saflarına yeniden katıldı.

KAUTSKY, Karl (1854-1938). SPD'nin Marksist kuramcısı, II. Enternasyonal'in etkileyici ideoloğu. *Neue Zeit*'ı kurdu ve yayınladı, Erfurt Programı'nın hazırlanmasına katkıda bulundu. Savaş sırasında barışçı olan Kautsky USPD'nin sağ kanadında yer aldı, sonra 1922'de ikibuçukuncu Enternasyonalin örgütlenmesine yardım etti.

(8) AXELROD, Pavel Borisoviç (1850-1928). Plehanov'la birlikte Rusya'da Marksizm'in öncülerinden birisi. "Emeğin Kurtuluşu" grubunun kurucularından. 1903'den sonra Menşevik, sonra Savaş sırasında sağ zim-

lizmi günde otuz altı kez çarmıha geriyor.

Bugün bize Rusya'dan gelen haberler ve Bolşevikler'in durumu, Alman işçi ve asker kitlelerin içinde hâlâ uyuyan şeref duygusunun son kıvılcımına duygulandırıcı bir çağrıdır. Rus Devrimi'nin parça parça olmasına, kuşatılmasına, aç bırakılmasına soğukkanlılıkla izin verdiler. On ikinci saatte, onu en azından korku taşkınlığından - moral intihar, Alman emperyalizmiyle ittifak - kurtarabilirler.

Rusya'da yaşanan dramdan yalnızca tek bir çıkış var: Alman emperyalizmini sırtından vuran bir ayaklanma, jenosidin uluslararası devrimci bitirilişinin işaretini verecek olan Alman kitlelerinin ayaklanması. Rus Devrimi'nin şerefinin kurtarılması, bu mukadder saatte, Alman proletaryasının şerefinin selamlanması ve uluslararası sosyalizmle çakışıyor.

Spartakusbriefe, No: 11, Eylül 1918, s.181-186

merwaldcı oldu. 1917 Devrimi'ne katılmadı ve sürgünde öldü.

DAN, Fedor İliç (Gurviç) (1871-1947). Doktor. "Emeğin Kurtuluşu" grubunun, sonra da POSDR'nin üyesi. Menşevik Merkez Komitesinin sürekli üyesi, Dünya Savaşı sırasında merkezci, 1917'de Petrograd Sovyeti üyesi oldu, 1922'de göç etti.

GRIGORIANTS, Vorwärts'ın Menşevik yayın görevlisi.

8. Rus Devrimi

Rus Devrimi Dünya Savaşı'nın en olağanüstü olgusudur. Fışkırması, öncesiz aşırılığı, kalıcı etkisi, Alman sosyal demokrasisinin Alman emperyalizminin fetih kampanyasını ideolojik bakımdan haklı çıkarmak için giriştiği aşağılık şiddet içinde ileri sürdüğü kanıtı hayran olunacak biçimde çürüttü. Kanıt: Alman süngülerinin görevi, çarı devirmek ve ezilen halkları kurtarmak olmalıydı. Rus Devrimi çok büyük bir önem kazandı, derinliğine yaptığı etki tüm sınıf ilişkilerini sarsmasını, ekonomik ve toplumsal sorunların tümünü ortaya çıkarmasını,sonuçta iç mantığının gereği ilk aşamadan - burjuva cumhuriyeti - hep daha yüksek aşamalara geçmeyi sağladı; Bütün bunların içinde çarlığın devrilmesi küçük ve önemsiz kaldı. Bütün bunlar, Rusya'nın kurtuluşunun savaşın ve çarlığın askeri yenilgisinin eseri olmadığını, Kautsky'nin yönettiği *Neue Zeit*[1] yayın kurulunun belirttiği gibi "Alman askerlerinin ellerindeki Alman süngüleri"nin kazanç hanesine yazılacak bir şey olmadığını apaçık kanıtlıyor; tersine Rusya'nın kurtuluşunun ülkede derin kökleri vardı, iç olgunluğun son aşamasına gelmişti. Alman sosyal demokrasisinin ideolojik amblemi altındaki Alman emperyalizminin savaşçı macerası Rus Devrimi'ni hiç de harekete geçirmedi,

(1) *Die Neue Zeit*, Stuttgart 1883-23 Ağustos 1923. SPD'nin kuramsal organı haftalık gazete. 1917'ye kadar Karl Kautsky, 1918-1922 arasında Heinrich Cunow tarafından yayınlandı.

tersine başlangıcından - ilk 1911-1913 dalgalanmasından sonra - Devrim'i geçici olarak durdurdu, daha sonra da, Devrim patladıktan sonra, Devrim için en zor ve olağan dışı koşulları yarattı.

Ancak, düşünen her gözlemci için bu süreç, Kautsky'nin hükümetteki sosyal demokratların partisiyle paylaştığı doktriner kuramın hesabına aşikar bir kanıttır: İktisaden geri, temelde tarım ülkesi olan Rusya'nın ne bir toplumsal devrim için ne de bir proletarya diktatörlüğü için olgun olduğu kuramı. Rusya'da ancak bir *burjuva* devriminin olanaklı olduğunu kabul eden bu kuram - bu anlayışın sonucu Rusya sosyalistlerinin burjuva liberalizmiyle bir ittifak taktiğidir - Rus işçi hareketinin Axelrod ve Dan'ın denenmiş yönetimi altındaki çıkarcı kanadı "menşevikler"ce paylaşıldı. Rus Devrimi'nin bu temel yorumunda - taktik konusunda ayrıntıya ilişkin sorunlar karşısında alınan tavırlar doğal olarak bu yorumdan kaynaklanıyor - Alman ve Rus çıkarcılar iktidardaki Alman sosyalistleriyle birleşiyorlar; onlara göre, Rus Devrimi belirli bir aşamayı, Alman askeri stratejisinin hedef aldığı Alman sosyal demokrasisinin hayalindeki asil amacı, çarlığın devrilmesi amacını aşmamalıydı. Rus Devrimi bu amacın ötesine gittiyse, proletarya diktatörlüğünü kurmayı görev edindiyse, bu kurama göre bunun nedeni Rus işçi hareketinin aşırı kanadının, Bolşevikler'in büyük yanlışı oldu; ve Rus Devrimi'nin, daha sonraki gelişmelerinde karşılaştığı tüm hayal kırıklıkları, kurbanı olduğu tüm karışıklıklar bu kaçınılmaz yanlışın sonucudur. *Kuramsal olarak,* Stampfer'in[2] *Vor-*

(2) *Vorwarts,* Berlin, 1891-1933. SPD'nin merkez organı günlük gazete. *Berliner Volkslolatt*'ın devamı. 1916'da çoğunluğu oluşturan sosyal demokratların eline geçti. Başyazarları: W.Liebnecht, R.Hilferding, Ernst Meyer, Friedrich Stampfer ve Kurt Geyer. Nazi rejiminde yasaklanmasından sonra Çekoslovakya'da Karlovy Vari'ye taşındı ve 18 Haziran 1933'den itibaren Neuer Vorwarts'a dönüştü. 17 Ocak 1938'de Paris'e taşındı.

STAMPFER, Fritz (1874-1957). Sosyal demokrat gazeteci. 1917-1933 arasında *Vorwarts*'ın başyazarı oldu. Önce Çekoslovakya'ya sürüldü, sonra ABD'ye göç etti. 1948'de Almanya'ya döndü.

warts'ı gibi Kautsky'ce de "marksist düşünce"nin bir ürünü olarak ortaya sürülen bu öğreti, bir sosyalist değişmenin tek bir devletin, ulusal, neredeyse evcil işi olduğunu gösteren özgün "marksist" bir buluşu olduğu sonucuna götürür. Bu soyut şemanın sis perdesi altında, bir Kautsky kuşkusuz tüm modern devletlerin organik olarak birbirlerine bağlı olduklarını gösterecek şekilde sermayenin dünya çapındaki ekonomik ilişkilerini kesin olarak anlatmaya niyetleniyor. Ama, Rusya'nın devrimi - uluslararası gelişmenin ve tarım sorununun ürünü - burjuva devriminin sınırları içinde tamamlanamaz.

Pratik olarak, bu öğreti, Rus Devrimi tarihinde uluslararası proletaryanın ve özellikle Alman proletaryasının sorumluluğunu reddetme, bu devrimin uluslararası bağlaşmalarını yadsıma eğilimindedir. Savaşın ve Rus Devrimi'nin ortaya çıkardığı Rusya'nın olgunlaşmamışlığı değildir, ama savaş ve Rus Devrimi Alman proletaryasının tarihsel görevini yerine getirmek için yeterince olgun olmadığını kanıtladı. Ve bu olgu Rus Devrimi'nin tüm eleştirel çözümlemesinden açıkça ortaya çıkmak zorundadır. Rusya'da devrimin kaderi tümüyle uluslararası olaylara bağlıydı. Sonuna kadar dünya proletarya devrimine oynayarak, Bolşevikler siyasal zekâlarının, ilkelerinin sağlamlığının, siyasetlerinin cüretinin parlak kanıtını verdiler. Son on yılda kapitalizmin gelişmesindeki önemli ilerlemeler bu çerçevede saptanabilir. 1905-1907 Devrimi Avrupa'da çok az yankı uyandırdı. Demek ki giriş bölümü niteliğinde kalmaya mahkûmdu. Devamı ve sonu Avrupa'nın gelişmesine bağlıydı.

Tüm bu deney ve ders hazinesini değerlendirme olanağını tek başına sağlayacak olan kuşkusuz gözü kapalı övgü değil derinleştirilmiş ve dönüşülmüş bir eleştiridir. Dünya çapında önem taşıyan ilk işçi sınıfı diktatörlüğünü kurma deneyinin çok yararlı olacağını düşünmek akla aykırı olurdu. Özellikle de en zor koşullarda: Dünya çatışmasının ve emperyalist jenosid kaosunun ortasında, Avrupa askeri güçlerinin en gerici çelik mengenesinde, uluslararası proletaryanın Rusya'yı tam terketmesi karşısında... İşçi diktatörlüğü deneyi sırasında, bu denli tam olanğan dışı koşullarda Rusya'nın yaptığı ya da yapmadığı olgun-

luğun doruğuna ulaşamazdı. Tersine, sosyalist siyasetin temel kavramları ve gerekli tarihsel koşulların çözümlemesi, bu kadar dramatik koşullarda ne idealizmlerin en büyüğünün, ne sarsılmaz devrimci bir enerjinin demokrasi ve sosyalizmi gerçekleştirmeye elverişli olduğunu, ancak demokrasi ve sosyalizmin karikatürsü ve güçsüz taslağını gerçekleştirebileceğini kabul etmek zorunda bırakmaktadır.

Tüm ülkelerin sosyalistlerinin temel görevi bunu bütün kapsamı ve derin sonuçlarıyla açıkça, itirazsız dikkate almaktır; çünkü Rus Devrimi'nin kaderinde uluslararası proletaryanın sorumluluğunun tüm enginliğini ölçme olanağını yalnızca bu kadar acıyla yüklü bir bilinçlenme sağlayacaktır. Öte yandan, proletarya devriminde işbirliği yapan uluslararası bir eylemin kesin öneminin bilincine varmanın biricik yolu - tek bir ülkede proletaryanın razı olacağı ustalık ve en yüce özverilerin mutlak bir çelişkiler ve yanlışlar karmaşasına düşmemesinin koşulu - budur.

Hiç kuşku yok, Rus Devrimi'nin düşünen kafaları Lenin ve Troçki, her tür tuzakla dolu dikenli yollarında kararlı adımları büyük bir kuşku ve şiddetli iç tereddütlerin etkisi altında attılar; Lenin ve Troçki için acı zor altında, olayların çalkantısı ve heyecanı içinde yaptıklarının Enternasyonal'ce huzurlu hayranlığa ve şevkle öykünmeye değer bir yüce sosyalist siyaset modeli olarak değerlendirildiğini görmekten daha yabancı hiçbir şey olamaz.

Rus Devrimi'nin şimdiye dek izlediği yolların eleştirel çözümlemesinin Rus proleterlerinin, Alman kitleleri mukadder uyuşukluktan çıkarabilecek prestijini tehlikeli biçimde baltalayacağından korkmak aynı ölçüde yanlış olacaktır. Hiçbir şey bundan daha yanlış olamaz. Almanya'da işçi sınıfının devrimci savaşçılığının uyanması, Alman sosyal demokrasisinin koruyuculuk yöntemlerine göre - keyfe göre barış - herhangi bir günahsız otoritece, "Rus örneği"nin oluşturduğu kendi öz "yakarmaları"yla yapay olarak sağlanamazdı. Alman proletaryasının devrimci enerjisi gösterişçi bir devrimci hayranlığın yaratılmasından doğamaz. Tersine, kitleler Alman sosyal demokrasisi-

nin uzun on yıllar boyunca çok çeşitli bahanelerle sistemli olarak boğmaya uğraştığı eleştirel yargılama yeteneğini kazandıkları zaman, durumun ciddiliğinin korkunç inancından, yerine getirecek görevlerin karmaşıklığından, siyasal olgunluk ve düşünce bağımsızlığından doğacaktır. Alman işçileri ve tüm ülkelerin işçileri için tarihsel çerçevesi içinde Rus Devrimi'nin eleştirel incelemesine girişmek, güncel durumun kendilerine dayattığı görevlere hazırlanmak için en iyi alıştırmadır.

II

Genel süreci içinde Rus Devrimi'nin ilk dönemi, patlak verdiği andan Ekim Darbesi'ne kadar, büyük İngiliz ve Fransız devrimlerinin evrimsel şemasına tıpatıp uyuyor. Burjuva toplumunda doğan devrimci güçlerin eski toplumun zincirlerine karşı genelleşmiş her ilk büyük çatışmasının benimsediği tipik ilk harekettir bu.

Doğal olarak, yükselen bir çizgide gelişiyor: Başlangıçta ılımlıyken, amaçların durmaksızın radikalleşmesine koşut olarak sınıfların ve partilerin koalisyonundan en ilerici partinin tek başına egemenliğine geçilir.

İlk anlarda, Mart 1917'de "Kadet"ler[3], yani liberal burjuvazi devrimin başındaydı. İlk büyük devrimci yükseliş her şeyi ele geçirdi: Hükümet darbesinden kaynaklanan oy hakkının dört sınıfa tanındığı çok gerici seçim sisteminin çok gerici ürünü olan dördüncü Duma aniden bir devrim organına dönüştü. Milliyetçi sağ dahil tüm burjuva partiler aniden mutlakiyete karşı bir grup oluşturdular. Mutlakiyet, neredeyse mücadelesiz, düşmesi için parmağın ucuyla dokunmanın yeterli olduğu kuru bir dal gibi ilk hücumda ezildi. Hatta liberal burjuvazinin hanedanı ve tahtı kurtarmak için giriştiği kısa kalkışma başarısızlığa uğradı. Coşkun olaylar dalgasına, Fransız Devrimi'nin aşmak için on yıl-

(3) *Kadet*'ler: Kökeni 1905'e giden demokrat anayasal parti. Yöneticileri: Miliukov ve Struve.

lar harcadığı mesafeyi katetmek için neredeyse birkaç gün, birkaç saat yetti. Bu noktada, Rusya'nın Avrupa'nın bir yüzyıllık gelişmesinin sonuçlarını yarattığı ve özellikle 1917 Devrimi'nin Alınan "kurtarıcılar"ın bir armağanı değil 1905-1907 Devrimi'nin doğrudan doğruya devamı olduğu saptanabildi. Mart 1917 hareketi, eseri on yıl önce bırakıldığı noktadan devralıyordu. İlk hücumdan itibaren demokratik cumhuriyet devrimin tamamlanmış bir ürünü olarak ortaya çıktı.

Ancak, bu durumda ikinci ve zor bir görev üstlenmek gerekti. Baştan beri devrimin itici gücü kent proletaryası olmuştu. Hak istemleri siyasal demokrasinin gelişiyle yok olmamıştı; başka bir amaçları vardı, uluslararası siyasetin el yakan sorunuydu bu: Hemen barış. Devrim, aynı anda, hemen barış istemini öne süren ordu kitlesini ve 1905'ten beri birinci plana devrimin ekseni olan tarım sorununu çıkarmış olan köylü kitleyi kazandı. Hemen barış ve toprak, bu iki hedef devrimci bloğun içinden bölünmesine yol açtı. Hemen barış istemi Miliukov'un sözcüsü olduğu liberal burjuvazinin emperyalist eğilimine şiddetle karşıydı; kırsal sorun her şeyden önce burjuvazinin öbür kanadının, toprak asillerinin korkusuydu, ancak genel olarak pek kutsal özel mülkiyete saldırı oluşturduğundan, burjuva sınıfların tümü için acılı bir nokta haline geldi.

Böylece, devrimin ilk zaferinin ardından, iki anahtar nokta etrafında bir iç mücadele başlıyordu: Barış ve tarım sorunu. Liberal burjuvazi bir oyalama ve kaçamaklı konuşma taktiği benimsedi. İşçi kitlelerinin, ordunun ve köylülüğün ilerleyişi giderek daha sıkıştırıcı oluyordu. Kuşkusuz cumhuriyetin siyasal demokrasisinin de geleceği barış ve toprak sorununa bağlıydı. İlk devrimci fırtınanın ıslattığı burjuva sınıflar kendilerini bir cumhuriyetçi devlet kurulması noktasına kadar sürüklenmeye bırakmışlardı; hemen geri çekilme noktasını araştırmaya ve gizlice karşı devrimi örgütlemeye giriştiler. Kaledin'in Kazakları'nın Petersburg'a karşı yollanması bu eğilimi açıkça ortaya çıkardı. Bu saldırı başarılı olsaydı, yalnızca barış ve toprak sorunu değil demokrasinin geleceği, bizzat cumhuriyet de yok olacaktı. Bunun sonucu kaçınılmaz olarak proletaryaya karşı bir

terör rejimiyle birlikte askeri diktatörlük ve sonra da monarşiye dönüş olacaktı.

Buradan, Kautsky eğilimli Rus sosyalistlerinin, Menşevikler'in öne sürdükleri taktiğin ütopyacı ve temelden gerici niteliği ölçülebilir. Rus Devrimi'nin burjuva niteliğine sahip olduğu düşüncesini - madem ki Rusya toplumsal bir devrim için henüz olgun değildir - kafalarından atamayan Menşevikler, Kautsky eğilimliler umutsuzca burjuva liberallerle koalisyona, yani devrimci evrimin doğal iç gelişmesince parçalanmış, şiddetli bir çatışma içine girmiş öğeler arasında doğaya karşı bir birliğe sarılıyorlardı. Axelrodlar, Danlar, Devrimi ve Devrim'in ilk kazanımı demokrasiyi en tehlikeli biçimde tehdit eden sınıflarla ve partilerle ne pahasına olursa olsun işbirliği yapmak istiyorlardı.

Dört savaş yılında, sakin ve yöntemli yazıcının yorulmak bilmez emeğiyle dokunulmamış hiçbir yeri kalmayan bir süzgeç benzeri gibi sosyalist kuramda art arda delikler açan bu yoksul adam (Kautsky) tam bir şaşkınlıkla gözleniyor. Yandaşlarının, resmi kuramcılarının dikkatli çalışmasına katılmalarındaki ve buluşlarının kesintisiz dalgasını istifini bozmadan yutmalarındaki edilgin sükunet ancak Scheidemann ve ortaklarının hayranlarının, Scheidemann ve ortaklarının sosyalizmi sayısız delikle tümüyle kalbura çevirdikleri sükunetleriyle karşılaştırılabilir. Gerçekten, bu iki girişim birbirlerini kusursuz olarak tamamlıyorlar; ve savaşın başından beri, Marksizm tapınağının resmi bekçisi Kautsky, Scheidemann'ın uygulamadaki faaliyetlerinin tam benzerlerine kuramda sahip: 1) Enternasyonal, barış aracı; 2) Silahsızlanma ve Milletler Cemiyeti, milliyetçilik; 3) Demokrasi, sosyalizm değil.

Bu durumda, Bolşevik eğilim, demokrasiyi koruyabilen ve Devrim'i ileriye götürebilen tek taktiği baştan beri açıklama ve dört elle sarılarak izleme tarihsel liyakatini gösterdi. Tüm iktidar işçi ve köylülere, sovyetlere; devrimin karşılaştığı tüm güçlüklerden tek çıkış yolu, Gordiyom Düğümü'nü çözmeyi sağlayacak kılıç darbesi, meydanı sınırsız bir gelişmeye boş bırakmak için devrimi çıkmazdan kurtarmanın yolu gerçekten bu-

radaydı.

Böylece, Lenin'in partisi, Rusya'da, bu ilk dönemde Devrim'in gerçek çıkarlarını anlayan tek parti oldu, gerçekten sosyalist bir siyaset uygulayan tek parti olarak Devrim'in devindirici öğesi oldu.

Devrim'in başlarında itilmiş azınlık olan, iftiraya uğramış ve her yandan sıkıştırılmış olan Bolşevikler'in niçin kısa sürede hareketin başına geldiği ve tüm gerçek halk kitlelerini - kent proletaryası, ordu, köylülük, demokrasinin devrimci öğeleri ve devrimci sosyalistlerin sol kanadı - bayraklarının altında niçin topladıkları da anlaşılır.

Birkaç ay önce, Devrim'in gerçek durumu şu alternatiflerde özetleniyordu: Karşı devrimin zaferi ya da proletarya diktatörlüğü, Kaledin ya da Lenin. Her devrim, ilk sarhoşluğu atlattıktan sonra, nesnel olarak bu noktaya gelir; Rusya'da bu, yakıcı ve somut iki sorunun yeni burjuva devrimi çerçevesinde çözülemeyecek barış sorunu ve toprak sorununun sonucuydu.

Bu konuda, Rus Devrimi tüm büyük devrimlerden çıkan temel dersi doğruladı yalnızca. Bu temel dersin yaşamsal yasası şöyle: Kısa sürede nazik başlangıç noktasına geri dönmek ve karşı devrimce ezilmek istemiyorsa, Devrim'in çok hızlı ve kararlı ilerlemesi, tüm engelleri demir bir elle devirmesi, hedeflerini hep daha öteye götürmesi gerekir. Bir devrim durgunlaşamaz, yerinde sayamaz, ulaşılan ilk amaçla yetinemez. Gerçekleri devrimci taktik üzerine haftalık parlamenter savaşları bayağılığına indirerek ancak devrim psikolojisi yoksunluğu, devrimin yaşamsal yasaları konusunda derin cehalet gösterilmiş olur ki, o zaman tüm tarih deneyi yedi kez mühürlenmiş bir kitap olur.

1642'de başladığı andan itibaren İngiliz Devrimi'nin akışında, Presbiteryenler'in cılız hık mık etmeleri, kraliyet ordusuna karşı müteredditd savaş - bu savaş sırasında Presbiteryen önderler I. Charles'a karşı kesin bir savaşı ve zaferi açıkça engellediler - eşyanın tabiatı gereği, Bağımsızlar'ı, Presbiteryenler'i parlamentodan atmaya ve iktidarı almaya karşı konulmaz biçimde

zorlayan şey oldu. Daha sonra, Bağımsızlar'ın ordusu içinde de aynı şey oldu: Askerlerin küçük burjuva ve astlar kitlesi, Liburn "düzeyleyicileri" tüm bağımsız hareketin şok birliklerini oluşturuyorlardı ve asker kitlesinin proleter öğeleri, toplumsal değişme perspektiflerinde en ileriye gidenler ve *"diggers"* hareketinde ifadesini bulanlar "düzeyleyicilerin" demokratik partisinin mayasını temsil ediyorlardı.

Eğer devrimci proleter öğeler asker kitlesinin düşüncesini etkilemeseydi, eğer demokratik asker kitlesi Bağımsızlar Partisi'nin yönetici burjuva tabakasına hiç baskı yapmasaydı parlamento Presbiteryenler'den "temizlenmeyecekti", süvari ordusuna, İskoçlar'a karşı zaferle sonuçlanmayacaktı; I.Charles ne yargılanacaktı ne de idam edilecekti; Lordlar Kamarası ortadan kaldırılmayacaktı ve cumhuriyet ilan edilmeyecekti.

Ya büyük Fransız Devrimi? Devrim'in kazanımlarını kurtarmak, cumhuriyete can kazandırmak, feodalizmin tozunu atmak, içerde ve dışarda devrimci savunmayı örgütlemek, karşı devrim niyetlerinin nefesini kesmek, devrimci Fransız dalgasını tüm Avrupa'ya yaymak için tek çıkar yolun iktidarın Jacobenler'ce alınması olduğu dört yıllık mücadeleden sonra ortaya çıktı.

Rus Devrimi'nin ilk aşamasındaki "burjuva niteliği"ni korumasını dileyen Kautsky ve Rus yandaşları geçen yüzyılın İngiliz ve Alman liberallerinin benzeridir. Bu İngiliz ve Alman Liberaller, büyük Fransız Devrimi'nin iki ünlü dönemini şöyle ayırıyorlardı: "İyi" devrim, devrimin birinci Gironden aşaması ve "kötü" devrim, Jakoben hükümet darbesini izleyen dönem. Tarih anlayışları yüzeysel olan bu liberaller, Jakobenler'in "ölçüsüz" kuvvet gösterisi olmasaydı Gironden dönemin ilk ürkek yarı kazanımlarının bile hemen devrimin enkazına gömüleceğini ve, 1893'de tarihsel evrimin acımasız ilerlemesi karşısında, Jakoben diktatörlüğünün gerçek alternatifinin "ılımlı" demokrasi değil ama *Bourbonlar*'ın geri gelmesi olduğunu anlamaya elbette gereksinmeleri yoktu. Hiçbir devrim "orta yol"u koruyamaz, doğal yasası hızlı kararlar gerektirir: Lokomotif ya tarihsel yokuşu tam hızla sonuna kadar çıkar ya da kendi ağır-

lığıyla sürüklenerek hareket noktasındaki çukura kadar iniş aşağı iner ve kendisiyle birlikte zayıf güçleriyle yarı yolda tutmak isteyen herkesi kurtuluş umudu olmaksızın uçuruma sürükler.

Böylece anlaşılmaktadır ki, bir devrimde yönetimi ve iktidarı ele geçirebilecek tek parti harekete geçirici parolaları ortaya atabilen ve bundan tüm sonuçları çıkarabilen partidir. Başlangıçta kitleler arasındaki önemli etkisinden yararlanan Rus Menşevikler'in, Danlar'ın ve Çeretelliler'in[4] oynadığı zavallı rol böylece anlaşılmaktadır; ama uzun bir dalgalanma döneminden sonra, alacakları ne iktidar ne de sorumluluklar olduğu için elleriyle ve ayaklarıyla direndikten sonra sahneden silindiler.

Lenin'in partisi gerçekten devrimci bir partiye düşen titizliği ve ödevleri anlayan ve "tüm iktidar proletaryaya ve köylülüğe" sloganını atarak Devrim'in sürmesini sağlayan tek parti oldu.

Alman sosyal demokratları her zaman ezen bir kabus olan ünlü "halkın çoğunluğu" sorununu, Bolşevikler böyle çözdüler. Parlamenter salaklığın düzeltilemez süt kuzuları parlamenter çocuk bahçesinin bayağı gerçeğini devrime uygulamakla yetiniyorlar: Bir şeyler yapmak için önce çoğunluğa sahip olmak gerekir. Demek ki, devrim için de önce "çoğunluk" olmamız gerekir. Ama, devrimin diyalektik gerçeği parlamenter köstebek davranışını tersine çevirir: Çoğunluktan devrimci taktiğe değil devrimci taktikten çoğunluğa geçilir. Yalnızca yönetmeyi yani ilerletmeyi bilen bir parti üyelerini fırtınada kazanır. Lenin ve dostlarının belirleyici anda devindirici tek sloganı - tüm iktidar proletaryaya ve köylülüğe - atmadaki kararlılıkları, mağdur, iftiraya uğramış, yasa dışı, Marat gibi önderleri mağaralara sığınmak zorunda kalmış bu azınlığı neredeyse bir gecede durumun mutlak hakimi yaptı.

(4) TERECELLİ, Irakli Coroçviç (1882-1959). Gürcistan'da POSDR'nin önderi, Menşevik. II. Duma'da milletvekili ve sosyal demokrat grubun başkanı oldu. Hapsedildi, Kasım 1907'den Mart 1917'ye kadar Sibirya'da sürgünde kaldı. 1917'de Petrograd Sovyeti üyesi olarak geçici hükümetin içişleri bakanı oldu. 1918'de Gürcistan'a döndü, 1919'da göç etti.

Bolşevikler, iktidar alınınca bütünü içinde en ileri devrimci programı amaç olarak belirlediler; burjuva demokrasisini güvence altına almak söz konusu değildi, söz konusu olan sosyalizmi gerçekleştirmek için proletarya diktatörlüğünü kurmaktı. Böylece, tarih önünde, sosyalizmin nihai hedeflerini ilk kez pratik siyasetin ivedi programı olarak ilan etme şerefini silinmez biçimde kazandılar.

Tüm devrimci cesaret, enerji, kavrayış, devrimci bir partinin tarihi bir anda örneğini verebileceği mantık, Lenin'in, Troçki'nin ve dostlarının başarısıdır. Batılı sosyal demokrasinin yoksun olduğu tüm şeref ve devrimci eylem isteği Bolşevikler'de buluştu. Ekim ayaklanması yalnızca Rus Devrimi'ni kurtarmaya yaramayacak, uluslararası sosyalizmin şerefini de kurtaracaktır.

III

Bolşevikler İngiliz "düzeyleyiciler"in ve Fransız Jakobenler'in tarihsel mirasçılarıdır. Ancak, iktidarın alınmasından sonra Rus Devrimi'nin yüklediği görev tarihteki seleflerinin göreviyle karşılaştırılamayacak denli daha karmaşıktır (Toprak sorununun önemi. 1905'den itibaren. Sonra sağcı köylüler III. Duma'da! Köylü sorunu ve ulusal savunma, Ordu). Köylülerin toprağı hemen ve süresiz ele geçirmeleri ikili bir amaca ulaşmak için en kısa, en basit ve en özlü formüldü: Büyük toprak mülkiyetini ortadan kaldırmak ve köylüleri hemen devrimci hükümete bağlamak. Sosyalist ve proletaryagil hükümeti güçlendirmek için siyasal bir önlem olarak bu harika bir taktikti. Ancak ne yazık ki madalyonun iki yüzü vardı; toprağın köylülerce hemen alınmasının, çoğu zaman sosyalist ekonomiyle bir ilgisi yoktur, bu da madalyonun öbür yüzüydü.

Tarım konusunda ekonomik ilişkilerin sosyalist yeniden yapılanması iki koşula bağlıdır. Önce, teknik olarak üretim araçlarının ve tarımsal yöntemlerin en ileri yoğunlaşması olarak büyük toprakların kamulaştırılmasına bağlıdır. Bu, sosyalist ekonominin kırsal alanda yerleşmesine başlangıç noktası olacaktı. Kuşkusuz küçük köylünün küçük toprağına el koymak gerekli

değilse ve onu önce kooperatife sonra kolektif işletme sistemine götürecek olan kolektif işletmenin yararları konusunda ikna olmaya bırakılabilirse de her sosyalist tarım reformu büyük ve orta mülkiyetle işe başlamak zorundadır. Her şeyden önce mülkiyet hakkını ulusa ya da sosyalist bir rejimde aynı anlama gelmek üzere, devlete aktarmak zorundadır; çünkü tarımsal üretimi uyumlu sosyalist bakış açısından örgütlemeyi sağlayacak tek yol budur.

İkincisi, bu yeniden yapılanma sanayi ile tarım arasındaki ayrımın kaldırılmasına bağlıdır. Bu ayrım burjuva toplumunun belirleyici çizgisidir. Bu iki üretim dalının kaynaşmasını ve içiçe girmesini, tarımsal ve sınai üretimin tekbiçim perspektiflerde dönüşümünü sağlamak için bu ayrımın kaldırılması gerekir. Uygulamanın ayrıntılarında seçilen işletme yönetimi biçimi ne olursa olsun - bazılarının önerdiği gibi yerel yönetim ya da devlet örgütü içinde merkezi yönetim - ön koşul toprakların millileştirilmesine bağlı merkezden başlayan tekbiçim bir reformdur. Büyük ve orta toprak mülkiyetinin millileştirilmesi, sanayi ve tarımın birliği, her sosyalist ekonomik reformun iki temel yönü işte bunlar, bunlar olmazsa sosyalizm var olamaz.

Rusya'da bu önemli reformları tamamlamadığı için sovyet hükümetini kim eleştirebilir! İktidarı kullandıkları kısa süre içinde, iç ve dış mücadelelerin şiddetli girdabında, her yandan sayısız düşman ve muhalifce ezilmiş Lenin ve dostlarından en karmaşık sorunlardan birisini, hatta diyebiliriz ki sosyalist bir değişmenin ortaya çıkardığı en karmaşık sorunu çözmesini, hatta çözmeye girişmesini istemek ya da beklemek kötü bir şaka olurdu! Biz bile, Batı'da, iktidarı aldığımızda, koşullar çok iyi de olsa, bu dev görevin getirdiği binlerce sorun içinden en basit güçlükleri aşıncaya kadar bu taş gibi çetin cevizle dişlerimizi kıracağız.

İktidardaki bir sosyalist hükümet yine de bir şeyi yapmak zorundadır: Tarımsal koşulların daha sonraki sosyalist iyileştirilmesinin temel perspektifleri doğrultusunda önlemler almak; en azından bu önlemlere yolu kapayacak olan her şeyi engellemek.

Ancak, Bolşevikler'in ortaya attığı "toprağa hemen elkonulması ve köylülerce paylaşılması" sloganı mutlaka ters yönde etki yaratacaktı. Bunun sosyalist bir önlem olmaması bir yana, sosyalizme giden yolu da keser; sosyalizm yolunda tarımsal koşulların yeniden yapılanmasına aşılmaz bir güçlükler dağı yaratır.

Köylülerin, Lenin ve dostlarının kısa ve özlü sloganı "Gidiniz ve toprağı alınız!"a uygun olarak toprakları ellerine geçirmeleri, yalnızca büyük toprakların aniden ve karmakarışık biçimde köylü mülkiyetine geçmesi sonucunu doğurdu. Toplumsal mülkiyet yaratılmadı ama yeni bir mülkiyet biçimi, yani büyük toprakların küçük ve orta mülkler halinde parsellenmesi, göreli olarak gelişmiş büyük işletmelerin firavunlar döneminin teknik araçlarıyla çalışan ilkel küçük işletmelere dönüşmesi sonucu yaratıldı. Ve hepsi bu değil: Bu önlemler ve tam olarak karmakarışık uygulama biçimi kırsal alanda toplumsal eşitsizlikleri azaltmadı, artırdı. Asillerin topraklarının alınmasına bir tür kolektif veçhe vermek amacıyla Bolşevikler köylülere köylü komiteleri kurmalarını salık verdiyseler de, genel nitelikli bu öğüt kırsal alandaki gerçek uygulamada ve gerçek güç ilişkilerinde hiçbir şeyi değiştiremezdi. Komiteli ya da komitesiz, kırsal burjuvaziyi oluşturan ve tüm Rus köylerinde gerçek yerel iktidarı ellerinde tutan zengin köylüler ve tefeciler kuşkusuz tarımsal reformdan başlıca yararlananlar oldular. Görmeye gitmeden de, toprakların paylaşılmasının sonuç olarak köylüler arasında iktisadi ve toplumsal eşitsizlikleri, sınıf çatışmasını gidermek yerine ağırlaştırdığı çok iyi görülüyor. Ancak bu güç yer değiştirmesi proletaryanın ve sosyalist çıkarların zararına oldu. Önceden, kırsal alanda bir sosyalist reform, en kötü olasılıkla küçük bir asil ve kapitalist büyük toprak sahibi kesimin ve zengin kırsal burjuvazinin küçük bir azınlığının muhalefetiyle karşılaşırdı; bunların topraklarına el koymak devrimci halk kitlesi için çocuk oyuncağıydı. Ama şimdi, topraklara "el konulması"ndan sonra, tarımın sosyalist kolektifleştirilmesinin karşısında yeni bir düşman var: Yeni kazandığı mülkiyeti sosyalizmin vereceği her türlü zarardan korumak için pençeleri dışarda savunacak olan çok büyümüş ve güçlenmiş köylü kitlesi.

Şimdi, tarımın gelecekte toplumsallaştırılması sorunu, yani Rusya'da genel olarak üretim kent proletaryası ile köylü kitleleri arasında bir çatışma ve mücadele konusu oldu. Köylülerin kentleri boykotu çatışmanın ne ölçüde şiddetlendiğini gösteriyor; Prusyalı küçük köy ağaları gibi, karaborsa yapmak için kentlerin yiyeceklerini kesiyorlar. Fransız minifundierler, göçmenlerin el konulan topraklarını kendilerine dağıtan büyük Fransız Devrimi'nin en ateşli savunucuları olmuştu. Napolyon'un askeri olarak Fransız bayrağını zafere götürdüler, bütün Avrupa'yı katederek, geçtikleri tüm ülkelerde feodalizmi yıktılar. Lenin ve dostları, tarım konusundaki sloganlarının benzer bir etki yaratacağını umdular kuşkusuz. Ama toprağa aniden sahip olan Rus köylüsü Rusya'yı ve Devrim'i düşmanlarına karşı korumayı bir an bile düşünmedi. Devrim'i düşmanlarına, devleti yıkılmaya ve kent halkını açlığa terkederek hoyratça yeni mülküne yerleşti.

Lenin'in sanayiyi merkezileştirme, bankaları, ticareti ve sanayiyi millileştirme gerekliliği üzerine söylevleri var. Toprak neden bunların dışında? Toprakta tersine ademi merkeziyet ve özel mülkiyet.

Lenin'in Devrim'den önce sunduğu tarım programı farklıydı. Devrimci sosyalistlerin çoğu kez karalanmış sloganı ya da daha doğrusu köylülüğün kendiliğinden hareketinin sloganı yeniden alındı.

Tarım koşullarına sosyalist ilkeleri uygulamak için sovyet hükümeti, daha sonra, çoğunluğu işsiz kentliler olan proleterlerden oluşan tarımsal komünler kurmayı denedi. Ancak, tarımın genel durumuyla karşılaştırıldığında bu çabaların sonuçlarının çok küçük kalacağı ve sorunun incelenmesinde gözönüne bile alınmayacağı şimdiden görülebilir (Büyük toprak mülkiyetini küçük işletmeler halinde parçaladıktan sonra - sosyalist bir ekonomi için çok iyi bir hareket noktası - örnek komünist işletmeler kurmaya çalışıyorlar). Bu koşullarda, bu komünlerin yalnızca bir deney değeri vardır, geniş bir toplumsal reform değil. Primli tahıl tekeli. *Şimdi, post festum* sınıf mücadelesi köylere

sokulmak isteniyor.

Lenin'in toprak reformu, kırsal alanda, direnişi toprak aristokrasisinin direnişinden çok daha tehlikeli ve daha sert bir yeni ve güçlü sosyalizm düşmanları tabakası yarattı.

Bolşevikler, askeri yenilginin Rusya'nın düşüşü ve yıkılmasıyla sonuçlanmış olmasından kısmen sorumludur. Bolşevikler, siyasetlerinin öncüsü yaptıkları "ulusların kaderlerini tayin hakkı" sloganıyla ya da daha doğrusu bu sloganın ardında yatan "Devlet olarak Rusya'nın yıkılması" olgusuyla durumun nesnel güçlüklerini önemli ölçüde bizzat kendileri artırdılar. Öğretisel bir inatla, durmaksızın açıklanan formül, Rus İmparatorluğu'nun çeşitli milliyetlerinin, Rusya'ya göre tümüyle bağımsız devletler kurulması da dahil, kendi kaderlerine bizzat karar vermeleri, Miliukov ve Kerenski'nin emperyalizmine karşı çıkarken Lenin ve dostlarının ayrıcalıklı savaş çığlıklarından birisiydi; Ekim Ayaklanması'ndan sonra iç siyasetlerinin eksenini oluşturdu; Brest-Litovsk'da Bolşevikler'in platformunu özetliyordu; Alman emperyalizminin kuvvet durumuna karşı koyacak tek silahtı.

Lenin ve ortaklarının, siyasetlerinin özü olan merkeziyetçilikle ve öbür demokratik ilkeler karşısında takındıkları tavırla açık çelişki içinde olan bir slogana sarılışlarındaki inat ve direnme insanı şaşırtıyor. Kurucu Meclis'e, genel oya, basın ve toplantı özgürlüğüne, kısacası bütünü Rusya'da "ulusların kaderlerini tayin hakkı"nı oluşturan halk kitlelerinin temel demokratik haklarının tümüne karşı soğuk bir horgörü öğretirken, ulusların kaderlerini tayin hakkını bizzat kendileri demokratik siyasetin en değerli taşı yaptılar. Rusya'da Kurucu Meclis yararına bir halk oylamasını, soğuk bir uyanıklığın eleştirel düşünceleriyle sonuçlarını basitçe iptal ettikleri, bir halk cumhuriyetinin tam özgürlüğü içinde verilmiş dünyanın en demokratik genel oyuna dayalı bir halk oylamasını hiç dikkate almazken, Brest'de Rusya'nın uydusu ulusların hangi devlete tabi olacakları konusundaki "halk oylaması"nın şampiyonu oldular; bunu tüm özgürlük ve tüm demokrasinin ilacı, halkların isteği-

nin bozulmamış özü, ulusların siyasal kaderlerini belirleyecek bir yüce makam olarak sundular.

Ünlü "ulusların kaderlerini tayin hakkı" boş sözler ve küçük burjuva aldatmacaları alanında bulunurken, her ülkede siyasal yaşamın demokratik biçimlerinin, daha sonra göreceğimiz gibi, sosyalist demokrasinin de kaçınılmaz temellerini, en değerli temellerini oluşturması karşısında bu açık çelişkiyi anlamak zordur.

Gerçekten, bu hakkın anlamı nedir? Sosyalist siyasetin her türlü baskıyla, bu arada bir ulusun başka bir ulusca ezilmesine karşı mücadele ettiğini bize sosyalist siyasetin abc'si öğretiyor.

Eğer başka konularda Lenin, Troçki ve dostları kadar iyi gören ve eleştirici siyasetçiler-silahsızlanma, Milletler Cemiyeti, vb. gibi her tür ütopik boş söz karşısında alaylı biçimde omuz silkiyorlar - her şeye karşın bu kez açıkça aynı türden boş bir sözü durmadan öne sürdükleri kanıt haline getiriyorlarsa, bu bir tür özel siyasal durumdan ileri geliyor gibi görünüyor. Kuşkusuz Lenin ve ortakları, Rus İmparatorluğu'nun barındırdığı çok sayıda milliyeti devrim davasına, sosyalist proletaryanın davasına bağlamanın sosyalizme ve devrim adına onlara geleceklerini tayin etme hakkı olan yüce ve sınırsız bir özgürlüğü tanımaktan başka yolu olmadığını düşünüyorlardı. Bu, Bolşevikler'in Rus köylüleri karşısında kabul ettikleri siyasetin bir benzeriydi: Köylülerin toprak açlıklarını aristokratların topraklarının doğrudan ele geçirilmesi sloganıyla doyurmak ve böylece onları devrim ve hükümet safına kazanmak isteniyordu. Ne yazık ki, her iki durumda da hesap tümüyle yanlıştı. Ulusal bağımsızlığın "ayrılıkçılığa" kadar savunucuları olan Lenin ve dostları böylece Finlandiya'yı, Ukrayna'yı, Polonya'yı, Litvanya'yı, Baltık Devletleri'ni, Kafkasya'yı, vb. açıkça Rus Devrimi'nin sadık dostları yapmayı düşünüyorlardı. Ama ters bir gösteriye tanık olduk: Bu "uluslar" birbiri ardına kendilerine armağan edilen özgürlüğü Rus Devrimi'nin ölümüne düşmanı olarak Alman emperyalizmiyle birleşmek ve Rusya'da karşı devrimin bayrağını korumaları altına almak için kullandılar. Örnek

olarak Ukrayna'nın Brest'deki hikâyesi anlatılabilir: Ukrayna, Bolşevikler'in içerdeki ve dışardaki siyasal durumlarından ve görüşmelerinden kesin bir dönüş kaydetti. Finlandiya'nın, Polonya'nın, Litvanya'nın, Baltık ülkelerinin, Kafkas uluslarının davranışı, burada rastlantıya bağlı bir istisna değil özgül bir olgunun söz konusu olduğuna bizi inandırıyor.

Kuşkusuz, bütün bu durumlarda, bu gerici siyaseti uygulayanlar "uluslar" değil burjuva ve küçük burjuva sınıflardır. Bu sınıflar, kendi proleter kitleleriyle şiddetli çatışma içinde, "ulusların kaderlerini tayin hakkı"nı karşı devrimci sınıf siyasetlerinin aracı durumuna getirdiler. Ancak, - ve burada sorunun kalbine değiniyoruz - bu ulusçu formül ütopik ve küçük burjuva niteliğini ortaya çıkarıyor, çünkü sınıflı toplum katı gerçeğinde ve özellikle şiddetli çatışma döneminde bu formül burjuva sınıfların egemenliğinin aracına dönüşüyor. Bolşevikler, kapitalizmin hegemonyası altında ulusun kaderini tayin etmesinin söz konusu olmadığını, sınıflı bir toplumda her sınıfın farklı biçimde "kaderini belirleme" eğiliminde olduğunu, burjuva sınıflar için ulusal özgürlük düşüncesinin sınıf egemenliğine ilişkin düşüncelerden çok sonra geldiğini acı deneyler pahasına öğrendiler. Finlandiya burjuvazisi ve Ukrayna küçük burjuvazisi, eğer "Bolşeviklik" tehlikesine bağlı olmak zorundaysa, ulusal özgürlüktense Almanya'nın otoriter rejimini yeğleme konusunda tam bir görüş birliği sağlamışlardır. Bu gerçek sınıf ilişkilerini, örneğin Brest'de tartışmaların eksenini oluşturan "plebisit" yoluyla, yıkmak ve devrimci halk kitlesine güvenerek Rus Devrimi'yle birleşme yönünde bir çoğunluk elde etmek umuluyordu; Lenin ve Troçki bunu ciddi olarak düşünüyorlardı, anlaşılamaz bir iyimserlik örneği veriyorlardı, ama Alman gücünün siyasetiyle düelloda yalnızca bir taktik çatışma söz konusu olsaydı bu tehlikeli bir biçimde ateşle oynamak olurdu. Ama Alman askeri işgali olmasa da, hâlâ ilgisiz geniş proleter tabakaların ve köylü kitlenin kafa yapısı belli olduğuna, küçük burjuvazinin gerici eğilimi ve burjuvazinin oylamayı etkilemek için sahip olduğu binlerce araç belli olduğuna göre, Rusya'ya sınırdaş ülkelerde "plebisit" yapılmış olsaydı, öyle görünüyor ki Bolşevikler'in

hoşlanacakları nitelikte sonuçlar elde edilemeyecekti. Bu plebisitlerde ulusal sorun konusunda kesin kural şöyle anlatılabilir: Yönetici sınıflar, kendi istekleri olmayacaksa plebisiti engellemeyi ayarlarlar, ya da eğer plebisit yapılırsa, oylamayı etkilemek için entrikalar ve dümenler çevirirler ve sonuç olarak biz sosyalizmi plebisit yoluyla asla getiremeyiz.

Ulusal istekler ve özellikleri koruma eğilimleri devrimci mücadelenin göbeğine itildi, Brest Barışı bunu birinci plana yükseltti, hatta ona sosyalist ve devrimci siyasetin Schibboleth[5] özelliği tanındı. Bu olgu, bu haliyle sosyalist kitlede bulanıklık yarattı ve sınırdaş ülkelerdeki proletaryanın durumunu sarstı. Finlandiya'da, Rusya devrimci bloğunun mücadelesine katıldığı sürece proletarya belirleyici bir güce sahipti; Mecliste, orduda çoğunluğa sahipti; burjuvaziyi toptan güçsüzlüğe itti ve ülkede duruma hakimdi. Yüzyılın başında, henüz "Ukrayna ulusçuluğu", Karbovantseler, "Universals"[6] budalalığı icat edilmemişken, Lenin henüz "bağımsız Ukrayna"yı baş kanıtı yapmamışken, Rus Ukrayna Rus devrimci hareketinin etki alanıydı. Güney Rusya'ya bir alev denizi yayan ve böylece 1905 patlamasını hazırlayan devrim lavının ilk selleri (1902-1904'den itibaren) oradan, Rostov'dan, Odessa'dan, Donetz havzasından fışkırmıştı; aynı şey bu devrimde de oldu: Güney Rusya proletaryası proleter ordusunun seçkin birliklerini oluşturdu. 1905'ten beri Polonya ve Baltık ülkeleri devrimin en güçlü ve en güvenilir ocakları oldu, sosyalist proletarya orada örnek bir rol oynadı.

Nasıl oldu da tüm bu ülkelerde karşı devrim aniden zafer kazandı? Rusya'dan kopan proletarya ulusçu hareketlerle felç oldu ve sınırdaş ülkelerin ulusal burjuvazisine teslim edildi. Başka yerlerde savundukları gerçek bir uluslararası sınıf siyaseti düşüncesine aykırı olarak, Bolşevikler devrimci güçlerin tüm impa-

(5) *Schibboleth*: Bir Yahudi tarikatının düşmanlarını tanımak için telaffuzunu parola, tanıma işareti olarak kullandıkları sözcük.

(6) *Karbovantse* Ukrayna'da basılan paraydı; *Universal* Ukraynabirlik Ulusal Meclisi'ydi (yayıncının notu, 1964).

ratorluk topraklarında sıkı bir blokta kaynaşmasına çaba harcamadılar, devrimin toprakları olarak Rus İmparatorluğu'nun bütünlüğünü tüm güçleriyle savunmadılar, tüm ulusal ayrılıkçı eğilimlere Rus Devrimi içinde tüm ülkelerin proleterleri arasındaki bağların uyumunu ve kopmazlığını karşı çıkarmadılar; bunun yerine, tam tersine, "ayrı devletler kurmaya kadar uluslaın kaderlerini tayin hakkı" konusundaki tumturaklı ulusçu dönemleriyle, tüm sınırdaş ülkelerin en umutsuz burjuvazisine karşı devrimci eğilimlerinin bahanelerinin en parlağını, tam anlamıyla sancağını sağladılar. Ayrılıkçılığın tüm biçimlerini burjuva bir tuzak olarak göstererek sınırdaş ülkelerin proleterlerini uyarmadılar; bunun yerine, sloganlarıyla, sınırdaş ülkelerin kitlelerine bulanıklık yaydılar ve burjuva sınıfların demagojisine teslim ettiler. Ulusculuğu yüreklendirerek Rusya'nın yıkılmasına kendileri meydan verdiler, bunu hazırladılar ve Rus Devrimi'nin kalbini delecek olan bıçağı öz düşmanlarının ellerine böylece verdiler.

Kuşkusuz, Alman emperyalizminin yardımı olmadan, "Alman ellerdeki Alman dipçikleri" olmadan (bkz.: Kautsky'nin *Neue Zeit*'ı) ne Lubinski ve öbür Ukrayna rezilleri, ne Finlandiya'da Erich'ler ve Mannerheim[7], ne Baltık baronları ülkelerinin proleter kitlelerinin direnişini kırabilirlerdi. Ama, ulusal ayrılıkçılık, Alman "yoldaşlar"ın tüfek eldeş bu ülkelere girmesine olanak sağlayan Truva Atı oldu. Ancak, bu karşı devrimci kampanyanın kılık değiştirmesine izin veren ideolojiyi sağlayan Bolşevikler'di; burjuvazinin durumunu güçlendirdiler, proleterlerin durumunu zayıflattılar. Bunun en iyi örneği Rus Devrimi'nin geleceği için uğursuz bir rol oynama noktasına getirilen Ukrayna'dır. Rusya'da Ukrayna ulusculuğu örneğin Çek, Polonya ya da Fin ulusculuğundan tümüyle farklıydı; bu delice bir hevesti, ülkenin ekonomik, siyasal ya da entelektüel yaşa-

(7) MANNERHEIM, Karl-Gustav-Emil (1867-1951). Önce Rus askeri olarak Rus-Japon Savaşı'nda, sonra Dünya Savaşında hizmet etti. 1918'de Finlandiya İç Savaşı'nda beyaz kuvvetlerin baş komutanı oldu. 1918-1919 arasında Finlandiya'da kral naibi oldu.

mında hiçbir kökü olmayan, hiçbir tarihsel gelenek izi olmayan birkaç düzine küçük burjuva aydının sağduyudan yoksun didinmesiydi; çünkü Ukrayna hiçbir zaman ne bir devlet ne bir ulus oldu, Çevçenko'nun[8] romantik-gerici şiirleri dışında asla ulusal kültüre sahip olmadı. Sanki bir sabah vakti, kıyı bölgesinin insanları Fritz Reuter'den[9] esinlenerek yeni bir ulus ve yeni bir Aşağı Alman Devleti kurmak istiyorlardı. Ve "bilmem ne kurma da dahil ulusların kaderlerini tayin hakkı" çevresinde öğretisel ajitasyonlarıyla Lenin ve dostları birkaç üniversite profesörünün ve birkaç öğrencinin bu haktan bir siyasal etmen yapma özentisini yapay olarak pompaladılar. Başlangıçta yalnızca bir münasebetsizlik olan şeye önem verdiler. Ne zamana kadar? Münasebetsizliğin kanlı bir tehlike haline geldiği güne kadar, münasebetsizliğin, her halükârda kökü olmayan ciddi, bir ulusal harekete değil, ama karşı devrimin toparlanma bayrağına, kalkanına dönüştüğü güne kadar! İçi hava dolu bu kabarcık Brest'de Alman süngülerini doğurdu.

Bu tür boş lafların sınıf savaşı tarihinde bazan çok gerçek bir anlamı vardır. Kader, bu Dünya Savaşı boyunca, karşı devrimci siyasete ideolojik bahanelerin bulunması için sosyalizmin seçilmesini istedi. Savaş çıktığında, Alman sosyal demokrasisi Alman emperyalizminin çapulunu, söz konusu olanın Rus Çarlığı'na karşı eski efendilerimizin istediği bir kurtarma seferi olduğunu açıklayarak Marksizm'in döküntü odasından çıkarılan bir ideolojik süsle süslemek için acele etti. Ulusların kaderlerini tayin hakkı konusundaki güzel formül sayesinde karşı devrim değirmenine su taşımak ve böylece yalnızca Rus Devrimi'-

(8) ÇEVÇENKO, Taras Hrihoroviç (1814-1861). Rosa'nın tanımladığı kadar gerici olmaktan uzak olan bu büyük ozan Ukrayna halk yaşamı üzerine baladlar yazdı. Tarihsel ve siyasal-toplumsal şiirleri hem Kazak asillerinin siyasal-ulusal geleneklerinden ve hem de halk geleneklerinden etkilenmiştir.

(9) REUTER Fritz (1810-1874). Aşağı Alman yazarı. Gençliğinde *Burschenschaft*'a üyeliği nedeniyle ölüme mahkum edildi. Küçük burjuva ve köylü Aşağı Alman tipini - Brazig Amca - betimlemeye çalıştı.

ni kendi içinde ezmeyi ve bütünü içinde Dünya Savaşı'nı karşı devrimci düzenlere uygun olarak bitirmeyi sağlamak hükümetteki sosyalistlerin karşıtlarına, Bolşevikler'e düşüyordu. Bolşevikler'in siyasetini derinlemesine bu bakış açısından incelemek için iyi nedenlerimiz var. "Ulusların kaderlerini tayin hakkı" ile Wilson'un iyi niyetinden kaynaklanan silahsızlanma ve Milletler Cemiyeti'nin çiftleşmesi uluslararası sosyalizmle burjuva dünyası arasındaki yakın bir çatışmada savaş çığlıkları oluşturuyor. Kaderini tayin etme ve bütünü içinde ulusal hareket konusundaki boş sözler uluslararası sosyalizm için elbette güncel en ciddi tehlikeyi oluşturuyor; Rus Devrimi ve Brest görüşmeleri bunları önemli ölçüde güçlendirdi. Bu platforma daha çok dikkat etmemiz gerekiyor. Bolşevikler bu boş sözlerin dikenine takıldılar ve kanayana dek tırmalandılar; Rus Devrimi'nde karşılaştığı trajik talih uluslararası proletarya için uyarıcı olmalıdır.

Bütün bunların sonucu Almanya'nın diktatörlüğü oldu. Brest Barışı'ndan "ek sözleşmelere"! Moskova'nın 200 günah ödeyici kurbanı. Bu durum terör ve demokrasinin ezilmesini doğurdu.

IV

Birkaç örnek bunu kanıtlamamızı sağlayacak.

1917 Kasımı'nda Kurucu Meclis'in ünlü feshi, Bolşevikler'in siyasetinde ağır basan bir rol oynadı. Bu önlem daha sonraki durumlarını belirledi, taktiklerinde bir tür dönüm noktası oluşturdu. Ekim zaferlerinden önce Lenin ve ortaklarının bir kurucu meclis toplanmasını şiddetle istedikleri, bu konuda Kerenski Hükümeti'nin oyalama siyasetinin Bolşevikler'in bu hükümete karşı suçlama konularından birisini oluşturduğu ve Bolşevikler'e son derece şiddetli bir saldırı nedeni sağladığı biliniyor. *Ekim Devrimi'nden Brest-Litovsk Antlaşması'na* adlı broşüründe Troçki Ekim Ayaklanması'nın "Kurucu Meclis'i" ve genel olarak devrimi tam anlamıyla "kurtardığını" bile yazabiliyor. "Kurucu Meclis'e girmek için Tereçelli'nin ön parlamentosundan değil iktidarın sovyetlerce alınmasından geçmek gerektiğini söylerken tam anlamıyla samimiydik" diye ekliyor.

Ve işte bu açıklamaların ardından, Ekim Devrimi'nden sonra Lenin'in ilk adımı aynı Kurucu Meclis'i feshetmek oldu. Bu denli şaşkınlık verici bir ani dönüş için hangi nedenler egemen oldu? Troçki adı geçen yapıtında uzun uzun bunu anlatıyor ve kanıtlarını aktaracağız.

"Ekim Devrimi'nden önceki aylar kitlelerin sola kaydığı ve işçilerin, askerlerin ve köylülerin karşı durulmaz bir biçimde Bolşevikler'in yanına geçtikleri bir dönem olduysa, bu süreç devrimci sosyalist parti içinde sol kanadın sağ kanat zararına güçlenmesi biçiminde ortaya çıktı. Ama, devrimci sosyalistler partisinin listelerinde sağ kanadın eski adları hâlâ listelerin dörtte üçünü işgal ediyordu.

"Seçimlerin de Ekim Ayaklanması'nı izleyen ilk haftalarda yapıldığını buna eklemek gerek. Ortaya çıkan değişmenin haberi başkentten taşraya ve kentlerden kırsal alana merkezden yayılan daireler halinde görece yavaş bir biçimde yayılıyordu. Birçok yerde, köylü kitleler Moskova'da ve Petrograd'da neler olup bittiğini çok iyi bilmiyorlardı. 'Toprak ve Özgürlük'e ve çoğunluğu 'Narodniki' taraftarı olan bölge komitelerindeki temsilcilerine oy verdiler. Ama böylece, bu bölge komitelerini feshеden ve üyelerini tutuklatmış olan Kerenski'ye ve Avxentiev'e oy veriyorlardı... Bu fiili durum, siyasal kavganın gelişmesine ve partiler içindeki yeni gruplaşmalara göre Kurucu Meclis'in gecikmesini iyi anlatıyor".

Aman ne güzel ve ne inandırıcı. Lenin ve Troçki gibi akıllı insanların yukarıda anlatılan olaylardan doğal olarak çıkan sonuçları çıkaramamalarına yalnızca şaşılabilir. Kurucu Meclis üyeleri kesin dönemeçten çok önce seçilmişti ve bileşiminde tamamlanmış bir geçmişin görüntüsünü yansıtıyordu, yeni durumu değil; bundan şu sonuç çıkardı: Zamanı geçmiş, demek ki ölü doğmuş bu Kurucu Meclis'i geçersiz kılmak ve yeni bir Kurucu Meclis için gecikmeksizin yeni seçimlerin yapılmasını istemek gerekirdi! Devrim'in geleceğini dünün Rusya'sını, Kerenski'nin Rusya'sını, bir tereddüt ve burjuvaziyle koalisyon dönemini yansıtan bir Kurucu Meclis'e ne emanet etmek istiyorlar-

dı ne de emanet edebilirlerdi. Çok iyi! O zaman, onun yerine hemen yenilenmiş Rusya'dan kaynaklanan ve daha ileri gitmiş olan bir Kurucu Meclis toplamaktan başka bir şey kalmıyordu.

Bunun yerine, Ekim'de toplanan Kurucu Meclis'in özgül yetersizliğinden devrim sırasında genel halk seçimlerinden çıkan tüm temsilin mutlak geçersizliği sonucunu çıkarıyor, bunu genelleştiriyor.

"İktidar için açık ve hemen mücadele sayesinde emekçi kitleler çok kısa sürede büyük deney kazanıyor ve evrimlerinin basamaklarını hızla çıkıyorlar. Ülkenin büyüklüğü ve teknik aygıtının kusurluluğu ölçüsünde demokratik kurumların ağır mekanizması bu evrimi izlemede daha büyük güçlüklerle karşılaşıyor." (Troçki, s. 93).

Ve işte "genel olarak demokratik kurumların mekanizması". Buna karşı önce temsili kurumlar hakkındaki bu değerlendirmenin tüm devrimci dönemlere özgü tarihsel deneyin açıkça tersini söylediği biraz şematik ve katı bir anlayışı ortaya koyduğu söylenebilir. Troçki'nin kuramına göre, seçilen her meclis kesin olarak yalnızca seçmenin seçim sandığına gittiği belirli andaki kafa yapısını, siyasal olgunluğunu ve mizacını yansıtır. Demek ki demokratik kurum seçim sırasındaki kitlenin sürekli yansıması olacaktır; yıldızların onları gördüğümüz andaki değil de sonsuzdan aydınlık ışınlarını dünyaya gönderdikleri andaki görünümünü bize veren Herschel'in[10] yıldızlı göğü gibi... Burada, seçenlerle seçilenler arasındaki tüm canlı entelektüel bağların, tüm karşılıklı sürekli etkilenmenin varlığı yadsınıyor.

Burada tüm tarihsel deney yadsınıyor! Tersine bu bize kamuoyunun temsili kurumları durmadan beslediğini, onların içine girdiğini ve yönettiğini gösteriyor. Her burjuva parlamentoda "halkın temsilcileri"nin, aniden yeni bir "ruh"la harekete geçerek tümüyle beklenmeyen bir ses tonu işittirdiğinde bazen bize gösterdikleri son derece eğlendirici döneklik değilse nedir?

(10) HERSCHEL, Sir William (1738-1822). Hanover'de doğan İngiliz yıldız bilgini. Yıldız gökbilimi kurucusu.

Zaman zaman, aşırı derecede kurumuş mumyaların gençlik görünümü almalarını nasıl açıklamalı; çok keyifli küçük Scheidemannlar'ın - öfke fabrikalarda, atölyelerde, sokakta homurdanırken - yüreklerinde aniden devrimci vurgular bulmalarını nasıl açıklamalı?

Demek ki, kitlelerin düşüncelerinin ve siyasal olgunluğunun bu sürekli canlı eylemi, tam devrim döneminde partinin kanıtları ve seçim listelerinin katı şeması karşısında faaliyetini durdurmak zorundadır? Tam tersine! Kamuoyu dalgalarına, halk yaşamının nabzına temsili kurumların mucizevi biçimde anında etki etme olanağını sağlayan, ateşli coşkunluğuyla bu hafif, için için titreyen siyasal atmosferi yaratan devrimdir. Eski rejimin sınırlı oy hakkına dayalı olarak seçilmiş gerici ya da çok ılımlı yaşlı parlamentoların aniden ayaklanmanın kahraman sözcüklerine, eylemin romantiklerine dönüştükleri tüm devrimlerin başlangıcında görülen mükemmel etkileyici sahneler dosdoğru bunun üzerine dayanır. Ünlü İngiliz "Long Parlemen"i bunun klasik örneğidir: 1642'de seçilen ve toplanan bu meclis yedi yıl görevde kaldı ve kamuoyundaki tüm değişmeleri, siyasal olgunlaşmayı, sınıfların bölünmesini, devrimin zirvesine kadar gelişmesini, başlangıçta Taç'la ılımlı çatışmadan - bu sırada meclis başkanı hâlâ krala dalkavukluk ediyordu - Lordlar Kamarası'nın ortadan kaldırılmasına ve I. Charles'ın idamı ile cumhuriyetin ilanına kadar, içinde yansıttı.

Bu mucizevi dönüşüm Fransa'da *Etat généraux*'da, Louis Philippe'in parlamentosunda, hatta - örneklerin sonuncusu ve en çarpıcısı Troçki'ye çok yakın dördüncü Rus Duması'nda - en katı karşı devrimci hegemonya altında 1909'da seçildi, 1917'de ayaklanmanın genclik rüzgârının cıktığını hissetti ve devrimci sürece katıldı - gerçekleşmedi mi?

Bütün bunlar gösteriyor ki "demokratik kurumların ağır mekanizması" uyguladığı sürekli baskıda, canlı kitle hareketinde ifadesini bulan güçlü bir düzeltici buluyor. Ve kurum demokratikleşirse, kitlenin siyasal yaşam nabzı daha hızlı ve daha güçlü atarsa, bu etki daha çabuk ve daha belirli olur - partilerin katı

klişelerine, eskimiş seçim listelerine, vb. karşın. Kuşkusuz her demokratik kurumun, tüm insani kurumlar gibi, kendi sınırları ve eksiklikleri vardır. Ama Lenin ve Troçki'nin buldukları çözüm - demokrasiyi açıkça ortadan kaldırmak-iyileştirilmesi düşünülen hastalıktan daha kötüdür: Toplumsal kurumların doğuştan gelen kusurlarına iyileştiricilerin fışkırabileceği canlı kaynağı tıkıyorlar: Halk kitlelerinin büyük çoğunluğunun engelsiz, enerjik, aktif siyasal yaşamını.

Başka bir çarpıcı örnek alalım: Sovyet hükümetince hazırlanan oy hakkı. Bundan ne beklendiği pek belli değil. Lenin ve Troçki demokratik kurumların eleştirisine giriştiler; bundan çıkan sonuca göre genel seçimlerden çıkan halk temsili ilkesini reddediyorlar ve yalnızca sovyetlere dayanmak istiyorlar. Bütün bunlara karşın genel oyu neden düzenlediklerini anlamak zor. Ayrıca, bilindiği kadarıyla bu oy hakkı herhangi bir biçimde asla uygulanmadı; herhangi bir halk temsilinin temelini oluşturacak seçimlerden söz edildiği duyulmadı. Söz konusu olanın kağıt üstünde kalan kuramsal bir ürün olduğu varsayılabilir, Bolşevik diktatörlük kuramının harika ürünüdür bu. Oy hakkı ve genel olarak siyasal haklar soyut "adalet" şemalarına ve öbür burjuva demokratik formüllere göre değerlendirilmez, uyum sağladığı ekonomik ve toplumsal koşullara göre değerlendirilir. Sovyet hükümetince düzenlenen oy hakkı kapitalist burjuva toplumla sosyalist toplum arasındaki geçiş dönemine, proletarya diktatörlüğüne bağlı olarak düşünüldü. Lenin ve Troçki'nin bu diktatörlükle ilgili yorumlarına göre, oy hakkı yalnızca kendi emekleriyle yaşayanlara tanındı, tüm öbür kişiler oy hakkından yoksun bırakıldı.

Böyle bir oy hakkı, yalnızca ekonomik açıdan çalışmak isteyen herkese emekleriyle insanca yaşayabilme olanağını sağlayacak durumda olan bir toplumda anlam taşır. Şimdiki Rusya'nın durumu bu mudur? Dünya ekonomisinden kopmuş, temel hammadde kaynaklarından yoksun kalmış Sovyet Rusya çok büyük güçlüklere karşı koymak zorunda; bütünü içinde ekonomik yaşam korkunç biçimde haraboldu; tarımda, sanayide ve ticarette mülkiyet ilişkilerinin yıkılmasından sonra üretim iliş-

kileri aniden alt üst oldu; bunun sonucunda çok sayıda insan aniden kökünden kopacak, ekonomik mekanizma içinde işgüçlerini kullanacak nesnel asgari olanakları olmaksızın varlıkları akıntıya kapılıp gidecektir. Bu yalnızca kapitalistler ve toprak sahipleri sınıfı için değil orta sınıfın geniş tabakası ve hatta işçi sınıfı için de geçerlidir. Bu bir olgu: Sanayinin çökmesi tarımda iş arayan kent proleterlerinin kırsal alana kitleler halinde kaymasına neden oldu. Bu koşullarda, koşul olarak herkese çalışma zorunluluğu getiren bir siyasal oy hakkı tümüyle anlaşılamaz bir önlemdir. Akımın mantığında yalnızca sömürücülerin oy hakkından yoksun bırakılması gerekirdi. Üretici işgücü kitleler halinde kökünden sökülürken, sovyet hükümeti ulusal sanayiyi eski kapitalist sahiplerine kiraya vermek zorunda kalıyor. Sovyet hükümeti burjuva tüketim kooperatifleriyle de uzlaşma sağlamak zorunda kaldı. Sonra, burjuva uzmanların çalıştırılması kaçınılmaz oldu. Aynı olgunun bir başka sonucu: Büyüyen proletarya tabakaları, kızıl muhafızlar, vb. devletçe devlet bütçesinden besleniyor. Gerçekte, oy hakkından yoksun bırakılanlar, ekonomik çalışma zorunluğunu yerine getirebilmeleri için hiçbir olanak sağlamadığı geniş ve büyüyen küçük burjuva tabakalar ve proletarya oldu.

Bunun oy hakkını toplumsal gerçekten kopuk, hayal gücünün ütopik ürünü olarak nitelemekten başka hiçbir anlamı yok. Ve işte bu nedenle, bu proletarya diktatörlüğünün ciddi bir aracı değil. Yeri proletarya diktatörlüğünün geçiş dönemi değil, şimdiden aşılmış sosyalist ekonomik bir temelde olan bir anakronizm, hukuksal durumun önceden yaratılması.

Orta sınıflar, burjuva ve küçük burjuva aydınların Ekim Devrimi'ni izleyen aylarda Sovyet hükümetini boykot ettikleri, demir yollarını, postayı, telgrafı, okulları felce uğrattıkları ve yönetim aygıtının böylece çalışanların hükümetine baş kaldırdıkları sırada, direnci demir bir elle kırmak için alınacak tüm kendi kanıtlarıyla suçlama önlemleri iyiydi: Siyasal haklardan, ekonomik geçim araçlarından yoksun bırakma, vb. Gerçekten, sosyalist diktatörlük böyle ifade ediliyordu, herkesin yararına olan bazı önlemleri almak ya da engel olmak için hiçbir baskı

aracından tasarruf etmemelidir. Buna karşılık, toplumun geniş tabakalarını tüm haklardan yoksun bırakan bu toplumun ekonomik çerçevesi içinde onlara bir yer bulacak durumda olmaksızın onları toplum kadrolarının siyasal olarak dışında tutan bir oy hakkı, somut bir amaca ulaşmak için somut bir önlem almayan ama kalıcı genel bir kural olan haktan yoksun bırakma, bu hak diktatörlüğün bir gereği değil başarısızlığa mahkum bir irticalen söylenmiş sözdür. Sovyetlerin bel kemiği olması gibi anayasa koyucu ve genel oy da öyle[11].

Bolşevikler sovyetleri gerici olarak niteliyorlardı, çünkü çoğunlukla köylülerden oluşuyordu (köylü delegeleri ve asker delegeleri). Sovyetler Bolşevikler'in yanında yer alınca kamuoyunun gerçek temsilcileri durumuna geldiler. Ancak, bu ani dönüş yalnızca barışa ve tarım sorununa bağlıydı.

Ancak, Kurucu Meclis ve oy hakkı, sorunu ortadan kaldırmaktan uzak: Sağlıklı bir kamusal yaşam için en önemli demokratik güvencelerin kaldırılmasından söz etmedik: Basın özgürlüğü, Sovyet hükümetinin tüm düşmanları için yasa dışı hale gelen örgütlenme ve toplantı hakkı. Demokratik kurumların ağırlığı konusunda Troçki'nin yukarıda anılan kanıtları bu hak tecavüzlerini haklı çıkarmaya hiç de yetmez. Bununla birlikte, bir şey açık ve tartışmasızdır: Tüm sınırlamalardan kurtulmuş bir basın özgürlüğü tanınmazsa, toplantı ve derneklerin kurulması önlenirse, geniş halk tabakalarının egemenliği düşünülemez.

Lenin, burjuva devletinin işçi sınıfı üzerinde baskı aracı, sosyalist devletin burjuvazi üzerinde baskı aracı olduğunu söylüyor. Kapitalist devletin bir tür tersi. Bu kolaycı anlayış esası unutuyor: Burjuva sınıfının egemenliğini uygulaması için halk kitlesinin bütününü siyasal olarak en azından belirli sınırların ötesinde bilgilendirmek ve eğitmek gerekli değildir. Proletarya dik-

(11) Ayrı kâğıda, numaralanmamış not (herhalde tartışmalı son cümleyi tamamlamaya yönelik: "Sovyetlerin bel kemiği olması gibi anayasa koyucu ve genel oy da öyle"). Almanca metinde not.

tatörlüğü içinse bu yaşamsaldır, onsuz var olamayacağı soluktur.

"İktidar için açık ve hemen mücadele sayesinde emekçi kitleler çok kısa sürede büyük deney kazanıyorlar ve evrimlerin basamaklarını hızla çıkıyorlar"[12]. Troçki burada kendi kendisine ve öz parti yoldaşlarına karşı konuşuyor. Çünkü, gerçekten doğru, kamusal yaşamı ezerek siyasal deneyin kaynağını kuruttular ve yükselen evrimi durdurdular. Ya da deney ve evrimin Bolşevikler'ce iktidarın alınmasına kadar gerekli olduğunu, zirveye ulaştıklarını ve artık gereksiz olduğunu kabul etmek gerekiyordu (Lenin'in söylevi: Rusya sosyalizme kazandırıldı!).

Gerçekte tam tersi! Bolşevikler'in cesaretle bağlandığı dev görevler ve kararlar kitlelerin çok yoğun bir siyasal eğitim almalarını ve deneylerini çoğaltmalarını gerektiriyordu.

Yalnızca hükümet yanlıları için, yalnızca bir partinin üyeleri - ne denli çok olurlarsa olsunlar - için özgürlük özgürlük değildir. Özgürlük, her zaman en azından başka türlü düşünenin özgürlüğüdür. "Adalet" fanatizmi nedeniyle değil; özgürlüğün sahip olduğu öğretici, koruyucu ve temizleyici her şey bu ilkeye bağlıdır ve "özgürlük" bir ayrıcalığa dönüştüğünde etkili olmaktan çıkar.

Kendilerine karşı dürüstseler, Bolşevikler, el yordamıyla yürümek, her türden deneme, deney yapmak zorunda kaldıklarını, aldıkları önlemlerin önemli bir bölümünün matah olmadığını yadsıyamazlar. Durum her yerde aynı güçlükleri göstermese de sıra bize geldiğinde bu bizim de başımıza gelecek kuşkusuz.

Lenin ve Troçki'ye göre diktatörlük kuramının içerdiği koşul şudur: Bir sosyalist dönüşüm öyle bir şeydir ki devrim partisinin elinin altında onun için hazır bir reçete vardır ve bunu uygulamak için yalnızca enerjiye gereksinme duyar. Ne yazık ki durum hiç de böyle değil. Uygulanması yetecek hazır reçete-

(12) Troçki çevirileri aslıyla karşılaştırılmadı.

ler bütünü olmaktan öte, ekonomik, toplumsal ve hukuksal bir sistem olarak sosyalizmin uygulamada gerçekleştirilmesi geleceğin kalın sis perdesine gömülmüş bir şeydir. Programımızın bize sunduğu, alınacak önlemlerin nerede araştırılması gerektiğini gösteren işaret levhalarıdır ve bu işaretler özellikle olumsuz bir niteliğe sahiptir. Sosyalist ekonomiye yolu açmak için ilk anda ortadan kaldırmamız gereken şeyleri aşağı yukarı biliyoruz; ancak, buna karşılık, sosyalist ilkeleri ekonomiye, hukuka, tüm toplumsal ilişkilere uygulamak için alınması gereken irili ufaklı somut ve pratik binlerce önlemin niteliği hiçbir sosyalist parti programında, hiçbir sosyalist el kitabında yazılı değildir. Bu bir boşluk değil, tersine bilimsel sosyalizmin ütopik sosyalizme üstünlüğüdür. Sosyalist sistem, oluşmakta olan canlı tarihten, tamamlanma anında bizzat deney okulundan kaynaklanan tarihsel bir ürün olabilir ve olmalıdır; sonuçta bir bölümünü oluşturduğu doğa gibi, tarih gerçek toplumsal gereksinmelerle bunları doyuracak araçları, görevleri ve çözümlerini birlikte ortaya çıkarma güzel alışkanlığına sahiptir. Eğer durum böyleyse, sosyalizmin doğası gereği, böylesi bir hazır reçete fermanla ihsan edilemez elbette. Mülkiyete karşı, vb. bir dizi düzeltici önlemi önvarsayar. Olumsuz yan, yani yıkım düzenlenebilir; olumlu yan, yani yapım hayır. Yeni toprak. Bir sorun. Yalnızca deneyler düzeltmelere ve yeni yolların açılmasına olanak sağlar. Yalnızca kaynayan ve engelsiz bir yaşam bin yeni biçime, bin parçaya bölünür, yaratıcı gücü aydınlatır, tüm yanlışlarını kendi içinde düzeltir. Sınırlı özgürlüklü devletlerin kamusal yaşamı bu denli donuk, bu denli acınacak durumda, bu denli şematik, bu denli verimsizse, bunun nedeni, demokrasiyi saf dışı ederek tüm entelektüel zenginliklerin ve gelişmenin kaynaklarını kurutmasıdır (Kanıt: 1905 yılları ve 1917 Şubat-Ekim ayları). Siyasal düzeyde ve o kadar da ekonomik ve toplumsal düzeyde. Bütünü içinde halk kitlesi katılmak zorunda. Yoksa sosyalizm yeşil çuhalı bir masanın çevresinde toplanan bir düzine entelektüelce düzenlenir, ihsan edilir.

Kamu denetimi mutlak olarak kaçınılmaz. Yoksa, deney değişimi veni hükümetin memurlarının sınırlı çevresinin içinde ka-

lır. Kaçınılmaz yozlaşma (Lenin'in sözleri, *Mitteilungsblatt*, no 29)[13]. Sosyalizm pratiği kitlelerin burjuva sınıfının yüzyıllar süren egemenliğince aşağılatılan kafa yapısında tam bir altüst olmayı gerektirir. Bencil içgüdüler yerine toplumsal içgüdüler, uyuşukluk yerine kitlelerin girişimi, tüm acıların üstesinden gelmeyi sağlayacak idealizm, vb. Hiç kimse bunu Lenin kadar bilmez, Lenin kadar açıklıkla anlatmaz, Lenin kadar inatla tekrarlamaz. Ama araçların kullanımında tam olarak yanılıyor. Kararname, fabrika denetçilerinin diktatörce gücü, sert cezalar, terör, bunlar ancak geçici çözümlerdir. Bir yeniden doğuşa götüren tek yol kamusal yaşam okulu, çok geniş bir demokrasi, hiçbir sınırlama olmaksızın kamuoyudur. Yılgınlık veren terörün ta kendisidir.

Bütün bunlar ortadan kaldırılırsa, gerçekte geriye ne kalır? Genel seçimlerden çıkan temsili kurumlar yerine Lenin ve Troçki, çalışan kitlelerin tek temsilcisi olarak sovyetleri dayattılar. Ancak, siyasal yaşam tüm ülkede boğulursa sovyetlerde yaşam da zorunlu olarak felç olur. Genel seçimler, sınırsız bir basın ve toplantı özgürlüğü, özgür düşünce mücadelesi olmadan yaşam tüm kamu kurumlarında solar, bitkisel olur ve bürokrasi tek eylemli öğe olarak kalır. Kamu yaşamı giderek hareketsizleşir; tükenmez bir enerjiyle ve sınırsız bir idealizmle canlanan birkaç düzine parti önderi yönetir ve hükümet eder; gerçek iktidar, içlerinden üstün zekalı bir düzinesinin elindedir; ve işçi seçkinleri yöneticilerin söylevlerini alkışlamak ve önerilen karar tasarılarını oybirliğiyle kabul etmek için zaman zaman toplantılara çağrılır; demek ki temelde, bir zümre hükümeti - bir diktatörlük elbette, proletaryanın diktatörlüğü değil ama bir avuç siyasetçinin diktatörlüğü, yani burjuva anlamda, Jakoben hegemonya anlamında bir diktatörlük (sovyetlerin kongreleri arasındaki süre üç aydan altı aya uzatıldı!). Ve dahası, bu özel koşullar zorunlu olarak kamu yaşamında vahşilik, suikastler, rehine kaçırmalar, vb. doğurur.

(13) Bkz.: 1964 baskısı, s. 64.

Lenin'in disiplin ve yozlaşma üzerine söylevi.

Her devrimde lumpenproletaryaya karşı mücadele, çok önemli, kendiliğinden bir sorun oluşturur. Her yerde olduğu gibi, Almanya'da da bundan kaygı duyulacak. Lumpenproletarya öğesi, yalnızca ayrı bir tabaka olarak, özellikle toplumsal düzenin yapısı yıkıldığında dev oranlara ulaşan toplumsal bir fire olarak değil ama tüm toplumun bütünleyici öğesi olarak burjuva topluma sıkı sıkıya bağlıdır. Almanya'daki - ve aşağı yukarı tüm öbür ülkelerdeki - olaylar, burjuva toplumunun tüm tabakalarının nasıl kolaylıkla ayak takımına karıştıklarını gösterdi. Tefecilik, Polonya köy ağalarının kaçakçılıkları, hayali ticaret, yiyecek maddeleri sahteciliği, dolandırıcılık, memurun görevini kötüye kullanması, hırsızlık, soygun, yağma arasındaki derece farkı yok oldu ve saygın burjuva ile cehennem arasındaki fark kayboldu. Bu, yabancı bir toplumsal ortamda, denizaşırı kolonilerin koşullarında yerleştiklerinde burjuvaların giysilerinin hızlı ve düzenli solması olgusunun tekrarıdır. Engellerden ve bayağı ahlak ve hukuk desteklerinden kurtularak, içten yaşamsal yayası çok derin bir ahlaksızlık - insanın insan tarafından sömürülmesi - olan burjuva toplum hemen ve frensiz, kayıtsız şartsız ayak takımına karışıyor. Proletarya devrimi bu düşmanla, karşı devrimin bu aracıyla her yerde savaşmak zorunda.

Ve hatta bu durumda, terör körleşmiş ya da daha çok iki yanı keskin bir silahtır. Savaş adaletlerinin en serti lumpenproletarya kargaşalığının gelişi karşısında güçsüzdür. Gerçekten, uygulanan her sıkıyönetim değişmez biçimde keyfiliğe götürür ve keyfilik toplumu bozucu bir eylem oluşturur. Bu durumda da proletarya devriminin elinde bulundurduğu tek etkili araç: Siyasal ve toplumsal radikal önlemler almak, kitle yaşamının toplumsal güvencelerini hemen sağlamak, ve uzun dönemde ancak kitlelerin yaşamında yoğun bir faaliyet sayesinde, sınırsız bir siyasal özgürlük içinde varlığını sürdürebilecek devrimci idealizmi geliştirmek.

Hastalıklara ve marazi tohumlara karşı güneş ışınlarının özgür eylemi temizlemek ve iyileştirmek için en etkili araçtır; ay-

nı şekilde kendi niteliği gereği olarak devrim ve devrimin yenileştirici ilkesi, entelektüel yaşam, yarattığı kitlelerin faaliyeti ve özsorumluluğu, tek sözcükle en geniş siyasal özgürlük biçiminde devrim, kurtaran ve temizleyen tek güneştir[14].

Bizde, her yerde olduğu gibi, anarşi kaçınılmaz olacak. Lumpenproletarya öğesi burjuva toplumunun parçasıdır ve ondan ayrılamaz.

Kanıtlar:

1. Doğu Prusya'da "Kazaklar"ın yağmaları.

2. Almanya'da yağma ve hırsızlıkların genel yayılışı ("hile"; posta ve demiryolları personeli, polis; iyi düzenlenmiş toplumu ve zındanları ayıran sınırlar tümüyle silindi).

3. Sendika yöneticileri hızla ayak takımına karıştı. Buna karşı sert terör önlemleri güçsüz. Tersine, daha da kötüleştiriyor. Tek karşı zehir: Kitlelerin toplumsal faaliyeti ve idealizm, sınırsız bir siyasal özgürlük.

Bu tam güçlü, nesnel, hiçbir partinin kurtulamayacağı bir yasadır.

Lenin-Troçki kuramının temel yanlışı, Kautsky gibi, diktatörlüğü demokrasiye karşı koymalarıdır. "Diktatörlük *ya da* demokrasi", Bolşevikler ve Kautsky için sorun bu terimlerle ortaya konuluyor. Kautsky demokrasiden, burjuva demokrasisinden yana tavır alıyor, çünkü burjuva demokrasisi onun için sosyalist dönüşüme karşı alternatif oluşturuyor. Buna karşılık, Lenin-Troçki demokrasiye karşı diktatörlükten ve böylece bir avuç insanın diktatörlüğünden yana, yani burjuva modeli bir diktatörlükten yana tavır alıyorlar. Bunlar gerçek sosyalist siyasetten her ikisi de aynı derecede uzak iki zıt kutuptur. İktidarı aldığında, proletarya "ülkenin olgun olmadığı" gerekçe-

(14) Lumpenproletarya konusunda inceleme (El yazmasında araya sokulmuş ayrı bir kağıtta yer alan sonraki notu geliştiriyor). Almanca metinde not.

siyle Kautsky'nin güzel önerisini, kendisine ihanet etmedikçe, Enternasyonal'e ve devrime ihanet etmedikçe, hiçbir şekilde izleyemez ve sosyalist dönüşümden vazgeçemez. Proletaryanın hemen en enerjik, en acımasız, en katı bir biçimde sosyalist önlemler alma yani diktatörlüğü kurma ödevi ve zorunluluğu vardır, ama bir sınıf diktatörlüğü, bir partinin ya da zümrenin diktatörlüğü değil; yani halk kitlelerinin engelsiz ve çok aktif bir katılmayla sınırsız bir demokrasi içinde olabildiğince açık olarak uygulanan bir diktatörlük. Troçki şöyle yazıyor: "Marksist olarak asla demokrasiye tapar olmadık". Elbette, asla biçimsel demokrasiye tapar olmadık. Ama asla sosyalizme ya da Marksizm'e tapar da olmadık. Buradan, bizi tedirgin ettiğinde, Cunow-Lensch-Parvus[15] usulü Marksizm'i bir kenara atmamız gerektiği sonucu mu çıkarılmak zorunda?

Asla biçimsel demokrasiye tapar olmadık, bu cümlenin tek bir anlamı var; burjuva demokrasisinin siyasal biçiminin toplumsal çekirdeğini her zaman ayırıyoruz, biçimsel eşitlik ve özgürlüğün şekerli kabuğu altında gizlenen kekre eşitsizlik ve toplumsal kölelik çekirdeğini her zaman ortaya çıkardık, bunu bunları reddetmek için değil işçi sınıfını kabukla yetinmemeye yeni bir toplumsal içerik kazandırmak üzere siyasal iktidarı ele geçirmeye tahrik etmek için yapıyoruz: İktidarı aldığı zaman proletaryanın tarihsel görevi her tür demokrasiyi ortadan kaldırmak değil burjuva demokrasisinin yerine sosyalist demokrasiyi geçirmektir. Sosyalist demokrasi yalnızca bolluk ülkesinde başlamaz, sosyalist ekonominin altyapısı kurulduğu zaman bu bir

(15) CUNOW, Heinrich (1862-1936). Berlin Üniversitesi Profesörü, SPD üyesi, yazar. 1918'den itibaren Neue Zeit'in editörlüğünü yaptı ve Savaş sırasında Partinin sağ kanadında yer aldı.
PARVUS-Alexander L. Helphand'ın takma adı (1867-1924). Rus devrimcisi, Almanya'da göçmen ve 1891'den itibaren SPD üyesi. SPD'de revizyonizmle mücadele etti. 1905'de Rusya'da Devrim'e katıldı ve 1906'da Almanya'ya kaçtı. 1910-1914 arasında Balkanlar'da oturdu ve teoriyle uğraştı. Almanya'ya dönüşünde Partinin sağ kanadına katıldı ve *Internationale Korrespondenz*'i finanse etti. Stokolm Konferansı'nın hazırlanmasında diplomatik bir rol oynadı.

avuç sosyalist diktatörü sadakatle destekleyen nazik halk için hazır bir Noel hediyesi değildir. Sosyalist demokrasi sınıf hegemonyasının yıkılmasıyla ve sosyalizmin kurulmasıyla başlar. İktidarın sosyalist parti tarafından alındığı anda başlar. Proletarya diktatörlüğünden başka bir şey değildir.

Çok iyi: Diktatörlük! Ama bu diktatörlük, enerji ve kararlılıkla kazanılmış hakların ve burjuva toplumunun ekonomik ilişkilerinin üzerinde tepinerek demokrasiyi yok etmekte değil *demokrasinin uygulama biçimi*nde yatmaktadır; bu olmadan sosyalist dönüşüm gerçekleştirilemez. Ancak bu diktatörlük sınıf adına yöneten küçük bir azınlığın değil *sınıfın* eseri olmalıdır, yani kitlelerin aktif katılımının sadık ve gelişen anlatımı olmalıdır, kitlelerin doğrudan etkisini sürekli duymalıdır, bütünü içinde kamuoyunun denetimine tabi olmalıdır, halk kitlelerinin büyüyen siyasal eğitiminden kaynaklanmalıdır.

Eğer Dünya Savaşı'nın, Alman işgalinin ve bunlara bağlı olan ve ne denli iyi niyet ve en güzel ilkelerle dolu olsa da her tür sosyalist siyaseti bozacak nitelikte olan tüm büyük güçlerin korkunç baskısının altında kalmasalardı Bolşevikler şimdiye dek böyle davranırlardı.

Çarpıcı bir kanıt: Özellikle Almanya elçisine karşı suikasttten sonra Alman emperyalizminin yıkılışından önceki son dönemde olmak üzere, terörün Konseyler Hükümeti'nce bol bol kullanılması. Devrimler gül suyuyla vaftiz edilmezler, işte çok yetersiz bilinen bir gerçek.

Rusya'da olup biten her şey anlaşılabilir; bu kaçınılmaz bir nedensonuç zinciridir, başlangıç noktası ve köşe taşı Alman proletaryasının eksikliği ve Rusya'nın Alman emperyalizmince işgal edilmesidir. Lenin ve arkadaşlarından bu koşullarda, sanki sihirle, demokrasilerin en güzelini, proletarya diktatörlüklerinin en örnek olanını, mükemmel bir sosyalist ekonomiyi yaratmalarını istemek olanaksızı istemek olur. Kararlı devrimci tavırları, örnek enerjileri ve uluslararası sosyalizme sarsılmaz sadakatleriyle, bu denli korkunç derecede karmaşık koşullarda yapabileceklerini gerçekten yaptılar. Tehlike, zorunlukları erdem

yaparak, mukadder koşulların kendilerine dayattığı bir taktiği saptamayı kuramın tüm noktalarında aradıkları ve bunu uluslararası proletaryaya bir sosyalist taktik modeli olarak önerdikleri anda başlamaktadır. Böylece kendilerini tümüyle yararsız bir biçimde ortaya koymakta ve gerçek ve tartışmasız tarihsel değerlerini zorunluğun dayattığı yanlışlıkların ölçeğine vurmaktadırlar; zorunluğun baskısıyla Rusya'ya sokulan tüm sapmaları - gerçekte bunlar, bu Dünya Savaşı'nda uluslararası sosyalizmin başarısızlığının döküntüleridir - sosyalizmin içine almak isteyerek uğruna savaştıkları ve acı çektikleri uluslararası sosyalizme kötü bir hizmette bulundular.

Hükümetteki Alman sosyalistleri, Rusya'da Bolşevikler'in hakimiyetinin proletarya diktatörlüğünün sadece bir karikatürü olduğunu bağıra çağıra ilan edebilirler. Eğer bu böyle olduysa ya da durum buysa, bunun tek nedeni Alman proletaryasının davranışının ürünü olmasındandır. Alman proletaryasının davranışı da sosyalist sınıf savaşının tam bir karikatürüdür. Hepimiz tarihin yasasına tabiyiz ve sosyalist düzen ancak uluslararası ölçekte kabul ettirilebilir. Bolşevikler, gerçekten devrimci bir partinin tarihsel olanaklar içinde yapmaya yetenekli olduğu her şeyi yapabileceklerini gösterdiler. Mucizeler yaratmaya uğraşmasınlar! Çünkü, Dünya Savaşı'nda bitmiş, emperyalizmce ezilmiş, uluslararası proletaryanın ihanetine uğramış tek bir ülkede örnek ve mükemmel bir proletarya devrimi bir mucize olurdu. Önemli olan, Bolşevikler'in siyasetinde asıl olanı tali olandan, özü rastlantısal olandan ayırmaktır. Tüm dünyada sonuç doğurucu son savaşların bizi beklediği bu son dönemde, sosyalizmin en önemli sorunu şu ya da bu taktik ayrıntısı sorunu değil, proletaryanın mücadeleciliği, kitlelerin enerjisi, sosyalizmin genel olarak iktidarı ele geçirme isteği oldu ve hâlâ da yakıcı güncel sorun budur. Bu açıdan, Lenin, Troçki ve arkadaşları, verdikleri örnekle dünya proletaryasına yolu açan öncüler oldular, hâlâ Hutten[16] gibi bakırabilecek tek kisi onlar: "Ben

(16) HUTTEN, Ulrich von (1488-1523). Alman tanınbilimcisi. Reform'un başlangıcında ruhban sınıfına ve papazlara karşı sert saldırılarıyla ünlüdür.

cesaret ettim"!

İşte Bolşevikler'in siyasetinde asıl ve kalıcı olan. Bu anlamda, iktidarı ele geçirerek ve sosyalizmin gerçekleştirilmesi pratik sorununu ortaya koyarak yolu uluslararası proletaryaya açma, tüm dünyada sermaye ile emek arasındaki zıtlaşmayı önemli ölçüde geliştirme değerini koruyorlar. Rusya'da sorun ancak ortaya konulabilirdi. Sorun Rusya'da çözümlenemez. *Bu* anlamda, gelecek her yerde "Bolşevizm"indir.

9. Savaş, Ulusal Sorun ve Devrim Üzerine Parça

Burjuva sınıfların eylem ve davranışlarını, barış programlarını ve geleceğe ilişkin siyasetlerini tüm olarak proletaryaya ve proletaryanın temsil ettiği yakın toplumsal devrim tehlikesine karşı sınıf kini belirlerken uluslararası proletarya ne yapıyor? Rus Devrimi'nin derslerine karşı tümüyle sağır olarak sosyalizmin abc'sini unutan uluslararası proletarya burjuvaziyle aynı barış programını sonuçlandırmanın yollarını arıyor ve bunu kendi öz programı gibi öne sürüyor! Yaşa Wilson ve Milletler Cemiyeti! Yaşa ulusların kaderlerini tayin hakkı ve silahsızlanma! İşte tüm ülkelerin sosyalistlerinin -ve onlarla birlikte İtilaf'ın emperyalist hükümetleri, en gerici partiler, hükümetteki muhteris sosyalistler, bataklıktaki "ilkelere sadık" muhalefet sosyalistleri, burjuva barışçılar, küçük-burjuva ütopyacılar, sonradan görme milliyetçi devletler, müflis Alman emperyalistler, Papa, devrimci proletaryanın Finlandiyalı cellatları, Alman militarizminin Ukraynalı ücretli askerleri - aniden altında toplandıkları bayrak.

Polonyalı Dasinskiler[1] Galiçya köy ağalarına ve Varşova büyük burjuvazisine sıkı sıkıya bağlıdırlar; Alman Avusturyası'nda Adler, Renner, Otto Bauer ve Julius Deutschler[2] Al-

(1) DASINSKI, Ingaz (1866-1936). Polonya Sosyalist Partisi'nin (PPS) Galiçya yöneticisi olan Dasinski II. Enternasyonal'de Partisinin temsilcisi oldu.

(2) ADLER, Victor (1852-1918). Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi'nin ku-

man Hıristiyan demokratları, toprak sahipleri ve Alman milliyetçileriyle el ele gidiyorlar; Bohemya'da Soukup ve Nemecler[3] tüm burjuva partileriyle sıkı bir blok oluşturuyor - ne heyecan verici sınıflar uzlaşması! Ve bütün bu milliyetçi sarhoşluğun üzerinde uluslararası barış bayrağı dalgalanıyor. Her yerde sosyalistler, kestaneyi burjuvazi için alıyorlar ateşten; kredileri ve ideolojileriyle burjuva toplumun moral bozgununu gizlemeye yardım ediyorlar, bu bozgundan kurtulmalarına, burjuva sınıf hegemonyasını iyileştirmeye ve sağlamlaştırmaya yardım ediyorlar.

Ve iyice yağlanmış bu siyasetin ilk pratik sonucu Rus Devrimi'nin ezilmesi ve Rusya'nın parçalanması (?) oldu.

Barışın içbükey aynasında tersi yansıyan 4 Ağustos 1914 siyasetidir. Sınıf mücadelesinde uzlaşma ve karşılıklı katliam amacıyla ulusal burjuvaziyle karşılıklı koalisyon, bir "İtilaf Barışı" için uluslararası, dünyasal bir ittifaka dönüştü. En kötü baya-

rucusu ve yöneticisi, Parti'nin merkezi yayın organı *Arbeiterzeitung*'un kurucusu. Enternasyonal'in en çok dikkati çeken kişilerinden birisiydi. Ulusal özerkliğin savunucusu, antimilitarist Adler Dünya Savaşı sırasında savunma yanlısıydı. 1918'de Dışişleri Bakanı oldu.

RENNER, Karl (Rudolf Springer) (1870-1950). Avusturya Sosyal- Demokrat Partisi'nin yöneticisi, *Reichsrat* üyesi, savaş sırasında savunma yanlısı. 1918'de Avusturya Cumhuriyeti Birinci Şansölyesi ve Versailles Antlaşması'nın imzacılarından birisi oldu. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Avusturya Cumhurbaşkanı oldu.

BAUER, Otto (1881-1938). Avusturya Sosyal-Demokrat Partisi'nin kurucusu ve kuramcısı. Parti'nin kuramsal yayın organı *Der Kampf*'ı kurdu ve *Neue Zeit*'le işbirliği yaptı. Rusya'da hapsedildi. 1918'de Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri Yardımcısı ve sonra da Devlet Sekreteri oldu. İki Buçuk'uncu Enternasyonal'in kuruculanından birisiydi. 1934'de göç etmek zorunda kaldı.

DUETSCH, Julius. Sosyalist, sendika yöneticisi. 1918-20'de Devlet Sekreteri olarak "milis"i örgütledi. 1920'de istifa ettikten sonra "Cumhuriyetçi Savunma Klübü"nü kurdu. 1934'de Çekoslovakya'ya göç etti, sonra İspanya'da savaştı, orada cumhuriyetçi birlikler generali oldu. 1946'da Viyana'ya döndü ve 1953'de Parti'den ayrıldı.

(3) SOUKUP Frantisek (1871-1940). Çek sosyal demokrat, Sosyalist Enter-

ğılıkların, en kötü yavanlıkların, uyutucunun, sinema melodramının tuzağına düştüler: Sermaye aniden kayboldu, sınıf çatışmaları sanki hiç yoktu. Silahsızlanma, barış, ulusların uyumu. Güç yasa karşısında geriliyor, zayıf doğruluyor. Krupp top yerine Noel mumu üretecek, Amerika'nın Gari (?) kenti Frö-bel'in[4] çocuk bahçesine dönüşecek. Kuzunun kurdun yanına sükunetle otlamaya gideceği, antilop boynuzlarının ucuyla kulağının arkadasını gıdıklarken kaplanın evcil büyük bir kedi gibi gözlerini kırparak mırıldanacağı, aslanla keçinin birdirbir oynayacağı Nuh'un gemisi. Ve bütün bunlar Amerikalı milyarderlerin başkanı Wilson'un sihirli formülü sayesinde, bütün bunlar Clemenceau, Lloyd George ve Prens Max de Badeler'in[5] desteği sayesinde. İki yeni militarizm, İngiltere ve Amerika'dakinden sonra silahsızlanma; donatıcı: Japonya. Tekniğin sınırsız ilerlemesinden sonra. Finans kapital ve savaş endüstrisi kapitali kamu borçları nedeniyle tüm devletleri avucuna almışken! Sömürgeler sömürge kalırken! Burada, sınıf mücadelesi düşüncesi ulusal düşünce karşısında teslim oluyor. Öyle görünüyor ki, her ulus içinde sınıfların ahengi, "Milletler Cemiyeti" içinde ferahlamak için Dünya Savaşı'ndan çıkmak zorunda olan ulusların ahenginin ön koşulu ve tamamlayıcısı olmak zorunda. Ulusçuluk şimdi ortaya sürüldü. Uluslar ve miniuluslar her yerde ortaya çıkıyor ve devlet kurma haklarını savunuyorlar. Yeni bir ilkbahar gücüyle canlanan kokuşmuş kadavralar yüzyıllık mezarlarından çıkıyorlar, hiçbir zaman özerk devlet bü-

nasyonal Bürosu delegesi. 1918-19'da Adalet Bakanı, 1919-29'da Senato Başkan Yardımcısı, 1929-39'da Senato Başkanı oldu.
NEMEC Antonin (1858-1926). Gazeteci, Çek Sosyal Demokrat Partisi yöneticisi. 1904'den itibaren Sosyalist Enternasyonal Bürosu temsilcisi oldu. 1907-1908 arasında Avusturya Reichsratında milletvekilliği yaptı, 1918-20'de Çek devrimci Ulusal Meclisi'nde üye oldu. 1920-1925 arasında Çek parlamentosu'nda milletvekili olan Nemec, partisinin onursal başkanı oldu.

(4) FRÖBEL Friedrich (1782-1852). Pedagog. 1940'da, Thuringe'de Blankenburg'da tüm Almanya için bir çocuk bahçesi kurdu.

(5) Çizilmiş: bu aynı Erzberger ki... Brest Barış Antlaşması... (Almanca me-

tünlüğü oluşturmamış "tarihsiz" halklar şiddetli bir devlet olma ihtiyacı duyuyorlar. Polonyalılar, Ukraynalılar, Bielorusslar, Litvanyalılar, Çekler, Yugoslavlar, Kafkaslar'da on yeni ulus... Siyonistler daha şimdiden Filistinli gettolarını şimdilik Filadelfiya'da kuruyorlar.., bugün ulusçu Brocken[6] üzerinde Walpurgis gecesidir.

Süpürgenin üzerinde, bastonun üzerinde.
Bugün uçmayan artık asla uçmayacak.

Ama ulusçuluk yalnızca bir formüldür. Özü, tarihsel içeriği öylesine çeşitli ve dallara ayrılmıştır ki gizlediği "ulusların kaderlerini tayin hakkı" formülü boş ve zavallı bir formüldür.

Tüm büyük devrimci dönemlerde olduğu gibi, şimdi, eski ve yeni her tür fatura, karmakarışık düzenlenecek çatışmalar, geçmişin modası geçmiş kalıntıları zamanın en güncel sorunları ve geleceğin yeni belirlenmeye başlayan sorunları olarak sunuluyor. Avusturya ve Türkiye'nin gerilemesi feodal Orta Çağ'ın, Napolyon'un eserinin bir ilavesinin son tasfiyesidir. Ama Almanya'nın düşüşü ve alçalması, aynı zamanda emperyalizmlerin en gencinin ve en güçlüsünün, biçimini ancak savaşta alan dünyaya egemen olma tasarılarının iflasıdır. Bu ancak emperyalist egemenliğin özel bir biçiminin de iflasıdır: Batı Elbe ve askeri diktatörlüğün gericiliği aracılığıyla, sıkıyönetim ve imha yöntemleri aracılığıyla, Kalahari Çölü'nden Avrupa'ya yerini Hereros'lara bırakan Trotha[7] stratejisinin çöküşüdür bu. Görünüşte ve sonuçların şeklinde - yeni küçük ulusal devletlerin kurulması - Avusturya ve Türkiye'nin çöküşüne benzer olan Rusya'nın çöküşü karşıt bir sorunu gizliyor: Bir yandan, proletarya siyasetinin ulusal düzeyde emperyalizme karşı terkedil-

tinde not).
ERZBERGER: Prens Max de Bade hükümetinde Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri Yardımcısı. Mütareke Komisyonu Başkanı (6 Kasım 1918).
MAX DE BADE (1867-1929). 3 Ekim 1918'den itibaren imparatorluk şansölyesi. Barış önerilerini Wilson'a iletti. 9 Kasım'da yerini Ebert'e bıraktı.

(6) Brocken: Walpurgis gecesinin yaşandığı söylenen Harz dağı.

(7) TROTHA, Lothar Von (1848-1920). Prusyalı piyade generali. 1904'de Güney-Batı Afrika'daki Alman birliklerinin yüksek komutası görevine getirildi. 1905'e kadar Hereroslar'a karşı savaşı yönetti.

mesi; öte yandan, iktidarın proletarya tarafından alınmasına karşı kapitalist karşı devrim[8].

Öğretmenin ukalaca sematizmi içinde bir K (autsky) burada basitçe bir ulusal devlet biçimi alacak olan "demokrasi"nin zaferini görüyor. Bu kuru ve küçük burjuva şekilci kuşkusuz olayların tarihsel temelini incelemeyi unutuyor "ulusal devlet" ve "ulusçuluk"un, içinde her tarihsel döneme ve her ülkenin sınıf ilişkilerine özgü maddi içeriğin aktığı boş midyeler olduğunu unutuyor. 70'li yılların Almanyası'nda ya da italyası'nda "ulusal devlet" sloganı, burjuva devletine, burjuvazinin sınıf hegemonyasına program görevi görüyordu; saldırı feodal Orta Çağ geçmişini, bürokratik-dini devleti ve parçalanmış bir ekonomik yaşamı hedef alıyordu. Polonya'da "ulusal devlet" sloganı geleneksel olarak kırsal asillerin ve küçük burjuvazinin modern kapitalist gelişmeye muhalefetinin sloganıydı; ucu açıkça yaşamın modern olgularına, hem burjuva liberalizmine hem de onun karşıtı sosyalist işçi hareketine yönelmiş bir slogandı. Balkanlar'da, Bulgaristan'da, Romanya'da, Sırbistan'da Dünya Savaşı'nın öncüsü iki kanlı savaş, kapitalizmin gelişme isteğinin ve burjuva sınıfının tüm bu devletlerde hegemonyasını uygulamasının ifadesi olan ulusçuluğun şiddetli ortaya çıkışını gösterdi; ulusçuluk, burada bir yandan yayılma girişimlerinde Avusturya emperyalizmiyle karşılaşan bu burjuvazilerin kendi aralarındaki çelişkili çıkarların ifadesidir. Ama aynı zamanda, gerçekte neredeyse gelişmesinin çok başlangıcındaki, çok genç kapitalizmin ifadesi de olsa, bu devletlerin ulusçuluğu emperyalist eğilimlerin genel atmosferinden kirlenmişti ve şimdi de kirlidir. İtalya'da ulusçuluk daha şimdiden sırf saf sömürgeci-emperyalist iştihalara toplumsal gerekçe oluşturuyor ve bu tartışmasız olarak böyledir; bu Trablus Savaşı ve Arnavutluk aç gözlülüğü ulusçuluğu ile 60'lı yılların İtalyan ulusçuluğu ara-

(8) Çizilmiş: Bu son öğe aynı zamanda şimdiki tüm düzeltmelerde ortaya çıkan en güçlü tarihsel itici güç, birbirine zıt ve kesişen çeşitli tarihsel hareketler kaosunu kateden bir eksen, güçlü ulusal hareketin gerçek özüdür. (Almanca metinde not).

sında Sonnino[9] ile Giuseppe Garibaldi arasındaki kadar az ortak nokta vardır.

Petersburg'da Ekim 1917 Ayaklanması'ndan önce Rus Ukraynası'ndaki ulusçuluk sabun köpüğü kadar dayanıksızdı, çoğunluğu Ukraynaca bile konuşmayan birkaç düzine profesör ve avukatın ince düşüncesinin ürünüydü bu. Bolşevik Ayaklanma'dan beri, saldırısı sosyalist işçi sınıfına yönelen küçük burjuva karşı devrimciliğin çok gerçek çıkarlarının ifadesi oldu. Hindistan'da, ulusçuluk, ülkeyi kendi hesabına sömürmek ve artık ingiliz sermayesinin vampirliğine konu olmaya hizmet etmek istemeyen yerli burjuvazinin isteklerinin ifadesidir; toplumsal içeriği ve tarihsel gelişme derecesi göz önüne alındığında, bu ulusçuluk Amerika Birleşik Devletleri'nin XVIII. yüzyıl sonlarındaki özgürlük mücadelelerine denk düşüyor.

Görülüyor ki, ulusçuluk hayal edilebilecek tüm çıkarları, tüm ayırtıları, tüm tarihsel durumları yansıtıyor. Bu bir rengin ışıldamasıdır. Hiçbir şeydir, her şeydir, yalnızca ideolojik bir kalıptır, her şeyden önce önemli olan her defasında içerdiği özü belirlemektir.

Tüm dünyada ulusçuluğun şimdiki patlaması karmakarışık çıkar ve özgül eğilim karmaşasını kapsıyor. Ama tüm bu özgül çıkarlar arasından bir eksen geçiyor ve onları yönlendiriyor, tarihsel durumun özelliklerinin yarattığı genel yarar: Bir dünya proletarya devrimi tehdidine karşı saldırı.

Rus Devrimi ve onun ürünü olan Bolşevik İktidarı toplumsal devrim sorununu tarihin gündemine yazdılar. Genel kural olarak, sermaye ile emek arasındaki sınıf kavgasını aşırı şiddetlendirdiler. İki sınıf arasında, aniden, volkanik buharlar ve yakıcı alevler püskürten çok geniş bir çukur açtılar. Paris proletaryasının Haziran Ayaklanması ve Haziran Katliamı, burjuvaziyi sadece tek bir yasa tanıyan iki zıt sınıfa böldü. Bu tek yasa yaşamına, ölümüne savaştı. Böylece, Rusya'da Bolsevik-

(9) SONNINO, Baron Sydney (1847-1922). 1914-1919 yılları arasında Dışişleri Bakanı olan İtalyan devlet adamı.

ler'in iktidarı, burjuva toplumunu, bu son ölümüne savaşa karşı koymak zorunda bıraktı. Kendisiyle dostça anlaşılacak uysal bir işçi sınıfı, pratikte yaşamak ve yaşamaya bırakmak ilkesine sadık zararsız kuramsal palavracı sosyalizm fiksiyonunu yadsıdı ve giderdi. - Bu fiksiyon Alman sosyal demokrasisinin son otuz yılındaki pratiğinden doğdu ve onun izleri üzerinde tüm Enternasyonal'in fiksiyonu haline geldi. - Rus Devrimi, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki henüz yıkılan yarım asırlık parlamentarizmin hazırladığı *modus vivendi* (geçici uzlaşma)ya ani ve belirleyici bir darbe vurdu. Onun sayesinde, sosyalizm, belirsiz bir gelecekten söz eden seçim kampanyasının zararsız laf salatası olmaktan çıktı, bugünün temel sorunu haline geldi. Burjuva toplumunun, Paris'te 1848 Haziran Günleri'nden beri kapanmış olan eski ve korkunç yarasını hoyratça yeniden açtı.

Elbette önce yalnızca yönetici sınıflar bunun bilincine vardılar. Bir elektrik şokunun şiddetiyle, Haziran Günleri tüm ülkelerin burjuvazisine işçi sınıfıyla uzlaştırılamaz sınıf çatışmasının bilincini anında aşıladı, tüm ülkelerin işçileri Haziran Günleri'nden ders almak için, sınıf çatışması bilincini kazanmak için yıllarını verirken, onlar kalpleri proletaryaya karşı öldürücü bir kinle doldurdular. Aynı şey şimdi yeniden oluyor; Rus Devrimi, dünyanın tüm ülkelerinin tüm mülk sahibi sınıflarına paniği, siyasal diktatörlüğün tehditkar heyulasının dizginsiz, ateş püsküren, zalim kinini, ancak Paris burjuvazisinin Haziran Katliamı ve Komün Katliamı sırasındaki duygularıyla ölçülebilen bir kini aktardı. "Bolşevizm" pratik devrimci sosyalizmin, işçi sınıfının iktidarı alma isteklerinin anahtar sözcüğü haline geldi. Bolşevizm'in tarihsel değeri, burjuva toplumun bağrında toplumsal çukuru hoyratça açmasında, uluslararası düzeyde sınıf çatışmasını derinleştirmesinde ve şiddetlendirmesindedir; ve tüm büyük tarihi durumlarda olduğu gibi, bu eser Bolşevizm'in tüm yanlışlarını, tüm özel hatalarını tümden yok ediyor[10].

(10) Çizilmiş: Hatta, elverdiği ölçüde, bu eseri korkuya, burjuva toplumunun kinine ve korkusuna kadar, deliliğe kadar kullanıyorlar (Almanca metinde not).

Bu duygular şimdi, kapitalist dünyanın görünüşe göre dayanamadığı ulusçu taşkınlıkların derin özüdür, gerçekte yeni açıklanmış ulusçulukların kuraldışı örneklemesine indirgenen, nesnel tarihsel harçtır. Şimdi bağımsız var olmaya can atan genç mikro-burjuvazi sadece engelsiz ve vesayetsiz bir sınıf hegemonyası elde etme isteğiyle fıkırdamıyor, çok uzun bir süreden beri yoksun oldukları bir hazza da ahdediyor: Öldürücü düşmanı, devrimci proletaryayı kendi elleriyle boğmak - şimdiye kadar yabancı bir egemenliğin katı aygıtına bırakmak zorunda kaldıkları işlev. Aracı kişi aracılığıyla sevmek ya da nefret etmek isteyerek kabul edilmez. Mannerheim'ın, Finli Gallifet'in kanlı aşırılıkları, geçen yılın ateşli şiddetinin tüm bu "küçük uluslar"ın, Polonyalılar'ın, Litvanyalılar'ın, Romenler'in, Ukraynalılar'ın, Çekler'in, Hırvatlar'ın, vb. yüreklerinde nasıl kin doğurduğunu gösterdi. Öyle bir kin ki beklediği yalnızca kendisini ifade etme olanağıydı: Sonunda, devrimci proletaryayı kendine özgü "ulusal" yollarla ayıklamak. Bu "genç" uluslar dünya tarihinin çayırlarında zıplayan beyaz ve masum kuzular, daha şimdiden öfkeli kaplanın, "hesabını görmek" için "Bolşevizm"'in en küçük hareketini kollayan kıvılcım saçan gözüne sahipler. Tüm şölenlerin, Viyana'daki, Prag'daki, Agram'daki, Varşova'daki tüm mest edici kardeşçe yaşama bayramlarının ardında kızıl muhafızların kendi elleriyle kazmaya zorlandıkları Mannerheim'in mezarları geniş geniş açılıyor, Karkov'un darağaçlarının bulanık gölgeleri şekilleniyor; Lubinskiler ve Holuboviçler(11) kendilerini yetiştirmek için Alman "kurtarıcılar"ı davet ettiler.

Wilson'un demokratik barış programının tümüne hakim olan aynı temel düşünce. Anglo-Amerikan zafer sarhoşluğu atmosferinde, dünya sahnesine giren Bolşevizm'in tehdit edici görüntüsüyle yaratılan atmosferde, "Milletler Cemiyeti" sadece bir

(11) HOLUBOVIÇ, Sydir. Ukrayna geçici devlet sekreterliğinde Adalet Bakanı. Ocak 1919'da, bir sonraki hükümetin başına geçti.

tek şey olabilir: Proletaryanın ezilmesi için burjuva dünya birliği. Bolşevik Rusya, "Milletler Cemiyeti"nin kurallarından ahkâm kesicilerin başındaki büyük papaz Wilson'un feda edeceği ilk sımsıcak kurban olacak; muzaffer ve mağlup "kaderlerini tayin etmiş uluslar" Bolşevik Rusya'nın üzerine saldıracaklar.

Yönetici sınıflar sınıf çıkarları için aldanmaz içgüdülerini kendilerini tehdit eden tehlikelere karşı olağanüstü bir duyarlılığı burada bir kez daha kanıtlıyorlar. Burjuvazi için hava görünürde harika ve tüm ülkelerin proleterleri ulusçuluğun ve Milletler Cemiyeti'nin ilkbahar esintisiyle coşuyorlar; ama burjuva toplumu tüm azalarında tarihin barometresindeki bir düşüşü ve bir hava değişimini haber veren iğne gibi batan bir acı duyuyor. "Ulusal bakanlar" olarak, sosyalistler barış kastanelerini dünya savaşı ateşinden burjuva toplumu için çekme köylü gayretkeşliğini gösteriyorlar; ama burjuva toplum, sırtında daha şimdiden kaçınılmaz mukadderatın şekillendiğini görüyor: Sahnenin arka planına sessizce karışan dünya toplumsal devriminin dev görüntüsünün dikildiğini görüyor.

Sosyalizmi tarihsel bir zorunluk haline getiren ve dünya devrimini kaçınılmaz kılan, burjuva toplumun karşı karşıya kaldığı görevlerin bu nesnel çözümsüzlüğüdür.

Hiç kimse, bu son dönemin süresini ve alacağı biçimleri öngöremez. Tarih alışılmış bayağı yollardan çıktı, sükunet içindeki ilerleyişini terketti; atılan her yeni adımda, her dönemeçte yeni ufuklar açılıyor, yeni bir dekor ortaya çıkıyor.

Her şeyden önce bu dönemin belirleyici sorununu yakalamak[12] önemlidir. Ve bu sorunun adı: Proletarya diktatörlüğü, sosyalizmin gerçekleştirilmesi. Görevin zorlukları muhalifin gücünde, burjuva toplumun direnişlerinde yatmıyor. Savaş, proletaryanın ezilmesi için burjuvazinin son kozunu, orduyu - ordu da devrimci oldu - kullanılamaz duruma getirdi. Savaş burjuvazinin varlığının maddi temelini, toplumun muhafazası ola-

(12) Çizilmiş: ve bıkmadan göstermeye uğraşmak (Almanca metinde not).

nağını parçaladı. Gelenek, görenek, otorite - varlığının moral temeli - her yana dağıldı. İktidar için mücadele koşulları, yükselen sınıf için, dünya tarihinde o güne değin asla olmadığı ölçüde çok elverişlidir. Proletaryanın kucağına olgun bir meyva gibi düşebilir. Güçlük proletaryanın kendisinde, olgunlaşmamışlığında ya da daha çok önderlerinin, sosyalist partilerin olgunlaşmamışlığında[13]. İşçi sınıfı kıç atıyor, görevinin belirsiz büyüklüğü karşısında durmaksızın geriliyor. Ama bunu yapmak zorunda, bu gerekli. Tarih ona tüm çıkış kapılarını kapatıyor - aşağılanmış insanlığı gecenin ve korkudan kurtuluşun aydınlığına götürmek zorunda. Dünya savaşının sonu... (okunamıyor)...

Fransızca'ya Ossip Plechtheim'ın sunduğu **Die Russische Revolution**'un (Francfort, Europaische Verlagsanstalt, 1963) Almanca basımından çevrilmistir.

(13) Çizilmiş: Ulusçuluğun ve Milletler Cemiyeti'nin izinde yarış. Sosyalistler şimdi çıraklıklarını yapmak zorundalar, abc'yi yeniden öğrenmek, ama pratikte hızlanmış olarak öğrenmek zorundalar. Burjuva toplumun barış programı uygulanamaz niteliktedir. Devrimin ve zaferin yakınlığının tarihsel güvencesi işte burada (Almanca metinde not).

10. Programımız ve Siyasal Durum

PCA (Spartaküs Ligi)nın Kuruluş Kongresi'nde Söylev
31 Aralık 1918

Yoldaşlar! Bugün programımızı tartışmaya ve kabul etmeye girişmemizin nedeni, dün özerk yeni bir partide partileşmiş olmamız ve yeni bir partinin resmi olarak bir program yapmak zorunda olması ile ilgili yalnızca biçimsel bir olguyla sınırlı değil; program üzerine bugünkü tartışmanın gerekçesi, büyük tarihsel olaylar ve özellikle sosyal demokrat ve daha genel olarak proletaryanın sosyalist programının yeni temeller üzerine yükseltilmesi gerektiği bir noktaya ulaşmış olmamız olgusudur. Yoldaşlar, böylece, Marx ve Engels'in *Komünist Manifesto*'sunda tam yetmiş yıl önce bıraktıkları bayrağı yeniden elimize alıyoruz. Bildiğiniz gibi *Komünist Manifesto*, sosyalizmi, sosyalist amaçların gerçekleşmesini, proletarya devriminin acil görevi olarak değerlendirir. Marx ve Engels'in 1848 Devrimi sırasında savundukları ve enternasyonal anlamda proletarya eyleminin temeli olarak değerlendirdikleri anlayış bu oldu. Her ikisi de - proletarya hareketinin tüm beyinleri de - acil görevin sosyalizmi kabul ettirmek olacağına; sosyalizmin hemen vücut bulması için siyasal devrimi tamamlamanın, Devlet'te iktidarı ele geçirmenin yeterli olacağına inanıyorlardı.

Bildiğiniz gibi, Marx ve Engels'in kendileri de, daha sonra bu görüşü tümüyle gözden geçirdiler. *Komünist Manifesto*'nun 1872 basımı için birlikte yazdıkları sunuşta (bu sunuş 1894 basımına da alındı) kendi eserleri hakkındaki görüşleri işte şu: "Bu bölüm (II. bölümün sonu, yani sosyalizmi gerçekleştirmek için

alınacak pratik önlemler) bugün her bakımdan bambaşka bir şekilde yazılırdı. Son yirmi beş yılda büyük sanayide görülen dev gelişme ve buna paralel olarak işçi sınıfının parti olarak örgütlenmesinde gösterdiği gelişme dikkate alındığında, önce Şubat Devrimi'nin, sonra ve özellikle iki ay boyunca siyasal iktidarı ilk kez proletaryanın ellerine bırakmış olan Paris Komünü deneyleri dikkate alındığında bu program bugün bazı noktalarda eskimiştir. Özellikle Komün, kendi öz amaçları doğrultusunda kullanmak için işçi sınıfının devlet aygıtını ele geçirmesinin yetmediğini gösterdi".

Peki, eskidiği açıklanan bu bölüm ne diyor? *Komünist Manifesto*'da işte şunları okuyoruz:

"Proletarya, siyasal üstünlüğünden, tüm sermayeyi burjuvazinin elinden dilim dilim koparıp almak için, tüm üretim araçlarını devletin yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde toplamak için, üretici güçlerin miktarını hızla artırmak için yararlanacaktır.

"Hiç kuşkusuz, bu, başlangıçta, ancak mülkiyet haklarına ve burjuva üretim rejimine karşı despotik saldırılara girişerek; yani, ekonomik açıdan yetersiz ve savunulamaz gibi görünen, ama hareketin ilerleyişi içinde kendi kendisini aşan ve bütün olarak üretim biçimini kökten değiştirmek için zorunlu olan önlemler alınarak sağlanabilir.

"Bu önlemler farklı ülkelerde kuşkusuz çok farklı olacaktır.

"Bununla birlikte, en gelişmiş ülkelerde genel olarak aşağıdaki önlemler uygulanabilir:

"1. Toprak mülkiyetinin kamulaştırılması ve toprak rantının Devlet harcamalarına ayrılması.

"2. Hızla artan oranlarda vergi.

"3. Miras hakkının kaldırılması.

"4. Bütün göç edenlerin ve isyancıların varlıklarına el konulması.

"5. Sermayesi devletin olacak ve tekel durumundan yararlanacak bir ulusal banka aracılığıyla kredinin Devlet elinde toplanması.

"6. Bütün ulaştırma araçlarının Devletin elinde merkezileşmesi.

"7. Kamu fabrikalarının ve üretim araçlarının çoğaltılması; ülkenin tümünü kapsayan bir plan gereğince işlenmeyen toprakların tarıma açılması ve ekilen toprakların iyileştirilmesi.

"8. Herkes için zorunlu çalışma; özellikle tarım için sınai ordular örgütlenmesi.

"9. Tarımsal çalışmayla sınai çalışmanın uyumlandırılması; kentle kır ayrımının giderek ortadan kaldırılmasına yönelik önlemler.

"10. Bütün çocukların kamusal ve parasız eğitimi; çocukların fabrikalarda bugün uygulandığı biçimde çalıştırılmalarının yasaklanması. Eğitimin maddi üretimle uyumlandırılması, vb.".

Gördüğünüz gibi, birkaç ayrıntı dışında bunlar bugün bizi bekleyen görevlerin aynısıdır: Sosyalizmin uygulamaya konulması, gerçekleştirilmesi. Kapitalist gelişmenin yetmiş yılı günümüzü bu programın yapıldığı dönemden ayırıyor; tarihin diyalektiği, Marx ve Engels'in, yanlış olduklarını düşünerek daha sonra terkettikleri görüşlerini şimdi yeniden benimsememizi istedi. O dönemde yanıldıklarını düşünmekte ve o görüşlerini terketmekte haklıydılar. Kapitalizmin bu aradaki gelişimi, o gün yanlış olanı bugün bir gerçek haline getirdi ve bugün yerine getirilecek acil görev, Marx ve Engels'in 1848'de yapmaya niyetlendikleri şeydir. Bununla birlikte, gelişmenin başlangıçtaki bu aşamasıyla şimdiki anlayışımız ve görevlerimiz arasına, yalnızca kapitalizmin değil, aynı zamanda işçi hareketinin ve özellikle de modern proletaryanın kılavuz ülkesi Almanya işçi hareketinin tüm gelişimi giriyor. Bu gelişme tekil bir biçim aldı.

1848 Devrimi düş kırıklığından sonra, Marx ve Engels, proletaryanın sosyalizmi hemen ve doğrudan doğruya gerçekleşti-

rebilecek durumda olduğuna ilişkin görüşü terketmişlerdi; böyle olunca, her ülkede, tümüyle farklı bakış açıları benimseyen sosyalist, sosyal demokrat partiler kuruldu. Acil görev olarak, kapitalist gelişme olgunluğa ulaştığında sosyalizmi gerçekleştirmekle görevlendirilecek proletarya ordularını yavaş yavaş yetiştirmek amacıyla siyasal ve ekonomik alanda günü gününe mücadele görevi benimsendi. Bu dönüş, sosyalizmin üzerine kurulduğu bütünüyle farklı bu temel, özellikle Almanya'da, çok karakteristik bir biçim aldı. 4 Ağustos'un düşüşünden önce, Almanya'da sosyal demokrasi, ilk plana "acil en küçük görevler"i çıkaran ve sosyalizmi - son amaç haline geliyordu - uzaktan parıldayan bir yıldıza indirgeyen Erfurt Programı'na dayanıyordu. Ancak, programın metninden daha önemli olan, yaşayan pratikteki kavranma biçimidir; ve programın kavranması işçi hareketimizin tarihi için önemli olan bir belge tarafından belirleniyordu: Friedrich Engels'in 1895'de *Lutte des classes en France*'a yazdığı önsöz. Yoldaşlar, bu sorunları yalnızca tarihe ilgi duyduğum için inceliyor değilim; tam tersine, tümüyle güncel bir sorun ve programımızı 1848'de Marx ve Engels'in programı oturttuğu alana yeniden yerleştirdiğimiz sırada bize düşen tarihi görev söz konusudur. Tarihi gelişmenin gerektirdiği değişiklikler dikkate alınarak, 4 Ağustos düşüşüne kadar Alman sosyal demokrasisinde ağır basan anlayışa karşı çıkan açık ve bilinçli bir revizyona girişme görevimiz var. Bu revizyona resmi olarak burada girişilmelidir.

Yoldaşlar, Marx'ın La *Lutte des classes en France* adlı eserinde (1895'de yani Marx'ın ölümünden sonra yazıldı) yazdığı ünlü önsözde Engels'in bu konudaki tavrı ne oldu? 1848'e kadar geri gidelim, önce sosyalist devrimin çok yakın olduğu anlayışının eskidiğini gösterdi. Sonra, açıklamalarını şöyle sürdürüyor:

"Tarih bizi ve bizim gibi düşünenlerin tümünü haksız çıkardı. Kıtada ekonomik gelişmenin derecesinin, o dönemde kapitalist üretimi ortadan kaldırmak için yeterince ileri olmadığını kanıtladı; bunu, 1848'den beri tüm kıtaya yayılan, büyük sanayiyi Fransa'da, Avusturya'da, Polonya'da ve yakın zaman-

da Rusya'da yerleştiren ve hatta Almanya'yı yoğun olarak endüstrileşen bir ülke yapan ekonomik devrimle kanıtladı; bütün bunlar, 1848'de hâlâ gelişmeye tam olarak elverişli olan kapitalist temel üzerinde gerçekleşti".

Sonra, o günden sonra ortaya çıkan bütün değişiklikleri sergiliyor ve Almanya'da partinin görevleri sorununu ele alıyor:

"1870-71 Savaşı ve Komün'ün yenilgisi, Marx'ın önceden belirttiği gibi, Avrupa işçi hareketinin ağırlık merkezini geçici olarak Fransa'dan Almanya'ya aktardı. Elbette, Fransa 1871 Mayıs ayı kanlı katliamı üzerine kendisini toplamak için yıllar verdi. Bununla birlikte, Fransız milyarlarının akışının, tümüyle sera koşullarına tabi olan ve durmaksızın büyüyen bir endüstriyi daha da desteklediği Almanya'da sosyal demokrasi daha da hızlı ve daha da sürekli bir biçimde gelişti. Alman işçilerinin 1866'da kabul edilen genel oydan yararlanmada gösterdikleri beceri sayesinde partinin şaşırtıcı gelişmesi tüm dünyanın gözüne tartışmasız rakamlarla sokuldu".

Bu açıklamaları, milyonlarca oy elde edilmesine dek bir *Reichstag* seçiminden öbürüne büyümemizi gösteren ünlü döküm izliyor ve Engels şu sonuca varıyor:

"Ancak genel oyun bu mutlu kullanımı hızla gelişmeye devam eden proletaryanın savaşının yepyeni bir biçimini uygulamaya koydu. Burjuvazinin hegemonyasının içinde örgütlendiği devlet kurumlarının, işçi sınıfına, sayesinde bizzat bu devlet kurumlarıyla savaşabileceği başka dayanak noktaları sağladığı keşfedildi. Bazı *Landtag*'larda, belediye meclisleri, yargı kurulları için seçimlere girildi, burjuvazinin sahip olduğu makamlar elde edilmeye çalışıldı, ve görevlerin dağıtımında proletaryanın önemli bölümünün söyleyecek sözü vardı. Ve böylece, hükümet ve burjuvazi işçi partisinin yasal eyleminden, yasadışı eyleminden korktuğundan daha çok korkma, seçimlerdeki başarısından, isyandaki başarısından korktuğundan daha çok korkma noktasına geldiler".

Ve Engels burada, modern kapitalizm koşullarında, prole-

taryanın sokakta, devrimle her şeyi elde edebileceği yanılsamasının ayrıntılı eleştirisine bağlanıyor. Devrimin, getirebileceği her şeyle bir sokak devriminin ortasında olduğumuz ölçüde, son dakikaya kadar Alman sosyal demokrasisinde resmen benimsenen ve 4 Ağustos 1914 deneyimimizin kısmen sorumlusu olan anlayışın tartışma konusu yapılmasının bugün zamanı olduğunu sanıyorum.

Bunları söylerken, bu açıklamalarla Engels'in Almanya'da ortaya çıkan evrimin suçluluğunu kişisel olarak palaştığını söylemek istemiyorum; yalnızca şunu söylüyorum: İşte Alman sosyal demokrasisini besleyen ya da daha çok, öldüren anlayışı özetleyen klasik bir belge. Yoldaşlar, askeri bilim alanında sahip olduğu tüm uzman bilgileriyle Engels, burada size, militarizmin, sanayinin ve büyük kentlerin şimdiki gelişme düzeyinde, emekçi halkın sokak devrimleri yapabileceğini ve bundan başarıyla çıkabileceğini sanmanın bütünüyle boş olduğunu kanıtlıyor. Ve bu kanıtlamanın iki sonucu oldu: İlk olarak, parlamenter mücadele, proletaryanın doğrudan devrimci mücadelesinin antitezi ve sınıf mücadelesinin hemen hemen tek aracı olarak değerlendirildi. İkinci olarak, sınıf devletinin en güçlü örgütü militarizmin, üniformalı proleterler kitlesinin, bu niteliğiyle her türlü sosyalist etkiye *a priori* kapalı ve bağışık olduğu sanıldı. Ve Önsöz'de şu söylendi: Dev orduların bugünkü gelişme düzeyinde proletaryanın mitralyöz ve en yeni teknik savaş araçlarıyla donanmış askerlerin direnişini kırabileceğini düşünmek sağduyuya aykırı olacaktır; demek ki, Önsöz, kuşkusuz her askerin *a priori* ve her zaman yönetici sınıfların destekçisi kalmak zorunda olacağını hesabetmektedir; şimdiki deneyimin ışığında ve hareketimizin başında bulunan bir kişinin yanında, bu yanlış, anılan tarihsel belgenin hazırlanmasını yönlendiren gerçek durum bilinmeseydi, garip olurdu. İki büyük ustamız ve özellikle Marx'ın şerefini ve düşüncelerini savunan - çok daha geç ölmüş olan - Engels'in lehine olarak, Engels'in bu Önsöz'ü açıkça o dönemin parlamenter fraksiyonunun doğrudan baskısı altında yazdığını belirtmek gerekir. Bu dönem, Almanya'da - sosyalistlere karşı olağanüstü yasaların yürürlük-

ten kalkmasından sonra - Alman işçi hareketi içinde güçlü bir aşırı sol akımın ortaya çıktığı dönemdi: Bu akım yoldaşları sırf parlamenter mücadelede kaybolmaktan korumayı amaçlıyordu. Aşırı öğeleri kuramda yenmek ve pratikte egemenliği altına almak için, büyük ustalarımızın otoritesiyle büyük kitlelerin dikkatini onlardan ayırması için, Bebel[1] ve yandaşları (içinde bulunduğumuz durumun ta o zamanki örneği: *Reichstag*'daki parlamenter fraksiyon partimizin geleceği ve görevleri konusunda ideolojik ve taktik karar alma iktidarına sahipti), Bebel ve yandaşları, o zaman ülke dışında yaşayan ve bu yüzden onların söylediklerine güvenmek durumunda olan Engels'i bu Önsöz'ü yazmaya zorladılar: Onlara göre, Alman işçi hareketini anarşist sapmalardan ne pahasına olursa olsun kurtarmak gerekiyordu. O zamandan beri, bu anlayış Alman sosyal demokrasisinin olgularını ve davranışlarını güzel 4 Ağustos 1914 deneyimimize kadar gerçekten belirledi. Bu aynı zamanda parlamentarizmin, sadece parlamentarizmin ilanıydı. Engels, Önsöz'ünün, kuramının kullanılma biçiminin pratik sonuçlarını görebilmek için yeteri kadar uzun yaşamadı. Ama bir şeyden çok eminim: Marx ve Engels'in eserleri bilinince, tüm yazdıklarından, tüm öğrettiklerinden ortaya çıkan canlı, bozulmamış devrimci ruh bilinince, Engels'in kayıtsız şartsız parlamentarizmden kaynaklanan aşırılıkları protesto edecek ilk kişi olduğuna emin olunur; Almanya'da işçi hareketi bozulmaya, yozlaşmaya 4 Ağustos'tan yıllarca önce başladı, çünkü 4 Ağustos gökten düşmedi, beklenmeyen bir dönemeç değil tersine gün be gün, yıl be yıl geçirdiğimiz deneylerin mantıklı uzantısıydı; Engels ve hatta - yaşasaydı - Marx buna karşı başkaldıracak, çamura saplanmasını önlemek için otomobili tutacak, aniden frene basacak ilk kişiler olurlardı. Ancak, Engels Önsöz'ünü yazdığı yıl öldü. Onu 1895'de yitirdik; o günden sonra kuramsal yönetim Engels'in ellerinden bir Kautsky'nin ellerine geçti ve şu olaya tanık olduk: Kayıtsız şartsız parlamentarizme karşı tüm pro-

(1) BEBEL, August (1840-1913). SPD'nin kurucusu ve başkanı, II. Enternasyonalin en önemli kişilerinden birisi.

testo, parti kongerelerinin her birinde soldan gelen ve uğursuz sonuçlarını herkesin görebileceği batışa karşı zorlu bir savaş veren az ya da çok büyük yoldaş grubunun desteklediği protesto, tüm bu protestolar anarşizmle, anarkososyalizmle ya da en azından antimarksizmle suçlandı. Resmi Marksizm, tüm tereddütlere, gerçek devrimci sınıf mücadelesine göre sapmalara, Alman sosyal demokrasisini, sendikal hareket de dahil genel olarak işçi hareketini suçlayan tüm yarı-önlemlere, toplumu sarsmak, parçalamak konusunda en küçük ciddi bir özlem olmaksızın kapitalist toplum çerçevesinde ve alanında yaşamaya kılıf oluyordu.

Ve şimdi yoldaşlar, bugün öyle bir noktaya geldik ki şunu söyleyebiliriz: Marx'a geri döndük, Marx'ın bayrağının altına geri döndük. Bugün programımızda şöyle söylüyoruz: Proletaryanın - kısa bir ifadeyle - sosyalizmi bir olgu ve gerçek haline getirmekten ve kapitalizmi baştan aşağı yıkmaktan başka acil görevi yoktur; böylece Marx ve Engels'in 1848'de bulundukları ve temelde asla terketmedikleri noktaya geri dönüyoruz. Gerçek Marksizm'in ne olduğu ve Alman sosyal demokrasisinde resmi Marksizm ünvanıyla uzun süre fiyaka satan Marksizm yerine geçen bu şeyin ne olduğu şimdi görülüyor. bugün bu Marksizm'in nerede olduğunu temsilcilerine bakarak görüyorsunuz: Ebertler, Davidler[2] ve hempalarınca denetim altına alınmış ve evcilleştirilmiş. On yıllar boyunca gerçek, saf Marksizm yerine konulan doktrinin resmi temsilcilerini orada görüyoruz. Hayır, Marksizm oraya, Scheidemann'la birlikte karşı devrimci siyaset yapmaya götürülüyordu. Gerçek Marksizm, Marksizm'i çarpıtmaya uğraşanlarla da mücadele eder, bir köstebek gibi, ka-

(2) EBERT, Friedrich (1870-1925). SPD militanı, saraç. 1912'de *Reichstag*'a seçildi. 1913'de yönetim kurulu başkanı oldu ve savaş sırasında Parti'nin sağ kanadında yer aldı. 1918'de Halk Komiserleri Kurulu üyesi olan Ebert, 1919-1925 arasında Alman Cumhurbaşkanı oldu.
DAVID, Eduard (1863-1930). *Reichstag*'da SPD milletvekili olan David revizyonizmin avukatı oldu. Savaş sırasında çoğunluk sosyalistlerinden olan David 1919-20'de sandalyesiz bakan oldu; Millet Meclisi'nin ilk başkanlığını yaptı.

pitalist toplumun temellerini oyar ve onun sayesinde Alman proletaryasının en iyi bölümü bugün bizim bayrağımız altında, devrimci fırtınanın bayrağı altında yürüyor; öbür tarafta bile, karşı devrimin hâlâ sınırsız güçlü göründüğü yerde bile, partizanlarımız, gelecekteki kavga kardeşlerimiz var.

İşte yoldaşlar, tarihsel diyalektiğin seyrinin yönlendirdiği ve son yetmiş yılın kapitalist gelişme deneyiminin zenginleştirdiği biz, daha önce belirttiğim gibi, Marx ve Engels'in 1848'de, uluslararası sosyalizm bayrağını ilk kez çektiklerinde bulundukları noktada buluyoruz kendimizi. O dönemde, 1848'in yanlışları ve yanılsamaları gözden geçirilmeye girişilirken, sosyalizm gerçeğe dönüşünceye dek proletaryanın katedeceği sonsuz bir yol olduğuna inanılıyordu. Kuşkusuz, ciddi kuramcılar kapitalizmin çöküşü için asla belirli ve buyurucu bir tarih saptamaya kaptırmadılar kendilerini; ancak yolun hâlâ çok uzun olacağını belli belirsiz varsayıyorlardı; Engels'in 1895'de yazdığı Önsöz'ün de her satırından çıkan bu. Ama şimdi bilançoyu çıkarabiliriz. Geçen zaman, eskinin sınıf mücadelesinin gelişimiyle karşılaştırıldığında, çok kısa değil miydi? Büyük kapitalizmin gelişiminin yetmiş yılı, kapitalizmi yeryüzünden yok etmeyi ciddi olarak düşünebilmemize yetti. Dahası var: Bugün bu görevi yerine getirecek durumdayız, bu proletaryaya karşı görevimiz, ama iş bununla kalmıyor, bugün bu sorunu çözmek, insan toplumunun varlığını sürdürmesi için aynı zamanda tek çıkış yolu.

Çünkü, yoldaşlar, bu savaş, burjuva toplumundan geriye enkazdan başka bir şey bıraktı mı? Üretim araçlarının tümü ve hatta çok sayıda iktidar aracı, etkili iktidar araçlarının hemen hepsi açıkça hâlâ egemen sınıfların ellerinde: Bu konuda kendimizi yanıltmayalım. Ancak, işletmeyi rayına oturtmak için çalkantılı denemeler dışında yapabilecekleri sadece anarşidir. Öyle bir noktadalar ki, insanlığın bu noktada bugün karşı karşıya kaldığı ikilem şöyle ortaya çıkıyor: Anarşi içinde yok olma ya da sosyalizm tarafından kurtarılma. Dünya Savaşı'nın sonuçları burjuva sınıfları, sınıf egemenlikleri ve kapitalizm çerçevesinde bir çıkış yolu bulma olanaksızlığıyla karşı karşıya bırakıyor. Ve böylece, Marx ve Engels'in büyük bir belgede, *Komü-*

nist Manifesto'da sosyalizmin bilimsel temeli olarak açıkladıkları şeyi olayların içinde sınayabiliyoruz: Sosyalizm tarihsel bir gereklilik haline gelecek. Bu gerçeği bugün terimlerin en tam anlamında yaşıyoruz. Sosyalizm bir gereklilik haline geldi, sadece kapitalist sınıfların ona ayırdığı maddi koşullarda artık yaşamak istemediği için değil, proletarya sosyalizmi gerçekleştirerek sınıf görevini yerine getirmezse hepimiz yok olmakla tehdit edildiğimiz için de sosyalizm bir gereklilik oldu.

Yoldaşlar, bugün resmen kabul edeceğimiz ve tasarı olarak *Spartaküs Ligi Ne İstiyor?* adlı broşürde görme olanağı bulduğunuz programın temeli işte bu. Bu program, Erfurt Programı'nda belirlenen durumlarla bilinçli bir zıtlık içinde, siyasal ve ekonomik mücadelenin acil "en az talepleri" ile sosyalizmin son amacı, en çok progam arasındaki ayrıma karşı bilinçli bir zıtlık içinde. Bu bakış biçimine bilinçli muhalif olarak, gelişmenin son yetmiş yılının sonuçlarını ve özellikle Dünya Savaşı'nın ilk sonuçlarını, şöyle söyleyerek tasfiye ediyoruz: Şimdi, bizim için, ne en az program, ne de en çok program var; sosyalizm tek ve aynı şeydir; bu, bugün gerçekleştirmemiz gereken en az şeydir. Burada program taslağımızda önerdiğimiz önlemlerin ayrıntısına girmeyeceğim, çünkü herbiri üzerinde tavır alma olanağına sahipsiniz ve bunları ince ince ele almak bizi uzaklara sürükler. Burada, görevimin yalnızca programımızdaki tavrımızı şimdiye kadar geçerli olan "resmi sosyal demokrasi" programından ayıran büyük genel çizgileri belirtmek ve ifade etmek olduğunu düşünüyorum. Buna karşılık, somut durumları yorumlama biçimimiz; siyasal durumdan, devrimin şimdiye dek geçirdiği gelişmeden ve gelecekteki gelişiminin öngörülebilir güç çizgilerinden çıkan taktik görevleri ve pratik çözümleri tasarlama biçimimiz üzerinde anlaşmanın daha önemli ve daha acil olduğunu düşünüyorum. Demek ki, siyasal durumu, nitelemeyi denediğim ve alacağım tüm tavırlara, tüm önlemlere yol gösterecek ışık olan sosyalizmin gerçekleştirilmesinin acil görev olduğu bakış açısından inceleyeceğiz.

Yoldaşlar, şunu gururla söyleyebileceğimi sanıyorum ki, Kongremiz tek devrimci Alman sosyalist partisinin kurucu kong-

residir; bu kongre, tesadüfen, hayır, şaşmazlıkla konuşmak gerekirse, tesadüfen değil, bizzat Alman Devrimi'nin gelişimindeki bir dönüm noktasıyla çakışıyor. Son günlerin olaylarıyla Alman Devrimi'nin ilk aşamasının tamamlandığı ve şimdi gelişmenin daha ileri ikinci bir aşamasına girdiğimiz söylenebilir; ve özeleştirimizi yapmak, tamamladığımız, yarattığımız ya da ihmal ettiğimiz şeylerin derinlemesine eleştirel incelemesine girişmek hepimizin görevi olduğu gibi gelecek için daha derin ve en iyi bilginin de kaynağıdır; bu eylemimizin devamı için dayanak noktaları kazanmamıza olanak sağlayacak. Devrimin henüz tamamlanan birinci aşamasına araştırıcı bir göz atalım.

Başlangıç noktası 9 Kasım oldu. 9 Kasım yetersizlikler ve zayıflıklarla dolu bir devrim oldu. Bu şaşırtıcı değil. Bu devrim dört savaş yılından sonra, sosyal demokrasinin ve özgür sendikaların gerçekleştirdiği eğitim yüzünden Alman proletaryasının sosyalist görevleri konusunda başka hiçbir ülkede görülmeyen ölçüde alçaklık ve inkârcılık yaptığı 4 yıl sonra oldu. Tarihsel gelişme alanında yer alınırsa - Marksistler ve sosyalistler olarak yaptığımız budur - 9 Kasım 1918 günü, korkunç 4 Ağustos ve onu izleyen dört yıl imajını veren bir Almanya'da ulaşılacak amaçlar ve sınıf bilinciyle harekete geçmiş görkemli bir devrimin aniden ortaya çıkışı beklenemez; 9 Kasım'ın bize yaşattığı, dörtte üçümüz için, yeni bir ilkenin zaferinden çok varolan emperyalizmin çöküşüydü. Açıkça, içi boş dev, içerden çürümüş emperyalizm için zaman gelmişti, yıkılmak zorundaydı; bunu izleyen, az çok kaotik, savaş planı olmayan, çok az bilinçli bir hareket oldu; tek uyumlu bağ, tek yürekli ve kurtarıcı ilke şu parolada özetlenmişti: İşçi ve asker kurulları kurulması. İlk anların yetersizliklerine ve zayıflıklarına karşın, proleter sosyalist devrim özel görüntüsünü hemen veren, bu devrimin anahtar sözcüğü buydu; ve bize Rus Bolşevikler'le ilgili yalanlar söylendiğinde şöyle cevap vermeyi asla unutmamak zorundayız: Şimdiki devriminizin abc'sini nerede öğrendiniz? Bunu işçi ve asker kurullarında aramaya Ruslar'a gittiniz; ve sözde sosyalist Alman Hükümeti'nin başındaki boş adamlar, İngiliz emperyalistleriyle el ele Rus Bolşevikler'i pusuya düşürmenin görevlerinin

bir parçası olduğunu düşünüyorlar; onlar da biçimsel olarak işçi ve asker kurullarına dayanıyorlar ve dünya devrimi parolasını ilk ortaya atanın Rus Devrimi olduğunu da kabul etmek zorundalar. Tüm güncel durumdan ortaya çıkan şeyin şu olduğunu kesinlikle söyleyebiliriz: Proletarya devriminin patlak vereceği Almanya'dan sonra, hangi ülke olursa olsun, ilk işi işçi ve asker kurulları kurmak olacak.

Eylemimizin uluslararası birliğinin bağı işte tam burada yatıyor; devrimimizi kendisinden önceki tüm burjuva devrimlerinden temelde ayıran anahtar sözcük işte bu; bir olgu, aslında tüm öbür devrimler gibi bu devrimin içinde harekete geçtiği diyalektik çelişkileri iyi niteliyor: 9 Kasım, bir tür doğum çığlığı olan ilk çığlığını attığında bizi sosyalizme dek götürecek sözcüğü buldu: İşçi ve asker kurulları; herkesi bir araya toplayan bir sözcük; 9 Kasım'da iyice beride yer alan devrim yine de içgüdüsel olarak bu formülü buldu; yetersizlikler, zayıflıklar yüzünden, tamamlanması gereken şeyler konusunda açıklık ve kişisel girişim eksikliği nedeniyle, devrimden hemen iki gün sonra, 9 Kasım'da eline geçirdiği güç araçlarının yarısını kaçırdı. Güncel devrimin güçlü tarihsel gereklilik yasasına tabi olduğu işte burada ortaya çıkıyor; bu bize, tüm güçlüklere, engellere ve kişisel hatalara karşın amacımıza ulaşmamızı güvence altına alıyor; öte yandan, bu açık parola uygulamanın yetersizlikleriyle karşılaştırılırsa, bunların devrimin sadece ilk emeklemeleri olduğunu söylemek gerekir; ilk parolalarını tam olarak gerçekleştirmek üzere yeterince olgunlaşmadan önce uzun bir yol katetmesi ve büyük bir çaba gösterilmesi gerekecek.

Yoldaşlar, 9 Kasım'dan şu son günlere kadar süren bu ilk aşama her açıdan yanılsamalarla niteleniyor. Devrimi yapan proletaryanın ve askerlerin ilk yanılsaması "sosyalizm" bayrağı altında birlik yanılsaması oldu. 9 Kasım Devrimi'nin iç zayıflığının belirleyici niteliklerini ilk sonuçlarından başka ne gösterebilir?: Devrimin patlamasından iki saat önce görevlerinin Devrim'i hırpalamak ve olanaksız kılmak olduğunu sananlar, Ebert-

Scheidemann ve Haaseler[3] hareketin başına geçtiler! Çeşitli sosyalist akımların, genel birlik sevinci içinde birliği düşüncesi, işte 9 Kasım Devrimi'nin sloganı - ödünü kanlı bir biçimde alacak olan bir yanılsama; bunu artık sadece şu son günlerde yaşamıyoruz ve hayal etmiyoruz; Ebert-Scheidemann ve hatta burjuvalar tarafından aynı değerlendirme yanlışı - her taraftan. Sonra, bu aşamanın sonunda burjuvazinin bir yanılsaması: Gerçekten, burjuvazi halk kitlelerinin gözünü boyayabileceğini ve Ebert-Haase işbirliğiyle, "sosyalist hükümet" sayesinde sosyalist devrimi bastırabileceğini umuyordu; ve işçi kitlelerin sosyalist sınıf mücadelesini cephedeki asker kitlelerin yardımıyla durdurabilmeyi uman Ebert-Scheidemann hükümetinin bir yanılsaması. İşte son günlerin olaylarını da açıklayan çeşitli yanılsamalar. Bütün yanılsamalar hiçlikte yok oldular. Haase'nin Ebert-Scheidemann ile sosyalizm amblemi altındaki işbirliğinin karşı devrimci bir siyasetin çıplaklığını gizleyen bir asma yaprağından başka bir şey olmadığı iyice görüldü; ve tüm devrimlerde olduğu gibi, bizi bu yanılsamadan kurtardı. Halkı yanılsamalarından kurtarmak için özel bir devrimci yöntem vardır; ancak ilaç, ne yazık ki halkın kanı pahasına satın alınıyor. Önceki devrimlerin tümünde olduğu gibi bu devrimde de. 6 Aralıkta Chausséestrasse kurbanlarının kanı, 24 Aralıkta katledilen denizcilerin kanı[4] bu bilginin, bu gerçeğin ayırdedici işareti oldu: Sözde sosyalist bir hükümet görüntüsü altında onar-

(3) HAASE, Hugo (1863-1919). Singer'in ölümünden sonra SPD Başkanı ve BSI delegesi. 1897-1918 arasında milletvekili.1916'da "Arbeistgemeinschaft"ı yönetti, sonra USPD'nin yöneticilerinden birisi oldu. 1918'de Halk Komiserleri Kurulu üyesiyken öldü.

(4) 6 Aralıkta, muhafız erleri, Chausséestrasse'ye girmekte olan Spartakist ve yandaşı göstericilerin üzerine ateş açar. 16 kişi ölür.
24 Aralık'ta, General Groener Ebert'ten, denizci halk tümeni kışlasını, binayı boşaltmak üzere, kuşatma izni alır. Bu sürpriz saldırı canlı bir direnmeyle karşılaşır.

dığımız burjuva karşı devrim hükümetinden başka bir şey değildir; bu durumu hoşgörmeyi sürdürenler proletaryaya ve sosyalizme karşı çalışıyorlar.

Ama yoldaşlar, cephedeki askerlerin yardımıyla proletaryayı kalıcı olarak denetim altına alacak durumda olduğunu uman Ebert- Scheidemann beylerin yanılsaması da dağıldı. Gerçekten, 6 ve 24 Aralığın sonuçları ne oldu? Hepimiz asker kitlelerin bayağı uyandığını, kendilerini sosyalist proletaryaya karşı ölüm mangası olarak kullanmak isteyen bu baylara karşı eleştirel bir tavır almaya başladıklarını saptayabildik. Çünkü, sosyalist devrimin nesnel ve gerekli gelişme yasası, işçi hareketinin çeşitli birliklerinin, acı deneylerle, yavaş yavaş doğru devrim yolunun ne olduğunu bulmasını gerektirir. Sosyalist proletaryanın her hareketini ezdirmek üzere Berlin'den taze asker kitleleri getirildi ve biz şu olaya tanık olduk: Bugün bir çok kışla Spartaküs Ligi'nin bildirilerini istiyor. Yoldaşlar, bu birinci aşamanın sonu. Ebert-Scheidemannlar gerici askerlerin yardımıyla proletaryaya egemen olmayı düşünüyor idilerse, umutları daha şimdiden büyük ölçüde sarsıldı. Yakın gelecekte onları bekleyen, hep daha açık devrimci bir anlayışın kışlalara bile yayıldığını, mücadeledeki proletarya ordusunun büyüdüğünü ve karşı devrimci cephenin zayıfladığını görmek olacak. Ama bütün bunlardan, başka birisinin daha yanılsamalarını yitireceği ortaya çıkıyor: Burjuvazi, yönetici sınıf. Son günlerin gazetelerini okursanız, 24 Aralık olaylarından sonra, açıkça ve kuşkusuz hayal kırıklığına uğramış ve gücenmiş bir ses tonunu saptayacaksınız: Yukarıda, uşaklar işe yaramaz olacaklarını kanıtladılar.

Ebert ve Scheidemann'ın, vahşi hayvanı evcilleştirecek güçlü insanlar olduklarını göstermeleri beklenirdi. Ve ne yaptılar? Yetersiz birkaç darbe yaptılar ve devrimin ejderhası bundan daha kararlı ve başı dik olarak çıktı. Yani her yandan karşılıklı düş kırıklığı. Proletarya, "sosyalist" bir hükümette Ebert-Scheidemann-Haase birleşmesiyle ilgili yanılsamalarını yitirdi. Ebert-Scheidemann mavi iş elbiseli proleterleri asker üniformalı proletaryanın yardımıyla zamanla yola getirebilme yanılsamasını yitirdi; ve burjuvazi, Ebert-Scheidemann-Haase sayesinde,

Almanya'daki tüm sosyalist devrimi amaçları doğrultusunda yanıltabilme yanılmasını yitirdi. Ancak, devrimin ilk aşaması arkasında sadece bu zavallı parçaları bıraktıysa, bu proletaryanın en çok yarar sağlayacağı şey oldu; çünkü devrim için en yıkıcı olan şey yanılsamalardır, en yararlı olan şey içten ve açık gerçektir. Burada, bir proletarya devrimcisi olmayan, ama burjuvazinin aydın devrimcisi olan bir Alman klasiğinin düşüncelerine başvurabilirim. Lessing'den, Lessing'in son yazılarından birisinden söz etmek istiyorum. Wolfenbüttel'de kütüphaneciyken yazdığı ve bana çok ilginç ve sevimli gelen cümleleri şunlar:

"Mutluluğu ve yaşamı gerçeğe kurban etmenin bir görev olup olmadığını bilmiyorum... Ancak, gerçeği öğretmen isteniyorsa, tam olarak öğretmenin ya da hiç öğretmemenin, açıkça ve dobra dobra, gizsiz, engelsiz, kuşku bırakmadan ve tüm gücüyle öğretmenin bir görev olduğunu biliyorum... Çünkü hata ne kadar kaba olursa gerçeğe götüren yol o denli kısa ve dolaysızdır, oysa ince hata bizi gerçek'ten sonsuza kadar uzak tutabilir, ince hatanın hata olduğunu bilmemiz olanaksızlaşır... Yalnızca her türlü kılıf ve boya altında gerçeği satmayı düşünen, gerçeğin pezevengi olabilir, asla aşığı olmadı".

Yoldaşlar, bu Haase, Dittmann[5], vb. beyler, devrimi, sosyalist malı her türlü kılıf ve boya altında satmayı denediler; karşı devrimin pezevengi oldukları ortaya çıktı; şimdi, bu belirsizliklerden kurtulduk, Alman halk kitlesi, malı, Ebert ve Scheidemann beylerin kaba ve açık biçiminde görebilir. Bugün, en aptal insanı bile yanılmaz, bu tüm görkemliliğiyle karşı devrimdir

Birinci aşamayı geçtiğimiz şu anda, gelişmenin gelecekteki perspektifleri nelerdir? Kehanette bulunmak elbette söz konusu değil, ancak şimdiye kadar yaşadıklarımızdan mantıksal sonuç-

(5) DITTMANN Wilhelm (1874-1954). 1917'de USPD'nin yönetim kurulu üyesi, 1918'de halk komiseri. Bağımsızların sağ kanadında yer alarak 1922'de SPD'ye döndü.

lar çıkarmak ve mücadele taktiğimizi ve yöntemimizi uyumlandırmak üzere gelecekteki gelişmenin öngörülebilir yollarını çıkarmak gerekir. Yoldaşlar, yol nerede devam ediyor? Yeni Ebert-Scheidemann hükümetinin son açıklamalarından bir ipucu, saf ve bozulmamış bir renk bulabilirsiniz. İşaret ettiğim gibi, tüm yanılsamalar ortadan kalkmışken "sosyalist hükümet"in gidişi hangi yönde olabilir? Geçen her gün, bu hükümete, büyük proletarya kitlelerindeki desteğini biraz daha kaybettiriyor; küçük burjuvazi dışında arkasında artık yalnızca proleter artıkları, zavallı artıklar kalıyor, ama daha ne kadar zaman Ebert-Scheidemann'ın arkasında kalacakları belli değil. Asker kitlelerin desteğini giderek daha çok yitirecekler, çünkü askerler eleştiri yoluna girdiler, kendilerinin bilincine varmaya başladılar; kuşkusuz bu süreç yavaş harekete geçiyor, ama tam sosyalist bilince kavuşmadan duramaz. Yeterince güçlü görünmedikleri için Ebert-Scheidemannlar burjuvazi nezdinde itibarlarını yitirdiler. Şimdi yolları nerede sürebilir? Sosyalist siyaset kendisini çabucak emanete verecek; ve bu beylerin yeni programını okursanız, ikinci aşamaya, açık karşı devrim aşamasına, hatta diyebilirim ki devrimden önceki durumun geri getirilmesine doğru tam gazla gittiklerini göreceksiniz. Yeni hükümetin programı nedir? İngiltere kralıyla Amerikan başkanı arasında bir yer alacak bir başkanın, bir tür kral Ebert'in seçilmesi; ve ikinci olarak Federal Konsey'in yeniden kurulması. Bugün, Alman İmparatorluğu'nun federatif niteliğine dikkati çeken Güney Almanya hükümetlerinin özel taleplerini okudunuz. Bu eski Federal Konsey'in ve kuşkusuz eklentisi Alman Reichstagı'nın yeniden kurulması artık yalnızca hafta meselesi. Yoldaşlar, Ebert - Scheidemannlar böylece 9 Kasım *öncesi* koşulların kayıtsız şartsız geri getirilmesi çizgisine girdiler. Ancak, böylece eğik düzeye girdiler ve kendilerini, elleri kolları kırılmış uçurumun dibinde bulacaklar. Çünkü, 9 Kasım öncesi koşullarının geri getirilmesi daha 9 Kasım'da aşılmıştı ve bugün Almanya bu olasılıktan çok uzaktadır. Gerçek çıkarlarını savunduğu tek sınıfın, burjuvazinin desteğini - son olayların ciddi olarak zayıflattığı destek korumak için hükümet giderek daha şiddetli bir karşı devrimci siyaset izlemek zorunda kaldığını görecek. Güney Almanya

devletlerinin Berlin gazetelerinin bugün yayınladığı istekleri, yazıldığı kadarıyla, Alman İmparatorluğu'nun güçlendirilmiş güvenlik önlemlerinin yerleşmesini görme isteklerini açıkça ifade ediyor. Yani, açık bir anlatımla, "anarşist", "darbeci", "Bolşevist" öğelere, demek ki sosyalist öğelere karşı sıkıyönetim elde etme isteklerini yansıtıyor. Koşullar Ebert-Scheidemann'ı sıkıyönetimli ya da sıkıyönetimsiz diktatörlüğe başvurmak zorunda bırakacak. Ancak, sonuçta, şimdiye kadar olan gelişmeler, bizzat olayların mantığı ve Ebert-Scheidemann'ın üzerinde baskı yapan şiddet, devrimin ikinci aşamasında daha sivri bir çatışma, daha önce olduğundan çok daha zorlu sınıf kavgaları görmemize yol açacak; devrimle karşı devrim arasında göğüs göğüse, diş dişe, yanılsamasız bir mücadelenin yeniden başlamasına yalnızca şimdiye kadar saydığım siyasal aşamalar yol açmayacak, bu mücadele derinlerden gelen yeni bir alev, yeni bir yangın - ekonomik mücadeleler - bütüne giderek daha çok yayıldığı için de başlayacak.

Yoldaşlar, devrimin 24 Aralığa kadar uzanan ve biraz önce anlattığım ilk aşamasının hâlâ sırf siyasal olması çok ayırdedicidir - bunun tam olarak bilincine varmalıyız; bu devrimin emeklemelerini, yetersizliklerini, yarı önlemlerini ve bilinç eksikliğini açıklayan da budur. Bu, başlıca görevlerin ekonomik alanda yer aldığı bir altüst oluşun birinci aşamasıydı: Ekonomik ilişkilerin altüst olması. Nereye gittiğini bilmeksizin el yordamıyla yürüyen bir çocuk gibi bilinçsiz, saftı; söylediğim gibi, hâlâ siyasal bir niteliğe sahipti. Ancak son haftalarda, tümüyle kendiliğinden, grevler kendilerini duyurmaya başladı. Şimdiden şunu açıklayayım:

Bizzat bu devrimin niteliği, grevlerin zorunlu olarak giderek daha fazla önem kazanmasını, giderek daha fazla devrimin merkezi, temeli haline gelmesini gerektirir. Bu, o zaman ekonomik bir devrim ve böylece sosyalist bir devrime dönüşür. Ancak, sosyalizm için savaş, kapitalizme karşı göğüs göğüse bir mücadeleyle, her işletmede, her proleteri işverenine karşı çıkarak sadece kitlelerce yürütülebilir. Ancak o zaman sosyalist bir devrim söz konusu olacaktır.

Kuşkusuz, düşünce eksikliğinden, olayların gelişimi hakkında başka fikir vardı. Eski hükümeti devirmenin, yerine sosyalist bir hükümet kurmanın yeterli olacağı, o zaman da sosyalizmi kurmak için kararnameler yayınlanacağı düşünülüyordu. Bir kez daha, bu bir yanılsamaydı. Sosyalizm, sosyalist bir hükümet de yayınlasa, ne kadar tam da olsa, kararnamelerle kurulmaz, kurulamaz. Sosyalizm kitlelerce, her proleterce kurulmak zorundadır. Zincirin kopması gerekirken işte bu noktada kapitalizmin zincirini perçinlediler. Sosyalizm budur ve başka bir şey değildir, bu sosyalizmi kurmanın tek biçimidir.

Sosyalizm için mücadelenin dış biçimi nedir? Grevdir ve bu nedenle, devrimin ikinci aşamasının başladığı şimdi, gelişmenin ekonomik aşamasının birinci plana ilerlediğini gördük. Burada, gururla söyleyebileceğimiz ve hiç kimsenin reddedemeyeceği bir şeyin altını çizmek isterdim: Biz, Spartaküs Ligi, Alman Komünist Partisi, tüm Almanya'da grevdeki ve mücadeledeki işçileri destekleyen yalnız biziz. Bağımsız Parti'nin grevler karşısındaki tavrının ne olduğunu her fırsatta gördünüz ve okudunuz. *Vorwarts* ile *Freiheit'in*[6] tavırları arasında hiçbir fark yoktur. Denildi ki: Görevde sıkı durun, sosyalizm çok çalışmaktır. Ve sermaye dizginleri hâlâ elinde tutarken söylenen bu! Sosyalizm böyle kurulmaz, tüm enerjisiyle kapitalizmle savaşarak kurulur; en kötü gericiden Bağımsız Parti'ye, Freiheit'a kadar herkes kapitalizmin gerekliliklerini savunuyor, bizim Komünist Parti'miz ve tek başına Parti'miz hariç. Bu açıklamayla söylenen şu ki, devrimci komünist alanımızda yer almayan ayrımsız herkes aşırı bir şiddetle grevlere karşı koyuyor.

Bundan şu sonuç çıkıyor: Devrim'in gelecek aşamasında grevler yayılmakla kalmayacak, sırf siyasal sorunları geri iterek devrimin merkezinde, hassas noktasında yer alacak. Böylece, ekonomik mücadelede, durumun ciddi biçimde ağırlaşacağını anlayacaksınız. Çünkü devrim, böylece, burjuvazinin şakayı an-

(6) *Die Freiheit:* USDP'nin organı. Berlin'de kasım 1918'den ekim 1922'ye kadar yayınlandı.

lamadığı noktaya gelir. Burjuvazi, siyasal alanda, iki yüzlülüğün hâlâ olanaklı olduğu yerde, Ebert-Scheidemann gibi adamların kendilerini hâlâ sosyalist etiketle sunabildikleri yerde alay etme hakkını kendisinde görebiliyor, ama kârın söz konusu olduğu yerde değil. O zaman burjuvazi, Ebert-Scheidemann hükümetini şu seçeneğin önüne yerleştirecek: Grevlere son vermek, grev hareketlerinin burjuvazi üzerinde yarattığı boğma tehlikesini ortadan kaldırmak, ya da Ebert-Scheidemann beyler oyun dışı ilan edilecekler. Aldıkları siyasal önlemlerin onları yakında oyun dışı bırakmaya yeteceğini de düşünüyorum. Ebert-Scheidemannlar burjuvazinin yeterli güvenine sahip olamamaktan yakınıyorlar. Burjuvazi, kaba Ebert sonradan görmesinin siluetini hermin kürkle süslemeden önce düşünecek. İşler bu noktaya gelirse, sonunda denilecek ki ellerin kanlı olması yetmez, ayrıca damarlarında da mavi kanın olmalı; işler bu noktaya gelirse, denilecek ki, bir kral istiyorsak, kral gibi davranmasını bile bilmeyen bir ikbal avcısına ihtiyacımız yok.

Böylece, yoldaşlar, bu Ebert-Scheidemann beyler karşı devrimci bir hareketin yayılmasını kolaylaştırıyorlar. Ekonomik sınıf savaşının yükselen ve yayılan alevlerini söndüremeyecekleri gibi çabaları burjuvaziyi tatmin etmeyecek. Ya - umutsuz bir savaş amacıyla ya da Hindenburg başkanlığında açık bir askeri diktatörlük kurmak üzere Groener[7] beyin etrafında toplanan karşı devrimci bir girişime yerini bırakmak üzere - yok olacaklar, ya da başka karşı devrimci güçler önünde baş eğmek zorunda kalacaklar.

Olacaklar üzerine kesin bir şey söylenemez, olumlu açıklama yapılamaz. Ancak, dış görünüşler, şu ya da bu öğenin devreye gireceği an bizim için önemli değil; gelecekteki gelişmenin kaba çizgilerini bilmek bizim için yeterli ve bizi yönelttiği yer şu: Devrim'in ilk aşamasını, özellikle siyasal mücadele aşamasını güçlenmiş, yükselmiş, temelde ekonomik bir aşama izleye-

(7) GROENER. Devrimi ezmeye girişmesi koşuluyla Ordu'yu Ebert'in emrine veren monarşist general.

cek ve az ya da çok uzun bir süre sonra Ebert-Scheidemann Hükümeti Erébe'de yok olmaya mahkum.

Gelişmenin ikinci aşamasında Millet Meclisi'nin başına gelebilecek olan da kolay öngörülemez. Meclis oluşursa, işçi sınıfını eğitmeye olanak sağlayan yeni bir okul haline gelebilir, ancak Millet Meclisi'nin hiç oluşmaması olasılığı da yok değil, önceden hiçbir şey söylenemez. Dün tavrımızı hangi bakış açısından savunduğumuzu anlamamız için, parantez içinde yalnızca şunu ekleyeceğim: Taktiğimizi bu olasılıklardan birisine bağımlı kılmayı reddediyoruz. Tartışmalara yeniden başlamak istemiyorum, ancak, içinizden tek kulakla dinleyebilecek birisinin aklına "Oh, işte yeni bir şarkı!" gelmesin diye şunu söylemek istiyorum: Hepimiz birlikte dün neredeysek tam oradayız. Taktiğimizi Millet Meclisi'ne karşı olası ama gerekli olmayan, Meclis'in yok olup gitmesini görme olasılığına bağımlı kılmak istemiyoruz; biz taktiğimizi, oluşması halinde Millet Meclisi'nin devrimci kullanımı da dahil tüm olasılıklar üzerine oturtmak istiyoruz. Böyle olup olmayacağının bilinmesi farketmez, her durumda devrim ancak kazanabilir.

Süresi dolmuş Ebert-Scheidemann Hükümeti'ne ya da sosyal demokrat denilen tüm öbür hükümetlere ne kalacak? Dedim ki, kitle olarak proletarya daha şimdiden ellerinden kaydı, askerler de ölüm mangası olarak kullanılabilir olmaktan çıktılar. Sonuç olarak bu zavallı insanlara durumu kurtarmak için ne kalıyor? Bir tek şansları kaldı; ve, yoldaşlar, basını okursanız, Alman karşı devriminin bize karşı savaşmaya, sert vurmak gerekirse, yollamak istediği son yedeklerin nerede olduğunu göreceksiniz. Riga'da Alman birliklerinin Rus Bolşevikler'e karşı İngilizler'le el ele yürüdüklerini hepiniz okudunuz. Yoldaşlar, şimdi Riga'da olanlar konusunda bütünü görebilmeyi sağlayan belgeler var elimde. Bütün iş, Alman sosyal demokrat ve sendika yöneticisi bay August Winning[8] ile el birliğiyle VIII. Or-

(8) WINNING, August (1878-1956). Nitelikli duvarcı işçisi. 1913'te İnşaat İşçileri Birliği Başkanı oldu. 1918 Kasımı'nda Baltık Ülkeleri için tam yetkili Reich temsilcisi ve Doğu ve Batı Prusya Reich bakanı oldu. 1920'de dev-

du Genel Komutanlığı'ndan kaynaklanıyor. Olaylar hep zavallı Ebert-Scheidemannlar'ın İtilaf'ın kurbanları olduklarına inandıracak biçimde sunuldu. Ancak, haftalardan beri, Devrim'in başlangıcından beri, Vorwarts'ın taktiği İtilaf'ın Rusya'da devrimi içtenlikle önlemek istediğine ve İtilaf'ın ancak böylece onun hakkında fikir sahibi olduğuna inandırmaya dayanıyordu. Biz burada, belgelere dayalı olarak, bunun nasıl Rus proletaryasının ve Alman Devrimi'nin zararına gerçekleştiğini ortaya çıkardık. 26 Aralık tarihli bir telgrafta, VIII. Ordu Genel Kurmay Başkanı Albay Buerkner Riga Antlaşması'yla sonuçlanan görüşmeler hakkında bilgi veriyordu. Söz konusu telgraf şöyle yazılmıştı:

"23.12'de, İngiliz gemisi 'Princess Margaret'de Reich'in tam yetkili delegesi Winnig ile İngiliz Hükümeti'nin temsilcisi eski Riga Başkonsolosu Monsanquet arasında, Alman komutanı ya da temsilcisinin de çağrıldığı bir görüşme oldu. Toplantıya katılmak için ben seçildim. Görüşmenin amacı: Mütareke koşullarının uygulanması. Görüşmenin akışı: İngiliz: Burada bulunan gemiler koşulların uygulanmasını izlemelidir. Mütareke koşulları gereğince şunlar istenecektir:

"1. Almanlar, Bolşevikler'i başarısız kılmak ve şimdiki mevzilerinin ötesine ilerlemelerine fırsat vermemek için bu bölgede yeterli savaş gücü tutarlar".

Daha sonra:

"3. Bolşevikler'e karşı savaşan hem Alman hem de Letton ordularının mevcut düzenleri hakkında rapor, kıdemli deniz subayının bilgi sahibi olması için İngiliz genel kurmay subayına gönderilmek zorundadır. Bolşevikler'le savaşmak zorunda olan bütün ordularla ilgili gelecekteki düzenlemeler aynı subay tarafından iletilecektir.

"4. Aşağıdaki noktalarda, bu noktaların Bolşevikler'ce işgalini ya da Bolşevikler'in aşağıdaki yerleri birleştiren bir hat üze-

rildi, Kapp darbesine katıldığından Parti'den çıkarıldı.

rinde ilerlemelerini engellemek amacıyla yeterli bir askeri birlik silah altında bulundurulmak zorundadır: Walk, Wolmar, Wenden, Friedrichstadt, Pensk, Mittau.

"5. Riga ile Libau arasındaki demiryolu Bolşevikler'e karşı güvence altına alınmalıdır; bu hattı kullanan hiçbir İngiliz erzak ve postası kayırma rejiminden yararlanmamalıdır".

Bir dizi istek bunları izliyor. Ve işte, Alman yetkili temsilcisi bay Winnig'in cevabı:

"Bir hükümeti yabancı bir devleti işgale zorlamayı istemek kuşkusuz alışılmamış bir şeydir, bu en değerli isteğimizdir" diyor sendika yöneticisi bay Winnig, "çünkü Alman kanını korumak söz konusudur" - Baltık baronları - "ve daha önce parçası olduğu devlet koşullarından kurtardığımız bir ülkeye yardım etmeye kendimizi ahlaken zorunlu hissediyoruz. Ancak, çabalarımız önce mütareke koşullarının etkisine maruz kalan orduların durumuyla engellendi: Ordular artık savaşmak değil evlerine dönmek istiyor ve ayrıca yaşlı savaş malullerinden oluşuyor; çabalarımız, ikinci olarak, buranın hükümetlerinin tutumlarıyla engellendi" - Letton hükümetleri söz konusu - "bunlar Almanlar'ı kendilerini ezenler olarak tanıyorlar. Gönüllü ve savaşçı birlikler oluşturmaya çaba harcıyoruz, bu da kısmen gerçekleşti".

Burada yapılan karşı devrimdir. Bir süre önce, özel olarak Baltık ülkelerinde Bolşevikler'le savaşmak üzere güçlü bir tümen kurulduğunu öğrendiniz. Ebert-Scheidemann Hükümeti'nin bu konudaki tavrı açık değildi. Şimdi öneriyi yapanın bizzat bu Hükümet olduğunu biliyorsunuz.

Yoldaşlar, Winnig hakkında küçük bir not daha: Alman sendika yöneticilerinin - bir sendika yöneticisinin bu tür siyasal hizmetlerde bulunması bir rastlantı değildir - ve sosyal demokratların dünyanın hiç tanımadığı en büyük ve en rezil zevk düşkünü olduklarını söyleyebiliriz. Winnig, Ebert, Scheidemann'ın nerede olmaları gerektiğini biliyor musunuz? Bizzat kendilerinin geçerli olduğunu açıkladıkları ve hükümlerine dayanarak

adaleti sağlattıkları Alman Ceza Kanunu'na göre, bu adamların yeri kürek cezasıdır. Çünkü, Alman Ceza Kanunu'na göre, Alman askerlerini yabancı ülkelerin hizmetine vermeye kalkışan herkesin kürek cezası çekmesi gerekir. Ve bugün "sosyalist" hükümetin başında sadece sosyalist hareketin, proletergil devrimin hainleri olan adamların değil, uygun bir toplumda asla yeri olmayan zindan mahkumlarının da bulunduğunu söyleyebiliriz.

Bu noktayla ilgili olarak, açıklamamın sonunda, size bir karar tasarısı okuyacağım. Bugün Almanya'nın kaderini yöneten bu adamlara karşı müdahale edebilmek için yeterli ağırlığa sahip olabilmemiz amacıyla bu karar tasarısını oybirliğiyle kabul ettiğinizi görmeyi umuyorum.

Yoldaşlar, tüm bu dolaplar, muharebe tümenlerinin kurulması ve özellikle İngiliz emperyalizmiyle yukarıda anılan anlaşma Alman sosyalist hareketini boğmaya yönelik son yedeklerden başka bir şey değil; ama temel sorun, barış perspektiflerine ilişkin sorun buna sıkı sıkıya bağlıdır. Bütün bunlar savaşı yeniden ateşleme girişimi değilse nedir? Almanya'da bu reziller komedi oynarken, barışı tesis etmek için çok uğraşıyor gibi görünürlerken, bizim oyun bozanlar, İtilaf'tan memnuniyetsizlik yayan ve barışı geciktiren kişiler olduğumuzu iddia ederlerken, savaşı, Doğu'da savaşı, ardından hemen gelecek olan Almanya'da savaşı kendi elleriyle ateşlemeye hazırlanıyorlar. Burada da, bizi şiddetli bir mücadele dönemine girmeye zorlayan durum bu, sosyalizm ve devrimin yararlarıyla birlikte dünya barışının yararlarını da savunmamız gerekecek. Bu, dört savaş yılı boyunca her fırsatta ve ara vermeksizin savunduğumuz, Spartakistler'in savunduğu taktiğin doğruluğunu gösteriyor. Barış, proletaryanın dünya devrimidir. Barışı gerçekten tesis etmenin ve güvence altına almanın sosyalist proletaryanın zaferinden başka yolu yoktur.

Yoldaşlar, yakın gelcekte kendimizi içinde bulacağımız durumda genel taktik çizgimiz için çıkan sonuç nedir? Çıkaracağımız ilk sonuç kuşkusuz Ebert-Scheidemann Hükümeti'nin dü-

şuşünü görme umududur. O zaman, onun yerine kesinlikle devrimci, sosyalist ve proletergil bir hükümet gelecektir. Bununla birlikte, dikkatinizi piramidin tepesine değil tabanına çekmek isterdim. Yanılsamaları beslemeye devam edemeyiz, devrimin birinci aşamasının, 9 Kasım'ın yanlışlarına yeniden düşemeyiz, sosyalist bir devrim yapmak için kapitalist hükümeti devirmenin ve yerine başka bir hükümet kurmanın yeterli olacağına inanamayız. Sosyalist devrim, ters biçimde hareket edilirse; Ebert-Scheidemann Hükümeti'nin toplumsal ve devrimci bir kitle mücadelesiyle gitgide altı oyulursa zafere ulaştırılabilir; size burada, Alman Devrimi'nin, birinci aşamada giderilemeyen ve henüz ne yazık ki hükümeti devirerek sosyalizmin zaferini sağlayacak noktada olmadığını gösteren bazı zayıflıklarını hatırlatmak isterdim. 9 Kasım Devrimi'nin her şeyden önce siyasal bir devrim olduğunu ve temelde ekonomik bir devrim haline gelmesi gerektiğini size göstermeye çalıştım. Devrim aynı zamanda kentsel bir devrimdi de, kır şimdiye kadar kazanılmadı. Sosyalizmi tanım olmaksızın gerçekleştirmeyi istemek deliliktir. Sosyalist ekonomi açısından, sosyalist ilkelere göre yeniden örgütlendirilmiş bir tanımla bütünleştirmeden endüstri yeni bir yapıya mutlak surette kavuşturulamaz. Sosyalist ekonomik düzenin en önemli düşüncesi kentle kır arasındaki ayrımın ve zıtlığın ortadan kaldırılması gerekliliğidir. Bu ayrım, bu karşıtlık, bu zıtlık sosyalist bakış açısından bakılırsa hemen ortadan kaldırılması gereken sırf kapitalist bir olgudur. Sosyalist yeniden yapılanmayı ciddi olarak istiyorsak, endüstri merkezleri kadar kıra da dikkatlerimizi yöneltmeliyiz ve bu noktada henüz ne yazık ki başlangıcın başlangıcında bile değiliz. Tarımsız toplumsallaşmayacağımız için ve aşağıdaki nedenle şimdi ciddi olarak bu noktaya eğilmeliyiz: Karşı devrimin bize ve çabalarımıza karşı son yedeklerini şimdi hesaba kattıysak, hesaba katmadığımız önemli bir yedek daha var: Köylülük. Şimdiye kadar ulaşılamaması ölçüsünde, köylülük burjuvazi için hâlâ bir yedek olabilir. Ve sosyalist grevlerin alevi ayaklarını yalayınca burjuvazinin yapacağı ilk şey, özel mülkiyetin fanatik yanlıları olan köylülüğü harekete geçirmek olacak. Bu karşı devrimci gücün tehdidine karşı koymak için, sınıf savaşını kıra taşımaktan, top-

raksız proletaryayı ve küçük köylülüğü büyük toprak sahibi köylülüğe karşı harekete geçirmekten başka yol yoktur.

Devrimin başarısının ön koşullarını hazırlamak için neler yapmamız gerektiği yukarıdaki açıklamalardan çıkarılabilir ve bu yüzden acil görevlerimizi şöyle özetleyeceğim: Gelecekte, işçi ve asker kurulları sistemini, ama özellikle işçi kurulları sistemini her yönde yaymamız gerekecek. 9 Kasım'da yaptığımız sadece çekingen bir başlangıçtı, sadece bu da değildi. Devrim'in ilk aşamasında büyük güç araçları da yitirdik. Karşı devrimin, işçi ve asker kurulları sistemini devamlı parçalamaya giriştiğini biliyorsunuz. Hesse'de işçi ve asker kurulları karşı devrimci hükümetce tamamiyle ortadan kaldırıldı; başka yerlerde, ellerinden iktidar araçları zorla alınıyor. Bu yüzden, işçi ve asker kurullarını yaymakla yetinemeyiz, bu kurullar sistemine tarım işçilerini ve küçük köylüleri de katmak zorundayız. İktidarı almak zorundayız, iktidarı alma sorununu şöyle koymak zorundayız: Tüm Almanya'da her işçi ve asker kurulu ne yapıyor, ne yapabilir, ne yapmalıdır? İktidar işte burada yatıyor, burjuva devleti temelinden yıkmak zorundayız; her yerde kuvvetler ayrılığına, yasama ile yürütmenin ayrılığına son vereceğiz, kuvvetleri birleştireceğiz, işçi ve asker kurullarına vereceğiz.

Yoldaşlar, işte işlenecek geniş bir tarla. Hazırlıkları temelden yapmak zorundayız, işçi ve asker kurullarına, sadece Ebert-Scheidemann Hükümeti'nin ya da benzeri herhangi bir hükümetin devrilmesinin son perdeyi oluşturmayacağı şekilde iktidar vermek zorundayız. Böylece, iktidarın kazanılması bir defada gerçekleştirilip bitmemeli, gelişmelidir. Burjuva devlete tüm mevzileri işgal edinceye ve bu mevzileri tüm pençelerimiz dışarda savununcaya kadar gireceğiz. Ve ekonomik mücadele: Kanımca ve Parti'de en yakın dostlarımın kanısına göre, ekonomik mücadele de işçi kurullarınca yürütülmelidir. Ekonomik çatışmayı yönetmek ve ekonomik mücadeleye giderek daha geniş yollar izletmek de işçi kurullarına düşecek. İşçi kurulları devlet içinde tüm iktidara sahip olmalıdır. Gelecek günlerde bu yönde hareket etmemiz gerekir; bu görevi üstleniyorsak, bundan gele-

cek günlerde mücadelede dev bir güçlenmeye güvenmemiz gerektiği sonucu çıkacak. Çünkü, burjuvaziden parça parça koparılıp alınması gerekecek iktidar araçlarının tümünü işçi kurullarına vermek için, her devlette, her kentte, her köyde, her kasabada, göğüs göğüse, adım adım mücadele etmek söz konusu. Bu amaç doğrultusunda önce yoldaşlarımızı eğitmek gerekecek, önce proleterleri eğitmek gerekecek. İşçi ve asker kurullarının var oldukları yerlerde bile işlevlerinin ne olduğu bilinmiyor. İşçi ve asker kurullarının her yönde devlet makinesinin kaldıracı olması gerektiğini, aynı yöne - sosyalist dönüşüme-yöneltmek için tüm iktidarları ele geçirmesi gerektiğini kitlelere öncelikle öğretmek zorundayız. Görevlerinin aydınlık bilincine sahip birkaç küçük proleter azınlığı dışında, işçi ve asker kurullarında daha şimdiden örgütlenmiş çalışan kitleler bile bundan hâlâ çok uzaklar. Bu bir eksiklik değil, tamamiyle olağan. İktidarı kullanarak kitle iktidarı kullanmayı öğrenmek zorunda. Bunun bilimini tekrarlaya tekrarlaya kafasına sokmasının başka yolu yok. Sosyalizmi proletaryaya öğretmenin söz konusu olduğu dönemi ne mutlu ki aştık. Bu dönem, görünüşe bakılırsa, Kautsky okulu Marksistleri için hâlâ tamamlanmadı. Proleter kitleleri eğitmek şu demektir: Onlara nutuk atmak, bildiri ve broşür dağıtmak. Hayır, proleterlerin sosyalist okulunun tüm bunlara ihtiyacı yok. Eğitimleri eyleme geçtikleri zaman yapılıyor. Başlangıçtaki eylem, burada slogandır; ve eylem, işçi ve asker kurullarının İmparatorluk'ta tek kamu gücü haline gelmesi gerektiğini hissetmesi ve öyle olmayı öğrenmesidir. Uğraşımızı başarıyla sonuçlandıracak olan dönüşüm için olgunlaşması amacıyla araziyi mayınlamanın tek yolu budur. İşte bu nedenle, yoldaşlar, açık bir hesapla, aydınlık bir bilinçledir ki dün size şunu açıkladık, özellikle ben size şunu söyledim: Mücadeleyi hafife almayı bırakınız! Bazı yoldaşlar, kendilerini Millet Meclisi'ni boykot ederek elleri bağlı kalmak istemekle suçladığımı sanarak, yanlış yorumladılar. Bunu bir tek an bile düşünmedim. Yalnız, artık bu konu üzerinde duramazdım; bugünün ortamında buna imkanım var. Tarihin, görevi, bizim için, merkezdeki resmi iktidarı devirmenin ve iktidara birkaç düzine yeni adamın yerleştirilmesinin yeterli olduğu burju-

va devrimlerinde olduğundan daha sıkıntılı hale getirdiğini söylemek istiyorum. Temele etki etmek zorundayız, bu, amaçları toplumsal oluşumun temelleri, kökleri olan devrimimizin kitle karakteriyle çakışıyor, bu, şimdiki proletergil devrimin karakteriyle çakışıyor. Siyasal iktidarı tepeden değil tabandan kazanmak zorundayız. 9 Kasım'da kamu iktidarlarının, sınıf hegemonyasının sarsılması denendi, zayıf, eksik, bilinçsiz, karmakarışık bir deneme. Şimdi yapılması gereken, proletaryanın tüm güçlerini bilinçle kapitalist toplumun temellerine karşı yöneltmektir. Temelde, her işverenin ücretli kölelerine karşı koyduğu yerde, temelde, siyasal sınıf egemenliğinin yürütme organlarının bu egemenliğin konularına karşı koyduğu yerde, elimize almak için, güçlerinin araçlarını hükümetlerden parça parça temelde koparmak zorundayız. Size anlattığım gibi, işlemin hızı başlangıçta sanılabileceğinden daha yavaş görünüyor. Bu devrimin bütün zorluklarını ve karmaşıklığını bütün açıklığıyla dikkate almamızın iyi olacağını sanıyorum. Çünkü, benim gibi içinizden hiçbirisinin, biriken görevlerin, büyük güçlüklerin ortaya çıkarılmasının, canlılığını ya da enerjisini felç etmesine izin vermeyeceğini umuyorum; tersine, görev ne kadar büyükse tüm gücümüzü o kadar çok toplayacağız; ve unutmuyoruz ki devrim işini olağanüstü bir *hızlılıkla* tamamlar. Bu süreç için gerekli süreyi öngörmeye kalkışmayacağım. İçinizden birisi hesap yapar, birisi, işin sonuna gelmek için tek bir yaşamın yetecekğinden kaygılanır! Yapacak şeyimiz olduğunu kesinlikle ve açıklıkla bilmek önemlidir yalnızca; ve yapmak zorunda olduğumuz şeyi zayıf gücümle, yaklaşık genel çizgileriyle size açıkladığımı umuyorum.

30 Aralık 1918'den 1 Ocak 1919'a kadar süren Alman Komünist Partisi (Spartaküs Ligi) Kuruluş Kongresi üzerine rapor.

Rosa Luxemburg, **Politische Schriften**, Europaishe Verlagsanstalt; Europa Verlag, Vienne, 1966 T.II, ss.171-201. (Politische Texte.)

11. Berlin'de Düzen Hakim [1]

1831'de, Praga varoşlarında korkunç saldırısını başlattıktan sonra, başıbozuk Suvorov[2] Polonya başkentine girdiğinde ve cellatlık görevine başladığında, bakan Sébastiani, Fransız Meclisi'nde "Varşova'da düzen hakim" dedi.

Ebertler ve Noskeler[3] gibi, küçük burjuva ayak takımının Berlin sokaklarında mendil sallayarak ve "Hurra!" diye bağırarak karşıladıkları "muzaffer birlikler"in subayları gibi, burjuva basını zafer çığlıklarıyla "Berlin'de düzen hakim" dedi. Dünya tarihi önünde Alman ordularının şan ve şerefi kurtuldu. Flandres ve Argonne'un yürekler acısı mağlupları 300 *Vorwarts* "Spartakist"ine karşı parlak bir zafer elde ederek ünle-

(1) Bu çeviri, *Les Spartakistes*'in (1918), yazar ve yayıncının nazik izinleri üzerine yapılmış bir özetidir: *L'Allemagne en révolution* présentée par Gilbert Badia, Paris, Juillard, 1966 (Collection Archives).

(2) Rosa Luxemburg'un hatası: Suvorov 1800'de öldü. Rus birliklerinin komutanı Paskeviç'di (G.B.'nin notu).

(3) NOSKE, Gustav (1868-1946): Oduncu. 1897'de sosyal demokrasiye katıldı ve 1906'da milletvekili seçildi. 1918'de, denizcilerin ayaklanmasını bastırmak üzere Kiel Valisi olarak atandı. Halk Komiserleri Kurulu'nun üyesi olan Noske'nin emirleri üzerine, gönüllü müfrezeler Spartakist isyanı bastırdılar. 1919 Şubatı'ndan 1920 Martı'na kadar Savunma Bakanı olan Noske'yi partisi Kapp Darbesi'nden sonra istifaya zorladı.

rini yeniden kazandılar. Belçika'nın Alman birliklerince görkemli istilasının başarıları, Liége galibi General ve Emmich'in başarıları Reinhardt[4] ve ortaklarının Berlin sokaklarındaki başarılarının yanında sönük kalıyor. Vorwart teslim antlaşmasını görüşmeye gelen parlamenterlerin katledilmesi ve başıbozuk hükümet askerleri, cesetleri tanıma olanağı bırakmayacak şekilde, kafatasları patlatılan ve beyinleri dağıtılan mahkûmları duvarlara yapıştıracak şekilde vurdular: Bu kadar şanlı olaylar karşısında, Fransızlar'a, ingilizler'e ve Amerikalılar'a karşı uğranılan yenilgiden hâlâ kim söz edebilir? Düşman "Spartaküs"tür ve subaylarımızın zafer kazanmada usta oldukları yer Berlin'dir. Ve, Ludendorf'un başarısız olduğu yerde bu zaferleri kazanmayı örgütlemede üstüne olmayan general Noske'dir, "işçi" Noske.

Komün savaşçılarının cesetleri üzerinde danseden "düzen" yanlısı sürünün, Paris burjuvazisi curcunasının sarhoşluğunu, Prusyalılar önünde alçakça pes eden ve tüyüp başkenti dış düşmana teslim eden bu burjuvaziyi kim anımsamaz? Ama aç ve kötü silahlanmış Parisli proleterlere, bunların savunmasız eşlerine ve çocuklarına meydan okumak söz konusu olduğunda, ah! burjuva oğullarının, bu "altın gençlik"in erkekçe cesaretleri, subayların cesaretleri nasıl da ortaya çıktı! Dış düşman karşısında geri çark etmiş olan Mars'ın bu oğullarının yiğitliği, savunmasız insanlar, yaralılar ve mahkûmlar üzerinde işlenen hayvani canavarlık söz konusu olduğunda nasıl da canlandı!

"Varşova'da düzen hakim", "Paris'te düzen hakim", "Berlin'de düzen hakim". Her yarım yüzyılda bir, "düzen"in muhafızları, dünya çapında mücadelenin odaklarından birisinde, zafer bültenlerini böylece yayıyorlar. Ve etekleri zil çalan bu "galipler", düzenli aralıklarla kanlı kıyımlarla korunması ge-

(4) REINHARDT, Walter (1872-1930). Birinci Dünya Savaşı sırasında genel kurmay subayı, son Prusya Savaş Bakanı, 1919 Ekimi'nde ordu yönetiminin başına getirildi. Kapp Darbesi'nden sonra Noske ile aynı zamanda istifa etti.

reken bir "düzen"in kaçınılmaz olarak kendi yıkımına gittiğini farketmiyorlar.

Bu Berlin "Spartakist Haftası" bize ne getirdi, bize ne öğretiyor? Kavganın ortasında, karşı devrimin zafer çığlıklarının ortasında, devrimci proleterler şimdiden olayların bilançosunu yapmak, olayları ve sonuçlarını tarihin büyük ölçüsüne vurmak zorundalar. Devrimin yitirecek zamanı yok. Devrim, ulu amaçlarına doğru - hâlâ açık mezarların üzerinden, "zaferler"in ve "yenilgiler"in ötesine - yürüyüşünü ileriye doğru sürdürüyor. Ve uluslararası sosyalizm için mücadele edenlerin ilk görevi, devrimin gidişini ve güç çizgilerini akıllıca incelemektir.

Şimdiki çatışmada devrimci proletaryanın kesin bir zaferi beklenebilir mi, Ebert-Scheidemannlar'ın düşüşü ve sosyalist diktatörlüğün kuruluşu umulabilir mi? Cevabı belirleyecek tüm öğeler hesaba katılırsa, elbette hayır. Şimdiki devrim yarasına parmak basmak yeterli: Subaylarının kendilerini kandırmasına ve karşı devrimci amaçlar doğrultusunda kullanmasına fırsat veren asker kitlesinin siyasal olgunluktan yoksunluğu, bu çatışmada kalıcı bir devrim zaferinin olanaksızlığının tek başına kanıtıdır. Öte yandan, bu olgunluk yoksunluğu da Alman Devrimi'nin genel olgunluk yoksunluğunun belirtisidir.

Asker kitlenin büyük bir bölümünün geldiği kırsal alana devrim neredeyse hâlâ ulaşamadı. Şimdiye dek Berlin *Reich*'in geri kalan bölümünden neredeyse kopuk durumda. Kuşkusuz, taşrada - Rhénanie'de, Kuzey Denizi kıyısında, Brunswick'de, Saxe'da, Wurtemberg'de - devrimci odaklar canla başla Berlin proletaryasının yanındalar. Ancak, ileriye gidişin eşgüdümü, Berlin işçi sınıfının terslemelerine, karşı saldırılarına bambaşka bir etkililik kazandıracak olan ortak eylem eksik. Sonra, bu siyasal yetersizlikler daha derin şu nedenden kaynaklanıyor: Ekonomik mücadeleler, devrimci sınıfın mücadelesini durmaksızın besleyen bu volkan, bu ekonomik mücadeleler daha ancak başlangıç aşamasında.

Bütün bunlardan çıkan sonuca göre, şimdiki aşamada, kesin zafer, kalıcı zafer henüz umulamazdı. Geçen hafanın mücade-

lesi yine de bir "hata" mıydı? Darbe denilen şey, kararlı bir "tersleme" söz konusu olsaydı, evet. Ama, çatışmaların hareket noktası neydi? Tüm önceki durumlarda, 6 Aralık'ta, 24 Aralık'ta olduğu gibi: Hükümetin kaba provokasyonu. Geçenlerde silahsız Chausséestrasse göstericilerine saldırı, denizcilerin katledilmesi, bu kez polis müdürlüğüne karşı darbe girişimi sonraki olayların nedeni oldu. Bu, devrim keyfine göre davranmadığından, tanrının kırında gerçekleşmediğinden, usta "strateji" uzmanlarınca hazırlanmış bir plana göre gerçekleştiğinden böyledir. Hasımları da girişken, hatta genel kural olarak, Devrim'den daha fazla.

Ebert-Scheidemann'ın şiddetli provokasyonu karşısında kalan devrimci işçiler silahları ele almak zorunda kaldılar. Karşı devrimin ileriye doğru yeni bir adım atma yürekliliğini kazandığını sanması istenmiyorsa, devrimci proletaryanın saflarının ve Alman Devrimi'nin Enternasyonal'de[5] sahip olduğu yerin sarsılması istenmiyorsa, saldırının hemen tüm enerjiyle geri püskürtülmesi Devrim için bir onur sorunuydu.

Kısacası, Berlin'li kitleler kendiliğinden, son derece doğal bir enerjiyle, direnme arzusuyla ortaya çıktılar ve, moral zafer ilk günden itibaren "sokağın" oldu.

Oysa, devrimin mutlak bir kuralı vardır: İlk adımı attıktan sonra asla durmamak, eylemsizliğe edilgenliğe asla düşmemek. En iyi savunma, hasma enerjik bir darbe indirmektir. Her türlü kavgaya uygulanan bu temel kural devrimin ilk adımları için özellikle geçerlidir. Pek doğaldır ki - ve benzeri bir tavır proletaryanın tepkisinin diriliğinin doğruluğuna işaret ediyor. Eichorn'u makamına yeniden yerleştirmekle yetinemezdi. Kendiliğinden karşı devrimin başka makamlarını da işgal etti: Burjuva basınının merkezleri, resmi haber ajansı bürosu, *Vorwarts*. Sezgisel olarak kavradıkları kitleye bu girişimleri esinlendiriyor-

(5) O dönemde henüz tümüyle kuramsal bir Enternasyonal söz konusudur, çünkü III. Enternasyonal'in birinci kongresi henüz toplanmamıştı. G.B.'nin notu.

du: Karşı devrim kendi açısından yenilgisiyle yetinmeyecek, ama genel bir güç gösterisi hazırlayacaktı.

Burada da devrimin büyük tarihsel yasalarından biriyle karşı karşıya bulunuyoruz: USP'nin bu küçük devrimcilerinin tüm ustalıkları, tüm "bilim"i bu yasalara çarpıp parçalanıyor. USP'nin bu küçük devrimcileri, her kavgada bir tek şeyin arayışı içindeler: Geriye çekilmenin bahanelerini bulmak. Bir devrimin temel sorunu açıkça ortaya konulduktan sonra - ve bu devrimde temel sorun, sosyalizmin zaferinin ilk engeli olan Ebert-Scheidemann Hükümeti'nin devrilmesidir - artık bu sorun tüm güncelliğiyle sürekli olarak yeniden ortaya çıkar, ve, doğal bir yasanın kaçınılmazlığıyla, mücadelenin her bölümü bu temel sorunu, devrim onu çözmeye ne denli az hazır olursa olsun, durum ne denli az elverişli olursa olsun tüm yoğunluğuyla ortaya çıkaracaktır.

"Kahrolsun Ebert-Scheidemann!" Bu slogan her yeni devrimci bunalımda kaçınılmaz olarak ortaya çıkıyor; bu, tüm kısmi çatışmaları ortadan kaldıran, iç mantığıyla istense de istenmese de mücadelenin herhangi bir dönemini uç sonuçlara kadar iten bir formüldür.

Dayatan görevle devrimin şimdiki aşamasında çözüm olanağı sağlayan ön koşulların yokluğu arasındaki bu çelişkiden mücadelelerin kesin bir başarısızlıkla tamamlanması sonucu çıkıyor. Ama, devrim,son zaferin ancak bir dizi "yenilgi"yle elde edilebileceği - bu da devrimin gelişme yasalarından birisidir - "savaş"ın tek biçimidir.

Modern devrimlerin ve sosyalizm devrimlerinin tüm tarihinin bize öğrettiği nedir? Avrupa'da ilk sınıf mücadelesi patlaması yenilgiyle sonuçlandı. 1831'de Lyon ipek işçilerinin ayaklanması ağır bir başarısızlıkla sonuçlandı. İngiltere'de Çartist Hareket de başarısız oldu. 1848 Haziran günleri boyunca Paris proletaryasının ayaklanmasının ezici yenilgisi. Son olarak, Paris Komünü korkunç bir yenilgiyle karşılaştı. Sosyalizm yolu - devrimci mücadeleler anlamında - başarısızlıklarla döşendi.

Bununla birlikte, bu tarih, önlenemez biçimde adım adım son zafere götürüyor! Bütün bu "yenilgiler" olmasaydı şimdi yolun neresinde olurduk, deneyimimizi, bilgilerimizi, bizi harekete geçiren gücü ve ülkücülüğü nereden alırdık? Proletarya mücadelesinin son kavgasının tam arifesinde olduğumuz bugün bu yenilgilerin üzerine yerleştik ve içlerinden hiçbirinden vazgeçemeyiz, çünkü her birinden gücümüzün bir bölümünü, aydınlığımızın bir parçasını alıyoruz.

Devrimci kavgalar parlamenter mücadelelerin tersinedir. Almanya'da dört onyıldır parlamenter düzeyde sadece "zaferler" kazandık; tam anlamıyla zaferden zafere uçuyorduk. Ve büyük tarihsel 4 Ağustos 1914 sınamasında sonuç ne oldu: Ezici bir moral ve siyasal yenilgi, görülmemiş bir çöküntü, örneği olmayan bir iflas. Buna karşılık, devrimler bize şimdiye dek yalnızca yenilgi getirdi, ancak bu kaçınılmaz başarısızlıklar kesinlikle son zaferin yinelenen güvenceleridir.

Bir koşulla, doğru! Çünkü, başarısızlığın her defasında hangi koşullarda ortaya çıktığını incelemek gerekir. Başarısızlık, kitlelerin enerjisinin yeterli olgunluğa ulaşmamış tarihsel koşulların engeli karşısında parçalanmasından mı sonuçlanıyor, ya da devrimci eylemi felç eden yarı önlemlere, başarısızlığa, iç zayıflığa mı bağlanabilir?

Bu olasılıkların herbiri için klasik örneklerimiz var: Fransız Şubat Devrimi ve Alman Mart Devrimi. 1848'de Paris proletaryasının kahramanca eylemi tüm uluslararası proletaryanın enerjisini aldığı güçlü kaynaktır. Buna karşı, Alman Mart Devrimi'nin acı küçüklükleri modern Almanya'nın tüm evrimini yavaşlatan bir pranga gibidir. Bu küçüklükler - Alman sosyal demokrasisinin özel tarihi boyunca - Alman Devrimi'nin en son olaylarına kadar, henüz yaşadığımız bunalıma kadar yansıdı.

Bu tarihsel sorunun ışığında, "Spartakist Hafta" olarak adlandırılan yenilgiyi nasıl değerlendirmeli? Devrimci enerjinin taşkınlığından ve durumun olgunluğunun yetersizliğinden mi yoksa yürütülen eylemin zayıflığından mı kaynaklanıyor?

Hem birinden hem öbüründen! Bu bunalımın ikili niteliği,

Berlin'li kitlelerin güçlü, kararlı, saldırıcı gösterisiyle yönetimin kararsızlıkları, duraksamaları, oyalamaları arasındaki çelişki, işte bu son bölümün özellikleri.

Yönetim zayıftı. Ancak, yeni bir yönetim, kitlelerden kaynaklanan ve kitlelerin seçtiği bir yönetim oluşturulabilir ve oluşturulmalıdır. Kitleler, karar verici öğedir, devrimin son zaferinin üzerine inşa edileceği kayadır.

Kitleler görevlerinin düzeyindedirler. Bu "yenilgi"yi, uluslararası sosyalizmin kıvancını ve gücünü oluşturan tarihsel yenilgiler dizisinde bir halka haline getirdiler. Ve işte bu nedenle zafer bu yenilginin toprağında yeşerecek.

"Berlin'de düzen hâkim" aptal muhbirler! "Düzen"iniz kuma inşa edildi. Yarından itibaren devrim, gür sesiyle sizi dehşete düşürecek şekilde haykırarak "gürültüyle yeniden dikilecek":

Vardım, varım, var olacağım![6].

Die Rote Fahne, No: 14 14 Ocak 1919.

(6) Ozan F. Freiligraht'ın "Devrim" şiirinden bir dize. G.B.'nin notu.

VERSO
ANONİM ŞİRKETİ